

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE
MINISTRSTVO ZA INFORMACIJSKO DRUŽBO

integrirane regionalne strategije
za
informacijsko družbo

2003

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE
MINISTRSTVO ZA INFORMACIJSKO DRUŽBO

Integrirane regionalne strategije
za
informacijsko družbo

Integrirane regionalne strategije za informacijsko družbo;

Izdajatelj in založnik: Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za informacijsko družbo

Oblikovanje in tisk: Laser print grafika d.o.o., Ljubljana

Naklada: 300 izvodov

CIP -

0. Stanje dokumenta

1. Namen dokumenta

Namen študije je na podlagi analize zastopanosti vsebin informacijske družbe v Regionalnih razvojnih programih slovenskih regij podati priporočila nosilcem regionalnega razvoja za takšno organiziranost lokalnega/regionalnega okolja, ki bo pomenilo maksimiziranje učinkov informacijske družbe kot horizontalne prioritete razvojnih usmeritev, ki jih je Slovenija opredelila v Enotnem programskem dokumentu.

2. Vsebina: Glej kazalo.

3. Oznaka dok.: MID/IRS_ID

4. Status: Končna

5. Verzija: 1.0

6. Datum verzije: 14.1.2004

7. Lastnik: MID

8. Avtorji: Davorin Rogina (A.L.P. PECA)

9. Dostavljeno: MID

Zaščita dokumenta

Študija je dokument javnega značaja. Uporaba celotnega dokumenta ali njegovih delov na kateremkoli mediju je dovoljena z navedbo vira:

“Integrirane regionalne strategije za informacijsko družbo; Ministrstvo za informacijsko družbo, Davorin Rogina; 2003”.

Študijo je po naročilu in ob sodelovanju Ministrstva za informacijsko družbo pripravil Davorin Rogina.

Za Ministrstvo za informacijsko družbo Marko Hren.

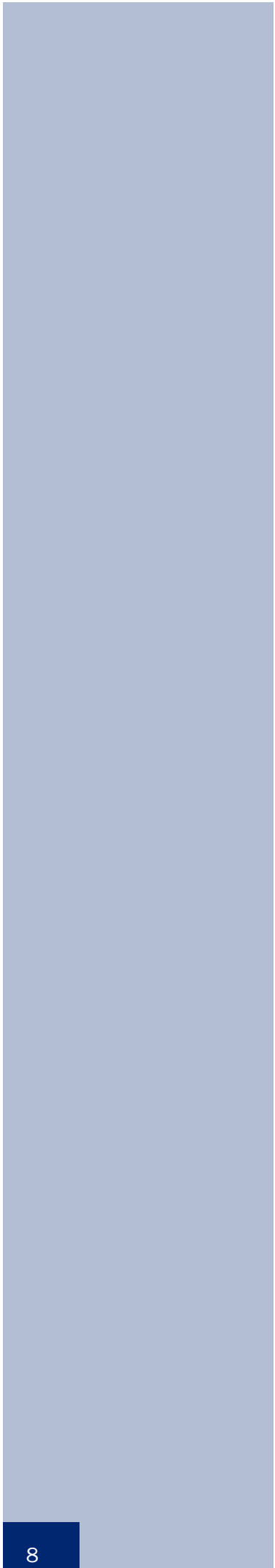
“

Vsebina

0.	Stanje dokumenta	2
I.	Programski okvir na nacionalni ravni in ravni EU pripravo Integriranih regionalnih strategij	za 5
I.1.	Programski okvir na ravni EU	5
I.1.1.	Akcijski načrt eEurope	5
I.1.2.	Akcijski načrt eEurope + 2003	6
I.1.3.	Akcijski načrt eEurope 2005	7
I.1.4.	Priprava regionalnih iniciativ za informacijsko družbo	8
I.2.	Programski okvir na nacionalni ravni	10
I.2.1.	Strategija gospodarskega razvoja Slovenije	10
I.2.2.	Strategija regionalnega razvoja Slovenije	14
I.2.3.	Enotni programski dokument za obdobje 2004 – 2006	14
I.2.4.	Strategija Republika Slovenija v informacijski družbi	16
	Sinteza programske RAVNI - pomen RS_ID z vidika priprave integriranih regionalnih strategij za informacijsko družbo	17
II.	Analiza regionalnih razvojnih programov (v nadaljevanju RRP) venskih statističnih regij z vidika integriranih strategij za informacijsko družbo	slo- 18
II.1.	Proces priprave RRP	18
II.2.	Aktualno stanje na področju regionalnega razvoja v Sloveniji	18
II.3.	Analiza RRP z vidika doseganja IRSID	20
II.3.1.	Pomurska regija	20
II.3.2.	Podravska regija	25
II.3.3.	Koroška regija	27
II.3.4.	Savinjska regija	28
II.3.5.	Spodnjeposavska regija	31
II.3.6.	Zasavska regija	33
II.3.7.	Osrednjeslovenska regija	33
II.3.8.	JV Slovenija	34
II.3.9.	Obalno-kraška regija	36
II.3.10.	Notranjsko – kraška regija	38
II.3.11.	Goriška regija	39
II.3.12.	Gorenjska regija	40
III.	Ocena prednosti in pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti,	ki iz-

	hajajo iz analize RRP	43
III.1.	Ključni problemi slovenskih regij	43
III.2.	SWOT analiza za razvoj informacijske družbe ravni statističnih regij	na 44
IV.	Regionalni razvoj kot del razvojnega načrtovanja	46
IV.1.	Definicije regionalnega razvoja	46
IV.1.1.	Regionalni razvoj	46
IV.1.2.	Regionalni prostorski razvoj	46
IV.1.3.	Regionalizem	46
IV.1.4.	Regionalizacija	46
IV.2.	Vloga IKT pri uresničevanju Načel regionalizma kot druge ravni lokalne samouprave	46
IV.2.1.	Decentralizacija	46
IV.2.2.	Subsidiarnost	47
IV.2.3.	Enovitost delovanja	47
IV.2.4.	Učinkovitost	47
IV.2.5.	Solidarnost	47
V.	Regije v procesu strateškega načrtovanja	48
V.1.	Regionalni razvojni programi – priložnost za uvajanje vih oblik dela v regije	no- 48
V.2.	Nove primerjalne prednosti za regije	51
V.3.	Prilagojeni načini dela v regijah	51
V.3.1.	Posamezniki – delo opravljajo za znanega stalnega daljenedega delodajalca	od- 51
V.3.2.	Posamezniki/ skupine delo opravljajo lokalno za oddaljene stranke	52
V.3.3.	Domači vlagatelji ustanavljajo nova podjetja	52
V.3.4.	Obstoječe dejavnosti, nadgrajene s prilagojenim načinom dela	52
V.4.	Lekcije za ruralne in oddaljene regije	52
V.5.	Vključevanje novih oblik dela, učenja in poslovanja v regionalne razvojne strategije	53
VI.	Organiziranost regionalnega okolja - primer Integrirane tegije za razvoj informacijske družbe	stra- 55
VI.1.	eCenter – vozlišče IRSID	55
VI.1.1.	Mreža e-centrov v Sloveniji	55
VI.1.2.	Funkcionalna opredelitev e-centra	55
VI.1.3.	E-center kot lokalna koalicija	61
VI.2.	Institucionalni okvir za pripravo irsid	63

VI.2.1. Povezovanje RRA in e-centrov	63
VI.2.2. RRP kot izhodišče za oblikovanje IRSID	64
VI.3. Modelni primer regionalne e-sheme	65
VI.3.1. Proces priprave IRSID	65
VII. Metodologija identifikacije in prenosa dobrih praks	66
VII.1. Teoretske podlage za prenos dobrih e-praks (DeP)	68
VII.2. Uporaba benchmarkinga in dobrih praks	69
VII.3. Metodološki pristop	69
VII.4. Domene	71
VII.4.1. Delo, znanja in spretnosti	71
VII.4.2. Digitalna Mala in srednje velika podjetja	74
VII.4.3. Socialna vključenost	76
VII.4.4. Regionalna kohezija/ regionalni razvoj	78
VII.5. Potencialni uporabniki DeP	80
VII.6. Terminski načrt DeP	81
VII.7. izbira primerov DeP	82
VII.8. DeP podloga	83

I. Programski okvir na nacionalni ravni in ravni EU za pripravo Integriranih regionalnih strategij

Evropa postaja bolj skupnost regij kot držav, stopnjo diverzifikacije med regijami je možno ublažiti z načrtovanjem razvoja sodobnih tehnologij. Z integracijo novih oblik dela, učenja, poslovanja in regionalnega razvoja bodo slovenske regije krepile socialno kohezijo, torej pripravile projekte za koriščenje sistemskih virov v času polnopravnega članstva.

Cilj priprave IRS je izkoristiti novo razvojno paradigmo, ki jo pred regije prinaša uveljavljanje novih oblik dela, učenja in poslovanja. Cilj aktivnosti je začrtati regionalni kontekst uveljavitve sodobnih tehnologij in nagraditi uspešne regionalne projekte, kakor tudi doseganje regionalne kohezije s promocijo vseh vidikov uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij na regionalni ravni.

Upravljanje lokalnih in regionalnih interesov v spremenjenih mednarodnih pogojih (procesu evropeizacije, liberalizacije, globalizacije in deregulacije številnih sektorjev) dobiva nove razsežnosti, regije bodo morale tekmovati in se povezovati ne samo med seboj, ampak tudi v širšem evropskem in globalnem prostoru.

I. 1 Programski okvir na ravni EU

Začetki pobud Evropske komisije na področju informacijsko-komunikacijskih tehnologij segajo v l. 1989 - raziskovalni program RACE. RACE je pomenil iskanje novih oblik zaposlovanja v ruralnih področjih. Nadaljevanje te pobude je predstavljal začetek programa ORA RTD, ki je v sinergiji s Strukturnimi skladi (LEADER I) predstavljal prvi okvir za raziskovalne projekte, pokrivajoče različne vidike dela na daljavo (npr. socialni in psihološki vidiki - projekt PATRA, poslovni vidiki - projekt MITRE). V t.i. Beli knjigi (White Paper on Growth, Competitiveness, Employment, the Challenges and Way Forward into the 21st Century) iz l. 1993 je Evropska komisija uvajanje novih oblik dela opredelila kot razvojno prednostno nalogo.

Eden od temeljnih dokumentov EU na področju uvajanja informacijske tehnologije predstavlja t.i. Bangemannovo poročilo (1994), na podlagi katerega si je EU postavila cilj, da bo do l.2000 okoli 10 milijonov ljudi zaposlenih v različnih dejavnostih dela na daljavo (ang. teleworking). Ocena je bila nekoliko preveč optimistična, po drugi strani pa je ocena deleža delovne sile, ki svoje delo opravlja na daljavo, v veliki meri odvisna od uporabljene metodologije.

I. 1. 1 Akcijski načrt eEurope

Na srečanju Sveta Evrope (Lizbona, 23. - 24. marec, 2000) si je EU postavila strateški cilj, da postane najbolj konkurenčno in dinamično gospodarstvo znanja, ki bo zmožno doseči trajno rast, hkrati pa izboljšati in povečati zaposlovanje ter zagotoviti večjo socialno varnost. Kot indikator za doseganje tega cilja so opredelili dvig zaposlenosti z 61% na 70% do l. 2010, v smislu izenačevanja možnosti pa dvig zaposlenosti ženske delovne sile z 51% na 60% v istem časovnem obdobju.

EU ugotavlja, da ima tudi zaradi usmerjenosti v mrežno ekonomijo, ki temelji na znanju, najboljše pogoje za doseganje trajnostne gospodarske rasti v zadnjih 25 letih.

IRSID – programski okvir za novo razvojno paradigmo

Od Bangemannovega poročila do Akcijskih načrtov eEurope so dozorele smernice za doseganje ID v evropskem prostoru

V Lizboni je postalo jasno, da bo za doseganje takšnih ciljev potrebno spremeniti gospodarstvo, organizacijo dela in uvajati nova znanja in spretnosti v spremenjenih pogojih mrežne ekonomije.

Priprava Akcijskega načrta za uresničevanje tega strateškega cilja je potekala tri mesece, Svet Evrope ga je sprejel 20. junija 2000 na zasedanju v Feiri. Dokument ima veljavnost do konca l. 2002, predstavlja pa tudi dolgoročno perspektivo za razvoj e-dela.

Akcijski načrt zajema naslednja poglavja:

Internet – ceneje, hitreje, varneje

- Cenejši in hitrejši dostop do interneta
- Hitrejši internet za raziskovalce in študente
- Varnost omrežij in uporaba inteligentnih kartic

Investicije v ljudi in znanje

- Evropska mladina v digitalnem obdobju
- Delo v mrežni ekonomiji, ki temelji na znanju
- Splošna participacija v mrežni ekonomiji

Spodbujanje rabe interneta

- pospeševanje e-poslovanja
- e-dostopnost državne uprave (gov-on-line)
- e-dostopnost na področju zdravstvenega varstva
- digitalizacija vsebin v smislu zagotavljanja splošne dostopnosti
- inteligentni transportni sistemi

I. 1. 2 Akcijski načrt eEurope + 2003

Kot odgovor na Akcijski načrt eEurope so države srednje in vzhodne Evrope 11. in 12. maja 2000 sprejele strateške usmeritve, imenovane Akcijski načrt eEurope+ 2003. Pobuda odraža prednostne cilje in usmeritve eEurope, hkrati pa vsebuje aktivnosti, ki se nanašajo na specifični položaj držav kandidatk.

Namen Akcijskega načrta eEurope+ 2003 je pospeševanje reform in posodobitev gospodarstev držav kandidatk, izboljšanje kapacitete obstoječih in ustanavljanje novih ustanov, izboljšanje globalne konkurenčnosti ter zagotovitev pogojev za izvajanje aktivnosti, ki se nanašajo na specifičen položaj držav kandidatk.

Ukrepi v Akcijskem načrtu so zbrani okrog treh glavnih usmeritev. S tem je omogočena lažja primerjava in izmenjava informacij ne le med državami kandidatkami, temveč z državami članicami evropske unije. Za spremljanje in primerjalno primerjanje uspešnosti izvajanja procesa so bili privzeti indikatorji, ki so jih definirale države članice v Akcijskem načrtu eEurope. Države kandidatke se zavedajo pomena učinkovitega izvajanja pravnega reda EU, še posebej na področju informacijske družbe. To je vplivalo na sprejetje dodatnega novega cilja, poimenovanega Pospešen razvoj osnov informacijske družbe, ki ni bil vključen v Akcijski načrt eEurope. Njegov namen je pomoč pri pospešenem razvoju temeljev informacijske družbe, doseganje ciljev eEurope+ se lahko bistveno pospeši s čezmejnimi in mednarodnim sodelovanjem.

Akcijski načrt zajema naslednja poglavja:

Pospešen razvoj osnov informacijske družbe

- Pospešena priprava dostopnih telekomunikacijskih storitev za vse
- Prezem in izvajanje pravnega reda EU za področje informacijske družbe

Internet – ceneje, hitreje, varneje

- Cenejši in hitrejši dostop do interneta
- Hitrejši internet za raziskovalce in študente
- Varna omrežja in pametne kartice

Vlaganje v ljudi in znanje

- Evropska mladina v digitalnem obdobju
- Delo v mrežni ekonomiji, ki temelji na znanju
- Odprto sodelovanje za vse državljane v gospodarstvu, ki temelji na znanju

Spodbujanje rabe interneta

- Pospeševanje e-poslovanja
- Uprava na spletu: elektronski dostop do javnih storitev
- Zdravstvo na spletu
- Evropske digitalne vsebine za globalna omrežja
- Inteligentni transportni sistemi
- Okolje na spletu

I. 1. 3. Akcijski načrt eEurope 2005

Akcijski načrt eEurope 2002 je spodbudil pripravo sorodnih strateških dokumentov na ravni držav, ki se pridružujejo EU, tako v skupnem pogledu (eEurope +), kakor na nacionalni ravni posameznih držav kandidatk. Učinki so pospešitev razvoja osnov informacijske družbe (npr. prevzem pravnega reda), prevrednotenje obstoječih podpornih ukrepov in opredelitev jasnih ciljev (indikatorjev) za doseganje informacijske družbe. Na podlagi teh je možna vseevropska primerjava razvoja informacijske družbe v posameznih državah, kar pa predstavlja podlago za načrtovanje nadaljnjih aktivnosti pospešenega razvoja vseevropske družbe, ki temelji na znanju.

Dinamika razvoja informacijske družbe zahteva dopolnitve Akcijskega načrta, predvsem zaradi naslednjih razlogov:

1. Širokopasovna tehnologija spreminja internet in odpira nove možnosti razvoja interaktivnih multimedijskih storitev. Vlaganja v infrastrukturo so ciljno usmerjena v povečanje dostopnosti digitalnih vsebin in storitev.
2. Cilji, doseženi z izvajanjem ukrepov Akcijskega načrta eEurope 2002, so v mnogih državah EU že doseženi. Potrebno je preseči trenutne politike in upoštevati trende razvoja informacijske družbe na ključnih razvojnih področjih
3. Že pred iztekom Akcijskega načrta bodo države kandidatke postale polnopravne članice EU, zato se bodo soočile z izzivi doseganja v Akcijskem načrtu zastavljenih ciljev. Akcijski načrt mora zaradi tega sloneti na fleksibilnosti in vmesnem preverjanju zastavljenih ciljev, kar bo omogočilo novim članicam vključitev v Akcijski načrt

Dinamika sprememb zahteva noveliranje programskih okvirjev

Akcijski načrt zajema naslednja poglavja:

1. Ukrepi pospeševalnih politik (policy measures)
 - Sodobne on-line javne storitve
 - eUprava
 - e Zdravstvo
 - eUčenje
 - Dinamično poslovno okolje
 - Varna informacijska infrastruktura
 - Širokopasovna omrežja
2. Razvoj, analiza in diseminacija dobrih praks
3. Benchmarking
4. Koordinacija pospeševalnih politik informacijske družbe
5. Financiranje

I. 1. 4 Priprava regionalnih iniciativ za informacijsko družbo

Pregled programske ravni zaključujemo s pregledom smernic, ki jih za oblikovanje elniciativ na regionalni ravni priporoča ERIS@.

ERIS@ je mednarodna nepridobitna organizacija, katere glavni cilj je promocija izmenjave znanj in izkušenj med njenimi člani(cami) na področju razvoja informacijske družbe. S svojim delovanjem predstavlja stalni forum za politično razpravo o regionalnem razvoju in temah, povezanih z razvojem informacijske družbe.

Te smernice lahko strnemo v skupen pristop, ki na regionalni ravni pomenijo:

- Vsaka regionalna pobuda naj pripravi strateška izhodišča, ki ustrezajo regionalnim potrebam. Priprava teh izhodišč mora upoštevati pristop »od spodaj navzgor«.
- Pristop naj temelji na vključevanju vseh pomembnih razvojnih deležnikov na regionalni ravni.
- Proces razvoja informacijske družbe je evolucijski, ne moremo predpisovati pravih odgovorov, regije delujejo po načelu »learning by doing«.
- Proces temelji na vzpostavljanju partnerstev in doseganju razvojnega soglasja, ki zavezuje ključne partnerje k doseganju dolgoročnih vizij, srednjeročnih prednostnih nalog in kratkoročnih aktivnosti pri razvoju informacijske družbe na regionalni ravni.
- Partnerstvo in soglasje je najlažje doseči z odprto javno razpravo in razvojem novih oblik povezovanja v regijah.
- Proces ozaveščanja, izgradnje partnerstev in soglasja vzpostavlja cikel učenja in sprememb, ki bistveno doprinese k razvoju strategij in načrtovanih aktivnosti.
- Opredeljene prednostne naloge in aktivnosti, ki izhajajo iz doseženega razvojnega soglasja, predstavljajo izvedbeno raven regionalnih razvojnih politik, seveda za področje razvoja informacijske družbe.
- Skupen pristop omogoča vzajemno učenje in izmenjavo izkušenj med regijami, prenos dobrih praks in pospešen razvoj regionalnih kapacitet in kompetenc.

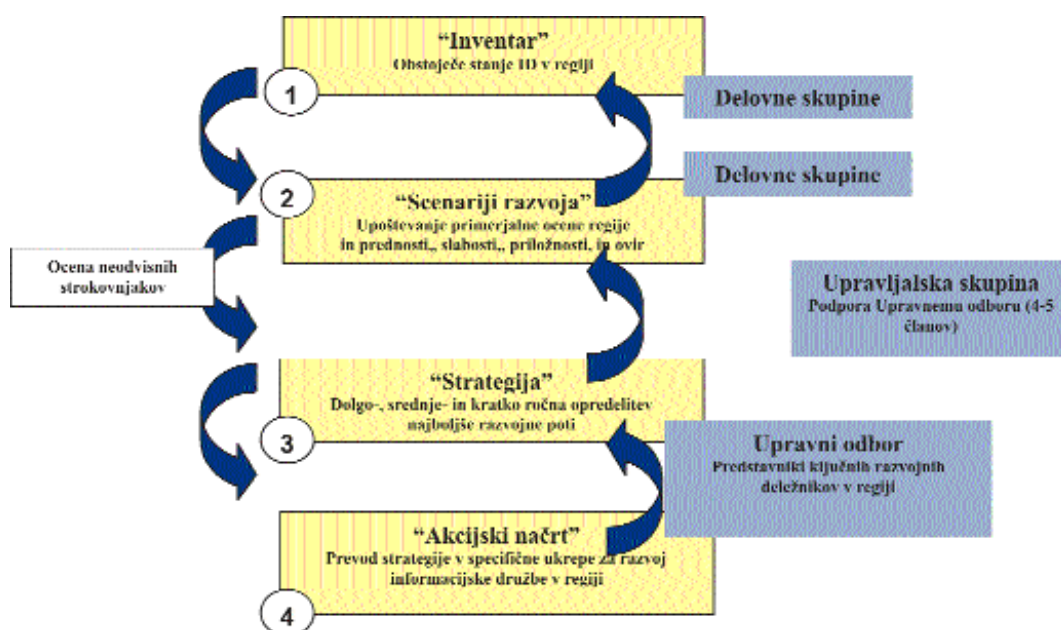
Skupen pristop lahko konkretiziramo v naslednjih napotkih:

- Izhodiščna ocena stanja razvoja informacijske družbe (informacijsko-komunikacijska infrastruktura, aplikacije in storitve) v regiji.
- Primerjalna ocena regije v primerjavi s konkurenčnimi regijami. Pri-

merjalna ocena je podlaga za vzpostavljanje javne razprave.

- Promocijska kampanja s ciljem ozaveščanja o razvoju informacijske družbe, ki naj spodbuja javno razpravo.
- Izdelava različnih scenarijev razvoja informacijske družbe v regiji, ki predstavljajo izhodišče javne razprave.
- Izgradnja ustreznih povezav in partnerstev, ki omogočajo in povečujejo možnosti sodelovanja v javni razpravi.
- Priprava strategije in akcijskega načrta, ki temeljita na soglasju in prednostnih nalogah, opredeljenih v javni razpravi.
- Uskladitev Akcijskega načrta za razvoj informacijske družbe z regionalnim razvojnim programom. Akcijski načrt lahko tudi povratno vpliva nanj in ga spremeni v ustreznih poglavjih.
- Aktivnosti pridobivanja virov financiranja in razvoj aplikacij in storitev informacijske družbe na regionalni ravni.
- Spremljanje in ocenjevanje izvajanja Akcijskega načrta za razvoj informacijske družbe v regiji.

Slika 1: Ključne faze priprave elnicativ v regiji in upravljavska struktura

I. 2 Programski okvir na nacionalni ravni

I. 2. 1 Strategija gospodarskega razvoja Slovenije

Strategija gospodarskega razvoja Slovenije je opredeljena kot temeljni strateški dokument države, ki na podlagi problemske analize opredeljuje dejavnike gospodarskega razvoja, dolgoročne cilje in ciljni razvojni scenarij ter osnovne usmeritve delovanja države. Določeno je tudi, da je Strategija sintezni indikativni dokument, ki upošteva socialne, prostorske, okoljske, regionalne, sektorske in druge potenciale, omejitve in pogoje. Strategija predstavlja strateški okvir za pripravo predloga proračuna in se kot usmeritev upošteva pri določanju državnih razvojnih prioritet, makro-fiskalnih okvirov javnih financ ter tudi glavnih programov, podprogramov, projektov in aktivnosti v smislu programsko-funkcionalne klasifikacije javnofinančnih odhodkov.

Osnovni cilj Strategije je trajnostno povečevanje blaginje prebivalcev in prebivalk Slovenije, ki jo opredeljujemo kot uravnoteženo celoto gospodarske, socialne in okoljske sestavine. Blaginja kot cilj Strategije torej poleg materialnih vključuje tudi nematerialne sestavine, kot so osebnostni razvoj in samouresničevanje, vključenost v družbo in varnost, sodelovanje, razvoj individualne in kulturne identitete. Doseganje razvojnega cilja se izrazi v celovitem povečanju blaginje, izmerjenem s tradicionalnimi ekonomskimi kazalci razvoja (bruto domači proizvod na prebivalca) in novimi kazalci razvoja (indeks človekovega razvoja, indeks pristnega varčevanja, kazalec trajnostnega razvoja).

Mehanizmi za krepitev razvojnih dejavnikov in doseganje ciljev Strategije

Na podlagi nove razvojne paradigme, ki pomeni opredelitev pomena razvojnih dejavnikov in vloge države pri razvoju, ter na podlagi analize glavnih slabosti Slovenije, Strategija opredeljuje temeljne mehanizme in usmeritve politik na gospodarskem področju, ki naj bi omogočili doseganje njenih ciljev. Usmeritve niso opredeljene po sektorjih gospodarstva, resorjih politike ali območjih države, temveč v sklopih, ki integrirajo področja sektorskih oziroma resornih politik, ter razvojno problematiko lokalnih skupnosti in regij.

Prav zaradi tega pristopa lahko v sklopih prepoznamo prisotnost vsebin, ki so pomembne za prehod v informacijsko družbo, in ki določajo najširši programski okvir tudi z vidika integriranih regionalnih strategij za razvoj informacijske družbe.

- a) Prehod v na znanju temelječo družbo. Oblikovanje na znanju temelječe družbe bodo podprle (i) politika razvoja človeških virov, zlasti formalnega in neformalnega izobraževanja in usposabljanja, (ii) politika trga delovne sile in zaposlovanja v povezavi z migracijsko politiko, ki bo uveljavila večjo fleksibilnost trga, spodbudila mobilnost delovne sile in prestrukturirala njeno ponudbo tako, da bo podprla razvoj ustvarjalnosti in razvojni prispevek človeških virov, (iii) izgradnja informacijsko-komunikacijske infrastrukture in razvoj novih storitev ter (iv) raziskovalno-razvojna politika in tehnološki razvoj kot aktivno uresničevanje na znanju temelječe družbe.
- b) Krepitev konkurenčnosti gospodarstva, ki obsega (i) oblikovanje konkurenčnega podjetniškega sektorja s sposobnostjo hitrega odzivanja na tehnološke spremembe in spremembe na svetovnem trgu, ki bo konkurenčnost dosegal s povečanjem intenzivnosti proizvoda glede uporabe visoko usposobljenih človeških virov in z znižanjem intenzivnosti uporabe energije in naravnih virov, (ii) internacionalizacijo podjetniškega sektorja, (iii) povezovanje majhnih in srednjih podjetij, (iv) razvoj učinkovitega finančnega sistema, (v) oblikovanje učinkovitega javnega sektorja s povečevanjem vloge zasebnih ponudnikov storitev ter individualizacijo ponudbe, (vi) oblikovanje učinkovitega nemenjalnega sektorja s cenovno regulacijo, licenciranjem in koncesijami.

Prehod v družbo, ki temelji na znanju, je eno od ključnih meril doseganja konkurenčnosti

Predpogoj konkurenčnosti je nadaljevanje investicij v gospodarsko infrastrukturo in infrastrukturo varstva okolja z razvojem storitev obveznih lokalnih javnih služb varstva okolja s ciljem (i) zagotoviti uporabnikom zanesljivo in stroškovno učinkovito dostopno infrastrukturo, katere gostota bo sočasno upoštevala varnostne potrebe, mobilnost prebivalcev in blaga, smotrno uporabo energije ter varstvo okolja, ter (ii) znižanja razlik v dostopnosti infrastrukturnih storitev za vsa območja (regije, občine) in za vsa podjetja ne glede na njihovo prostorsko razmestitev ter zagotovitve minimalnih standardov komunalne oskrbe prebivalcev ne glede na mesto njihovega bivanja. Izboljšanje dostopnosti infrastrukture in razširitev ponudbe infrastrukturnih storitev bo izboljšalo globalno konkurenčnost države, predvsem njeno lokacijsko privlačnost. Izboljševanje infrastrukture sčasoma ustvari tudi alternativne razvojne priložnosti in s tem pogoje, v katerih bodo trajnostne priložnosti vse večje in tudi ekonomsko vse bolj zanimive, tako da bo preoblikovanje konvencionalnega razvoja v trajnostni agregatno precej lažje.

c) Izboljšanje učinkovitosti države. Država mora s svojo organiziranostjo in delovanjem podpreti večjo konkurenčnost zasebnega sektorja, zato je nujno oblikovati prilagodljivo in učinkovito državo, ki bo sposobna z ukrepi ekonomske politike ter z ustvarjanjem konkurenčnih pogojev gospodarjenja in razvojno privlačnih lokacij izboljšati nacionalno konkurenčnost in ustvariti ugodne pogoje za pritok tujega kapitala. Šele "urejena država" lahko tvorno uporablja instrumentarij za krepitev konkurenčnosti podjetniškega sektorja in gospodarstva nasploh ter za razvoj človeških virov. Kakovost ustanov in njihovega delovanja je danes enakovredna sestavina nacionalne konkurenčnosti. V tem okviru so bistveni (i) reforma javne in državne uprave, ki bo omogočila tudi ustreznejšo organiziranost za načrtovanje in spremljanje oziroma vrednotenje razvojne politike, (ii) nadaljnja depolitizacija oziroma profesionalizacija uprave ter zmanjšanje vloge države pri upravljanju gospodarskih subjektov ter (ii) zagotavljanje večje razvojne vloge javnih financ zlasti s prestrukturiranjem namenske strukture odhodkov.

č) Usposobljenost za izvajanje politik v okviru pravil skupnega trga EU. Način poseganja države v gospodarstvo in regulativni okvir gospodarske dejavnosti je potrebno prilagoditi tako, da bo v okviru evropskih pravil možno ustvariti kar najboljše pogoje za konkurenčno delovanje gospodarstva. Politike za učinkovito operativno vključitev v notranji trg EU so (i) politika konkurence, (ii) politika državnih pomoči ter (iii) politika ekonomskih odnosov s tujino.

d) Regionalno in prostorsko skladen razvoj. Politika regionalnega razvoja se bo naslanjala na notranje pobude, to je boljše izkoriščanje avtonomnih regionalnih razvojnih resursov, ter na zunanje vzvode. Preprečevala bo nastajanje novih območij z razvojnimi problemi, ohranjala poseljenost ter naravno in kulturno dediščino na celotnem slovenskem območju. Imela bo usklajevalno vlogo med lokalnimi razvojnimi pobudami ter v njihovem odnosu do države in do EU, vplivala pa bo tudi na sektorske razvojne programe in prispevala k integralnosti razvoja z vključevanjem strateških okoljskih presoj v pripravo gospodarskih razvojnih načrtov regij. Mehanizmi regionalnega razvoja obsegajo splet številnih politik, med njimi prostorskega načrtovanja in zemljiške politike, kmetijske politike in razvoja podeželja, zaščite kulturne in naravne dediščine, ki v povezavi s povečano samostojnostjo regij pri spodbujanju lastnega razvoja zmanjšujejo regionalne razlike v razvitosti.

Poleg opisanih mehanizmov Strategija obravnava tudi osnovne usmeritve na področju socialnega in okoljskega razvoja. Na področju socialnega razvoja je potrebno ohraniti in razvijati socialne standarde in doseženo raven razvitosti ob zagotavljanju finančne vzdržnosti takšnega razvoja in upoštevanju njegovega vpli-

Sodobne tehnologije ponujajo možnosti za učinkovito komunikacijo znotraj državne uprave (A2A)

Regionalizem – prerasporeditev splošnih dobrin in priložnost za vzpostavitev novega sistema blaginje

va na konkurenčnost gospodarstva, sicer bi lahko vključitev v EU in povečana izpostavljenost globalni konkurenci ob neustreznih politikah države ali nekonkurenčnosti domačih podjetij povzročila neugodne socialne učinke. Glavni mehanizmi politike socialnega razvoja so sistemi socialnega zavarovanja, javne službe na področju socialnega varstva ter usposabljanje ljudi za vključevanje v ekonomsko aktivnost in s tem preprečevanje izključenosti. Na področju okoljskega razvoja se z vključevanjem v EU aktualizira vprašanje o lastnih razvojnih možnostih in posebnostih Slovenije, izvirajočih iz naravnih danosti, v primerjavi z razvojnimi zmožnostmi, temelječimi na uvozni surovinski in energetski podlagi. Zato je potrebno z okoljsko politiko v okvirih trajnosti podpreti povečanje prispevka domačega okoljskega kapitala k razvoju države. Hkrati se postavlja tudi vprašanje odgovornosti Slovenije za globalni trajnostni razvoj. Pri usmeritvah okoljske politike poudarjamo uveljavljanje okoljskih presoj pri razvojnih programih in sektorskih politikah, povečanje učinkovitosti javnofinančnih sredstev za okolje in poglobljanje okoljske javnofinančne reforme.

Opredelitev informacijske družbe v Strategiji - informacijska družba kot svetovni razvojni izziv

Ena najpomembnejših globalnih sprememb v mednarodnem okolju, ki bo vplivala na prihodnji razvoj Slovenije, je pojav informacijske družbe. Le-ta temelji na dinamičnem in kontinuiranem napredku informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter na ključni vlogi znanja in storitev, ki jih zagotavlja visoko zmogljivo telekomunikacijsko omrežje. Prehod v informacijsko družbo v veliki meri opredeljuje tudi novo razvojno paradigmo Slovenije. Kljub prevladujoči vlogi informacijsko-komunikacijskih tehnologij in širjenju njihove uporabe v vse sfere gospodarstva, javnega sektorja in družbe nasploh, se je nujno zavedati, da prehod v informacijsko družbo v osnovi ni le tehnološki, ampak izrazito razvojni problem z globokimi gospodarskimi, kulturnimi in socialnimi razsežnostmi. Te zahtevajo mobilizacijo človeških in materialnih potencialov ter najširše družbeno soglasje. Ob neupoštevanju teh značilnosti bo težko izkoristiti priložnosti, ki jih ponuja informacijska družba, ter se hkrati izogniti neugodnim posledicam za gospodarstvo (zmanjšanje konkurenčnosti) ali posameznika.

Razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij in storitev najavlja radikalne spremembe v vzorcu gospodarske rasti in razvoja – z dematerializacijo gospodarske rasti se bo zmanjšal pritisk na razvrednotenje okolja, ker velik del informacijsko-komunikacijskih industrij lahko raste, ne da bi to v ustaljenem pomenu razvrednotilo okolje. Pritiski se prenašajo z okolja na človeka, tako da trajnostne meje razvoja prehajajo z omejitvami okolja na psihofizične omejitve uporabnikov. Uvajanje informacijsko-komunikacijskih tehnologij prinaša korenite spremembe v vse sfere družbenega življenja, ki jih je danes težko predvideti. Odprle se bodo mnoge dileme glede načinov dela, komuniciranja v zasebnem in javnem življenju, zadovoljevanja potreb, procesov odločanja, večje decentralizacije upravljanja in vodenja, vključenosti/ izključenosti v informacijsko družbo.

Pogoj za pospešeno in celovito uvajanje informacijske družbe je visoko zmogljiva in cenovno dostopna informacijsko-komunikacijska infrastruktura, ki pa hkrati vzpodbuja razvoj vrste novih, na znanju in informacijah temelječih storitev v gospodarstvu in v javnem sektorju (npr. elektronsko poslovanje - med podjetji, med podjetji in strankami, med podjetji in državo, med državo in posamezniki, delo na daljavo, izobraževanje na daljavo). Najpomembnejša posledica takšnega razvoja bo povečanje učinkovitosti gospodarstva in blaginje državljanov – znižanje razvrednotenja okolja na enoto dodane vrednosti bo ena od neposrednih posledic informacijsko utemeljenega razvoja.

Države in poslovni subjekti se morajo hitro in kontinuirano odzivati na omenjene spremembe v okolju in se aktivno vključiti v razvoj informacijske družbe, če hočejo obdržati ali povečati svojo konkurenčnost v globaliziranem mednarodnem okolju,

za katerega je značilna liberalizacija pretoka blaga, storitev in kapitala. Zgledi najuspešnejših držav, zlasti ZDA, kažejo, da dinamično uvajanje sodobnih tehnologij močno poveča konkurenčnost gospodarstva. Država lahko ta proces pomembno podpre z jasno oblikovano strategijo glede potrebne informacijsko-komunikacijske infrastrukture, s podporo izobraževalno-raziskovalni sferi pri razvoju novih tehnologij in storitev, z uvajanjem e-poslovanja v delo državne uprave in z deregulacijo telekomunikacijskega in finančnega trga. Še posebej spodbudno vlogo imajo skladi tvegane kapitala, ki prispevajo k razmahu podjetništva, povečanju konkurence in hitremu uvajanju novih tehnologij. To dokazuje, da se pospešeno uvajanje informacijske družbe ne dogaja spontano, temveč zahteva proaktivno politiko države in zasebnega sektorja.

Hitrost sprememb na področju informacijsko-komunikacijskih tehnologij in infrastrukture, dinamika njihovega uvajanja v ameriškem gospodarstvu ter globalizacija poslovanja ekonomskih subjektov silijo tudi druge kontinente, zlasti Azijo in Evropo, v pospeševanje prehoda v informacijsko družbo in uvajanje dodatnih mehanizmov za vzpostavitev konkurenčne, dinamične in na znanju temelječe ekonomije. EU je sredi devetdesetih let z Bangemannovim poročilom oblikovala temeljni strateški dokument in osnovne smernice prehoda v informacijsko družbo. Z Akcijskim načrtom (junija 2000) je EU opredelila aktivnosti, s katerimi bi do leta 2002 dosegli tri osnovne cilje: (i) cenejši, hitrejši in varen dostop do interneta, (ii) naložbe v ljudi in znanje (evropska mladina v digitalni dobi, delo v ekonomiji, temelječi na znanju, udeležba vseh v ekonomiji, temelječi na znanju), in (iii) pospeševanje uporabe interneta (pospeševanje e-trgovine, elektronski dostop do javnih storitev, elektronski dostop do zdravja, evropske digitalne vsebine za globalne mreže, inteligentni transportni sistemi).

Akcijski načrt (eEurope) določa nosilce posameznih akcij ter opredeljuje glavne metode, s katerimi bodo doseženi omenjeni cilji: pospešeno vzpostavljanje ustreznega pravnega okvira, podpora novi, zmogljivejši infrastrukturi in storitvam, odprt način usklajevanja in primerjanja (benchmarking). Pobuda eEurope naj bi postala tudi del procesa širitve EU, kar je z vidika prihodnjih članic zelo pomembno, saj drugače ne bodo mogle enakopravno sodelovati v procesih in postopkih, ki bodo temeljili na uporabi sodobnih omrežij in storitev.

POMEN SGRS Z VIDIKA PRIPRAVE IRSID

SGRS v prednostnih sklopih in mehanizmih opredeljuje prehod v na znanju temelječo družbo kot enega od ključnih ciljev. Ker je Strategija upoštevala tudi ključne dokumente EU s področja informacijske družbe (Akcijski načrt eEurope 2002), v njej najdemo vse osnovne cilje, ki jih je Slovenija kasneje dorekla v strategiji Republika Slovenija v informacijski družbi.

SGRS tako predstavlja najširši nacionalni programski okvir tudi z vidika integriranih regionalnih strategij za razvoj informacijske družbe.

I. 2. 2 Strategija regionalnega razvoja Slovenije

Strategija regionalnega razvoja Slovenije (v nadaljnjem besedilu SRRS) je temeljni strateški dokument slovenske regionalne politike. SRRS je na strokovnih spoznanjih zasnovan dokument in temelji na Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in njegovih podzakonskih aktih, na Beli knjigi o regionalnem razvoju v Sloveniji (PHARE projekt: "White Paper on Regional Development in Slovenia", januar 1999), na Predhodnem državnem razvojnem programu za obdobje 2000-2002 (november 1999), na raziskavi konzorcija slovenskih raziskovalnih inštitutov pod vodstvom Inštituta za ekonomska raziskovanja ("Priprava strokovnih podlag za Strategijo regionalnega razvoja Slovenije") in predvsem na Tezah za SRRS, ki so bi-

le pripravljene v mesecu juliju leta 2000. Iz njih so razvidne strateške opredelitve in prednostne naloge države na področju regionalne politike in predstavlja spodbudo za oblikovanje regionalnih strategij ter drugih pobud.

Priprava SRRS je potekala sočasno s pripravo Strategije gospodarskega razvoja Slovenije in s pripravo Prostorskega plana Slovenije.

Prenova regionalne politike in priprava SRRS kot del te prenove je kompleksna naloga, saj se prepletajo štiri ravni:

1. mednarodna raven (strukturna in kohezijska politika EU),
2. državna raven (gospodarski razvoj države v povezavi s strukturno in kohezijsko politiko EU ter slovenska notranja politika spodbujanja skladnega regionalnega razvoja),
3. regionalna raven (regionalna politika kot del ekonomske politike države v povezavi s strukturno in kohezijsko politiko EU),
4. lokalna raven (slovenska notranja politika spodbujanja skladnega regionalnega razvoja).

V Sloveniji trenutno ni pokrajin kot upravno-političnih enot, ki bi bile lahko nosilke regionalnega razvoja, in bi to omogočilo ureditev slovenske regionalne politike po zgledu strukturne politike EU. Delitev na ravni je zato predvsem funkcionalna s ciljem določitve pristojnosti in obveznosti v sistemu spodbujanja skladnega regionalnega razvoja v Sloveniji. To še posebej velja za regionalno raven, kjer v času do oblikovanja pokrajin zakon predpisuje uporabo statističnih regij kot funkcionalnih enot za izvajanje regionalne politike v Sloveniji.

POMEN SRRS Z VIDIKA PRIPRAVE IRSID

SRRS v viziji in načelih, ciljih, opredelitvi temeljne strategije in opredelitvah regionalnih razvojnih razlik ne omenja informacijske družbe niti sorodnih izrazov.

SRRS je pomembna zato, ker v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja opredeljuje statistične regije kot funkcionalne geografske enote za doseganje skladnega regionalnega razvoja in regionalne razvojne agencije kot nosilke tega procesa.

IRSID izhajajo iz Regionalnih razvojnih programov in bodo kot priporočila RRA za doseganje informacijske družbe pomenile uresničevanje SRRS v tistem delu, kjer slednja kot temeljni cilj predvideva zmanjševanje razvojnih razlik med slovenskimi statističnimi regijami.

Nov Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je v pripravi, uvaja nov termin razvojnih regij

I. 2. 3 Enotni programski dokument za obdobje 2004 – 2006

Republika Slovenija je, skladno z zakonodajo EU, za črpanje sredstev iz evropskih Strukturnih skladov dolžna pripraviti Enotni programski dokument (EPD) (ang. Single Programming Document). EPD je opredeljen kot

“dokument, ki ga odobri Komisija v soglasju z zadevno državo članico potem, ko je bila izdelana ocena načrta, ki ga je predložila država članica, ter vsebuje strategijo in prednostne naloge za delovanje Skladov in države članice, njihove posebne cilje, prispevek posameznih Skladov in drugih finančnih virov”. (uradni prevod Regulative EU 1260/99).

EPD je že vključen v slovenski zakonodajni okvir, in sicer v Zakon o javnih financah. Na njegovi podlagi sprejeta Uredba o podlagah in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Ul. RS, št. 45/02) opredeljuje EPD kot:

“dokument države članice Evropske skupnosti, s katerim država članica predstavi

EPD – ID kot horizontalna prednostna naloga

strategijo razvoja države in je osnova za izvajanje dolgoročne razvojne politike ter dolgoročnega proračunskega načrtovanja.”

EPD vsebinsko izhaja iz Državnega razvojnega programa RS 2001-2006, ki predstavlja izvedbeni dokument Strategije gospodarskega razvoja Slovenije kot glavnega državnega strateškega dokumenta. Za razliko od DRP in SGRS, ki sta indikativnega značaja, bo EPD po uskladitvi med Republiko Slovenijo in Evropsko komisijo dobil status mednarodne pogodbe.

Strateška izhodišča/ usmeritve priprave EPD so naslednja:

1. Osnovni cilj EPD je povečanje konkurenčnih sposobnosti Slovenije in gospodarska krepitev regij.
2. Razpršena in omejena razpoložljiva finančna sredstva (nacionalna in sredstva EU) se v EPD usmerijo na tiste prednostne naloge in ukrepe, ki imajo največje merljive učinke, vključno z multiplikacijskim učinkom.
3. Izbrani ukrepi morajo skozi doseganje sinergičnih učinkov voditi k razvojnemu preboju Slovenije in regij, pri čemer razvojni preboj ne sme škodovati socialnemu in okoljskemu razvoju.

Na tej podlagi smo vstopili v zaključno fazo priprave EPD, kjer je bilo potrebno dokončno uskladiti predvidene ukrepe in aktivnosti ter pripraviti vse ostale zahtevane vsebine: analizo stanja, analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, strategijo, predstavitev predvidenih ukrepov, vključno s horizontalnimi prednostnimi nalogami (enakost možnosti, trajnostni razvoj in informacijska družba), finance ter predviden sistem izvajanja. Še v času usklajevanja je Služba vlade za strukturne politike organizirala serijo predstavitev v vseh regijah, kamor so bili vabljeni predstavniki lokalnih skupnosti, socialni partnerji, nevladne organizacije in druge zainteresirane javnosti.

POMEN EPD Z VIDIKA PRIPRAVE IRSID

Informacijska družba predstavlja v EPD posebno horizontalno prednostno nalogo. Posebno pozornost je namenjena povečanju dostopa do digitalnih vsebin in široki uporabi informacijsko-komunikacijskih storitev za lokalne skupnosti in poslovno okolje v obrobnih oziroma oddaljenih regijah. Ukrepi podpirajo izmenjavo znanih dobrih praks predvsem z vidika pospeševanja učinkov na področjih e-vključenosti, vzpostavljanja konkurenčnega poslovnega okolja, vseživljenjskega učenja, spodbujanja ustvarjalnosti in inovativne kulture. Ukrepi prav tako vključujejo povečevanje potreb po informacijsko-komunikacijskih storitvah in podpirajo povečan dostop do fleksibilnih oblik usposabljanj za najširši krog uporabnikov.

Indikatorji za vrednotenje in oceno ukrepov upoštevajo temeljne dokumente EU (akcijska načrta eEurope+ 2003 in eEurope 2005), in sicer za naslednje kriterije:

izboljšanje infrastrukture, informacijsko-komunikacijskih storitev, digitalnih vsebin in povečanje števila javno dostopnih točk,

informacijsko-komunikacijsko usposabljanje: število vključenih v informacijsko-komunikacijske programe, ki zadoščajo minimalnim merilom glede vsebine in gradiv ter doseganja rezultatov,

ponudniki informacijsko-komunikacijskih storitev: število učiteljev, vključenih v dodatna usposabljanja,

IRSID upoštevajo v EPD podana izhodišča, ki bodo dopolnjena s konkretnimi navodili za pripravo projektov z e-vsebinami.

Možnost pridobivanja EU sredstev lahko pripomore k implementaciji Strategije Slovenija kot ID

I. 2. 4 Strategija Republika Slovenija v informacijski družbi

Države kandidatke so v Akcijskem načrtu eEurope + 2003 leto 2003 določile kot tisti rok, do katerega bodo realizirale v načrtu zastavljene cilje, ob upoštevanju razlik med gospodarskimi, industrijskimi in družbenimi okolji.

Na podlagi skupnega strateškega dokumenta so države kandidatke pripravile lastne strategije. Vlada Republike Slovenije je že jeseni 2000 prepoznala izjemen razvojni pomen informacijske družbe - ne zgolj v povezavi z informacijsko-komunikacijskimi tehnologijami, ampak njen horizontalni pomen za horizontalna področja vseh ministrstev. Leta 2001 ustanovljeno Ministrstvo za informacijsko družbo je začelo pospešeno pripravljati nacionalni »Akcijski načrt eSlovenija«, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela v obliki strategije Republika Slovenija v informacijski družbi februarja 2003.

Strategija opredeljuje razvoj informacijske družbe kot izhodišče za razvoj družbe, ki temelji na znanju. Izhajajoč iz ciljev Akcijskega načrta eEurope 2005 je potrebno:

1. Zagotoviti optimalno infrastrukturno opremljenost izobraževalnih ustanov z namenom preprečiti negativen vpliv zaostajanja na razvoj mladih in njihovo usposobljenost. Poseben poudarek mora biti na področju izobraževalnih vsebin ter izobraževanju učiteljev, mentorjev in medijskih mediatorjev.
2. Prepoznati in implementirati mehanizme, ki bodo pomenili spodbudo gospodarstvu, še posebej IKT industriji, ki ima zaradi intelektualnega potenciala izjemne možnosti za uspeh na svetovnih trgih. Potrebno je doseči tesno sodelovanje javne uprave, zasebnega sektorja in posameznikov, prav tako je potrebno zagotoviti sredstva za spodbujanje tehnološkega in znanstvenega razvoja ter spodbujati sodelovanje med razvojnimi oddelki v podjetjih in znanstveno sfero ter spodbujati nastajanje novih produktov.
3. Programu ukrepov eUprava zagotoviti evropsko primerljivo dimenzijo glede ciljev, vpliva, razpoložljivih sredstev, načina vodenja in upravljanja te vključenosti vseh ministrstev in vladnih služb.

Strategija Republika Slovenija v informacijski družbi opredeljuje naslednja ciljna področja:

1. Povečanje dostopnosti IKT infrastrukture z zagotavljanjem ustrezne regulative.
2. Inovativno razpoznavanje in oblikovanje novih tržnih možnosti z vključevanjem raziskovalno razvojnih iniciativ. Povečevanje sodelovanja med izobraževalno raziskovalnimi ustanovami in gospodarstvom na področju IKT.
3. Ustvarjanje pogojev za razvoj IKT industrije.
4. Uporaba IKT v šolskih in izobraževalnih ustanovah tako s strani učencev kot učiteljev. Uvajanje ustrezno usklajenih in dopoljenih interdisciplinarnih učnih vsebin, povezanih z razvojem informacijske družbe na vseh ravneh izobraževanja.
5. Omogočanja dostopa do storitev informacijske družbe najširšemu krogu prebivalcev, usposabljanje in ustvarjanje novih načinov dela.
6. Oblikovanje digitalnih vsebin na kulturnem in širšem družbenem področju ter s tem ohranjanje kulturne dediščine in jezika.
7. Intenzivno uvajanje elektronskih storitev v javni upravi ter omogočanje ePoslovanja javne uprave z državljanji in gospodarstvom.
8. Uvajanje ePoslovanje na ravni lokalne samouprave.

9. Zmanjševanje digitalnega razkoraka z zagotavljanjem vključenosti vseh prebivalcev, predvsem pa tistih, ki predstavljajo na trgu delovne sile obrobne in socialno izključene skupine ali skupine s posebnimi potrebami.

Sinteza programske RAVNI - pomen RS_ID z vidika priprave integriranih regionalnih strategij za informacijsko družbo

IRSID so oblikovane ob upoštevanju nove razvojne paradigme, da sodobna družba temelji na znanju. Upoštevajo tako najpomembnejše nacionalne strateške dokumente in dokumente EU, tudi kakor regionalne razvojne programe na ravni statističnih regij. IRSID vsebujejo konkretne napotke brez zahajanj v konkretno izvedbo za regionalne razvojne agencije, ki bodo na njihovi podlagi obvladovale izvedbeno raven za mednarodne spodbude in e-spodbude ustreznih resornih ministrstev.

Programsko raven IRSID lahko strnemo ob upoštevanju izhodišč kot jih opredeljuje RSVID, ki jih prenesemo na regionalno raven, ob upoštevanju osnovnih načel Strukturnih skladov.

1. Transverzalni pristop: Ministrstvo za informacijsko družbo bo vzpodbujalo in uveljavljalo prakso medresorskega in interdisciplinarnega programskega sodelovanja na horizontalni in vertikalni ravni.

IRSID: Medresorski pristop je potreben pogoj za uresničevanje v strategiji RSVID zastavljenih ciljev. IRSID delujejo na povezovanju sorodnih usmeritev posameznih resorjev. S prenosom usmeritev na regionalno raven zagotavljajo horizontalni pristop do pomembnih ciljnih javnosti in skupin. Z vzpostavitvijo fizične infrastrukture za pospešen razvoj znanja v lokalno/ regionalno okolje (npr. e-centri) pa so vzpostavljeni tudi pogoji za vertikalni prenos posameznih aktivnosti.

2. Regionalni pristop: Ministrstvo za informacijsko družbo bo posebno pozornost namenilo razvoju integriranih regionalnih strategij za informacijsko družbo in pri tem sledilo regionalnim razvojnim prednostnim nalogam, regionalnim značilnostim in strukturam lokalne samouprave ter tako prispevalo k uravnoveženemu regionalnemu razvoju.

IRSID: IRSID prepoznava regionalni pristop pri uveljavljanju družbe znanja kot ključen. Potrebno je doseči integracijo procesov doseganja prilagodljivosti in regionalnih razvojnih strategij. Regionalne strategije na izvedbeni ravni vsebujejo integrirane regionalne strategije informacijske družbe za področje gospodarskega, socialnega in prostorskega razvoja.

3. Integracijski pristop: Ministrstvo za informacijsko družbo bo vzpodbujalo in vzpostavljalo strateška partnerstva za razvoj informacijske družbe na ravni infrastrukture in na ravni oblikovanja ter posredovanja vsebin in storitev, predvsem s ciljem povečevanja socialne vključenosti, demokratizacije in s tem zmanjševanja digitalnega razkoraka.

IRSID: Izvajanje aktivnosti temelji na oblikovanju partnerstev – tako med nosilci regionalne politike in posameznimi resorji, kakor posameznimi nosilci aktivnosti na nacionalni in mednarodni ravni. Izvajanje IRSID pomeni zmanjševanje digitalnega razkoraka, pri čemer gre za povečevanje možnosti dostopa do multimedijskih digitalnih vsebin in zmanjševanje razkoraka v znanju. To pa pomeni večjo izkoriščenost možnosti, ki jih ponujajo informacijsko-komunikacijske tehnologije v procesu dela, učenja, poslovanja in bivanja.

II. Analiza regionalnih razvojnih programov (RRP) slovenskih statističnih regij z vidika integriranih strategij za informacijsko družbo

II. 1 Proces priprave RRP

Leta 1999 je začel veljati Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki med drugim predvideva tudi pripravo regionalnega razvojnega programa kot temeljnega programskega in izvedbenega dokumenta na regionalni ravni.

Iz zakona izhajajo naslednji cilji za spodbujanje skladnega regionalnega razvoja, ki temeljijo na:

- spodbujanju uravnoveženega gospodarskega, socialnega in prostorskega vidika razvoja,
- zmanjševanju razlik v gospodarski razvitosti in življenjskih možnostih med regijami, s poudarkom na celostnem pristopu k razvoju podeželja,
- preprečevanju nastajanja novih območij z večjimi razvojnimi problemi,
- ohranjanju poseljenosti na celotnem ozemlju republike Slovenije ob upoštevanju policentričnega sistema poselitve,
- pospeševanju razvoja okolju prijaznega gospodarstva ter varovanju naravnih dobrin, naravne in kulturne dediščine ter drugih javnih dobrin.

Regionalni razvojni program (v nadaljevanju RRP) je temeljni programski in izvedbeni dokument na regionalni ravni, ki vsebuje razvojne prednosti statistične regije in finančno ovrednotene programe, operativne podprograme in projekte za celovit razvoj statistične regije v določenem obdobju. RRP vsebuje strateški del, ki zajema analizo razvojne situacije, ugotavlja ključne razvojne probleme in priložnosti območja, usklajuje razvojno vizijo in razvojne prednostne naloge, opredeljuje strateške ter specifične razvojne cilje in aktivnosti za njihovo realizacijo ter izvedbeni del. Slednji vključuje glavni programi, podprograme in projekte za uresničevanje razvojnih prednostnih nalog, kazalce za spremljanje njihove uspešnosti, finančno-organizacijski okvir za njihovo izvedbo ter postopke spremljanja, vrednotenja in dopolnjevanja RRP.

Proces priprave RRP na ravni slovenskih statističnih regij se v letu 2003 končuje. Pripravljeni so vsi RRP, kar predstavlja priložnost preverbe zastopanosti informacijske družbe. Vlada je februarja 2003 potrdila strategijo Slovenija v informacijski družbi, in ker so RRP nastajali vzporedno z nastankom temeljnega sektorskega dokumenta za razvoj informacijske družbe, je smiselno preveriti zastopanost e-vsebin na regionalni ravni.

II. 1 Aktualno stanje na področju regionalnega razvoja v Sloveniji

V letih 2000 in 2001 so bili sprejeti vsi podzakonski akti, ki jih predvideva Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Opravljeno je bilo tudi osnovno pril-

gajanje področne zakonodaje pravnemu redu EU, v tem okviru pa je bila izvedena tudi prilagoditev Zakonu o nadzoru državnih pomoči.

Z zakonom predpisan strateški in programski okvir regionalnega razvoja na državni ravni je vzpostavljen. Nedokončana naloga je sprejetje razvojnih dokumentov s področja prostorskega planiranja - strategije prostorskega razvoja Slovenije in regionalnih zasnov prostorskega razvoja v statističnih regijah.

Vladni Svet za strukturno politiko je RRP obravnaval in ocenil kot sprejemljivo podlago za dodeljevanje državnih razvojnih spodbud z vidika državnih razvojnih prednostnih nalog in usmeritev posameznih ministrstev. Razprava na Svetu in sistematična analiza teh dokumentov pa je opozorila na mnoge slabosti, ki jih bo potrebno v nadaljevanju odpraviti. Dokumenti so metodološko neenotno pripravljani, v njih se prepletajo regionalne in lokalne razvojne vsebine, praviloma vsebujejo širok nabor regionalnih prednostnih nalog, in praviloma je njihov finančni okvir nerealen. Posamezni programi so sicer največkrat povsem sprejemljivi, če bi le bili pisani za daljše obdobje, denimo do leta 2013, in v tej smeri gre tudi pripravljati sklepe ob njihovem ocenjevanju.

Po drugi strani pa gre pri RRP za kakovostne analize razvojne problematike na ravni regij. Priprava RRP je prispevala k aktiviranju notranjih razvojnih potencialov v regijah, ki bi sicer ostali neizkoriščeni. Programski odbori regij so bili sestavljeni iz številnih in raznolikih dejavnikov na lokalni, regionalni in državni ravni, ki lahko odločilno pripomorejo k uresničitvi zastavljenih programov. Izvedene so bile mnoge delavnice, v katerih so udeleženci razpravljali o prednostih in slabostih ter o nevarnostih in priložnostih, s katerimi se srečujejo posamezne regije. Tudi nekateri razvojni načrti ministrstev so se prav ob obravnavi RRP prvič zares soočili. Še posebej pomembno pa je soočenje prostorskih in družbenih vidikov razvoja, do katerega prihaja na dovolj konkretni regionalni ravni.

PRIČAKOVANJA PO REGIJAH

REGIJE D: Osrednjeslovenska, Obalno-kraška regija

Gre za najbolj razviti slovenski regiji. Obe regiji sta specializirani in sta dobro izkoristili svoje potenciale. Tudi v prihodnosti lahko pričakujemo uspešen razvoj, saj status prestolnice in geostrateška lega Obale tudi v Evropi regij omogočata uspešen razvoj. V Osrednjeslovenski regiji lahko zaradi prestrukturiranja finančnega sektorja (predvsem bank) pričakujemo ustavitev rasti števila delovnih mest, medtem ko je glavna ovira nadaljnjega razvoja Obalno-kraške regije človeški kapital, neusklajena raba prostora v obalnem delu in neustrezne infrastrukturne povezave (cesta, železnica) z notranjostjo države.

REGIJE C: Gorenjska, Goriška

Za to skupino velja, da so se regije približale regijam skupine D. Opazno je izboljšanje položaja Goriške, predvsem iz vidika izboljšane gospodarske strukture in deloma človeških virov. Ta izboljšanja omogočajo tudi uspešen razvoj v prihodnosti. Podobno je tudi z Gorenjsko, kjer glede na leto 2000 skoraj ni sprememb v letu 2003. Gospodarstvo posluje zelo stabilno in tudi uspešno. V prihodnje lahko pričakujemo uspešen razvoj, vendar težave nekaterih sektorjev, ki imajo še vedno težave pri poslovanju (npr. obutvena in tekstilna industrija).

REGIJE B: Savinjska, jugovzhodna Slovenija, Notranjsko-kraška, Koroška

Razvoj v tej skupini regij je najbolj heterogen. Najbolj je v tej skupini izboljšala položaj jugovzhodna Slovenija. Predvsem je napredovala gospodarska struktura, vendar pa lahko v prihodnje pričakujemo težave na določenih območjih s prevladujočo delovno-intenzivno proizvodnjo (Bela Krajina). Savinjska regija je obdržala svoj po-

Nekonsistentnost RRP je posledica nedorečene metodologije in nezadostne koordinacije regionalnih struktur

Priprava RRP je proces, ki lahko v nadaljevanju rezultira tudi pripravo IRSID

ložaj. Deloma se je poslabšala gospodarska struktura, kar kaže, da prestrukturiranje še vedno ni končano. Številna podjetja poslujejo zelo uspešno, vendar lahko v nekaterih delovno-intenzivnih panogah pričakujemo težave. Podjetja v teh panogah so umeščena predvsem na predelih izven velikih industrijskih središč regije. Tudi položaj Notranjsko-kraške regije se ni spremenil. Nekoliko se je izboljšala kakovost človeških virov, medtem ko se struktura gospodarstva ni izboljšala. Podjetja v regiji so tehnološko na nizki ravni, vendar pa poslujejo stabilno. Ne pričakuje se poslabšanje položaja, k izboljšanju položaja pa lahko prispeva razvoj turizma. Regija je zaradi pomanjkanja delovnih mest in posledičnih dnevnih migracij zelo odvisna od razvoja sosednjih regij, predvsem od stanja v Osrednjeslovenski regiji. V Koroški regiji se je med vsemi regijami položaj najbolj poslabšal. Položaj se je poslabšal na vseh področjih, kar ni dober obet za prihodnost. Čeprav se število delovnih mest ni bistveno zmanjšalo, pa v regiji ne pričakujemo izboljšanja v naslednjih letih.

REGIJE A: Pomurska, Podravska, Spodnjeposavska, Zasavska

Podravska regija je v zadnjih letih več ali manj stagnerala. Položaj ni ugoden in kljub potencialom v bližnji prihodnosti ni pričakovati bistvenega izboljšanja položaja. Regiji ni uspelo povezati izobraževalne in raziskovalne infrastrukture z razvojem gospodarstva. Za ostale tri regije velja, da je položaj še vedno slab. Zaradi neugodne strukture gospodarstva, razmeroma slabega človeškega potenciala in pomanjkljive infrastrukture v prihodnosti ni pričakovati izboljšanja položaja. Predvsem zaradi težav nekaterih podjetij lahko pričakujemo nadaljnjo zmanjšanje števila delovnih mest, kar seveda slabo vpliva na blaginjo prebivalstva. V teh regijah bo tudi v prihodnosti potrebna aktivna vloga države pri financiranju in pomoč pri usmerjanju razvoja.

Kot je razvidno iz aktualnega poročila o regionalnem razvoju, so pričakovanja v slovenskih regijah različna, informacijska družba lahko pomeni za manj razvite regije specifično konkurenčno priložnost.

Namen pričujočega prispevka ni preverjati ustreznost financiranj regionalnih projektov in smiselnosti kategorizacije regionalnih spodbud. Bolj kot zanimivost lahko navedemo, da v okviru neposrednih regionalnih spodbud ne najdemo projektov s področja informacijske družbe, so pa sredstva Ministrstva za informacijsko družbo navedena kot posredne regionalne spodbude. Ministrstvo za informacijsko družbo je uresničilo postavke za vzpostavitev javno dostopnih točk, za podporo in vzpodbu-do civilnodružbenih iniciativ, kot so multimedijski centri in projekti za ljudi s posebnimi potrebami.

Poročilo o stanju na področju regionalnega razvoja informacijske družbe / mrežno povezane ekonomije ne navaja kot posebno pomanjkljivost ali kot priložnost na ravni regij.

II. 3 Analiza RRP z vidika doseganja IRSID

V tem poglavju so predstavljene vsebine informacijske družbe v vseh RRP, ki so bili pripravljene na ravni statističnih regij. Metodologija je temeljila na proučitvi programov, in sicer njihovih strateških in izvedbenih delov. Poseben problem je predstavljala metodološka neenotnost dokumentov, notranja struktura in konsistentnost dokumentov sta zelo različni (kar se kaže npr. v velikih razlikah v številu prednostnih nalog, glavnih programov in podprogramov v posameznih regijah). Kot navaja poročilo s stanju na področju regionalnega razvoja v Sloveniji, se v RRP prepletajo regionalne in lokalne razvojne vsebine, ki praviloma vsebujejo širok nabor regionalnih prednostnih nalog, običajno pa je njihov finančni okvir nerealen.

Projekti razvoja informacijske družbe se praviloma ne financirajo iz neposrednih regionalnih spodbud

Izpostavljene so tiste vsebine, kjer so regije eksplicitno navajale vsebine informacijske družbe. Ker dokumenti metodološko niso enotno pripravljene (npr. opredelitev podprogramov najdemo ali v strateških ali izvedbenih delih), je bila v pričujočem prispevku analiza RRP izvedena na dveh ravneh:

- Raven analitičnega dela in strateških opredelitev, kjer je pregled zajemal npr. analitično predstavitev kazalnikov glede infrastrukturne opremljenosti prostora, opredelitev priložnosti regij in podobno.
- Raven izvedbenega oziroma programskega dela, kjer pa je pregled zajemal vključenost vsebin informacijske družbe v posameznih podprogramih. Tu se je pokazala pomanjkljivost metodologije priprave RRP, ki ne opredeljuje načinov doseganja posameznih programskih izhodišč. Vrzel med podprogrami in posameznimi ukrepi so regije različno zapolnjevale, kar je razvidno iz Poglavja 1.3.1.

II. 3. 1 Pomurska regija

Strateški / Analitični del

V RRP Pomurje 2000+ najdemo poglavje o informacijski družbi v strateškem delu znotraj programskega sklopa Gospodarstvo.

Pomen informacijske družbe (ID) se iz dneva v dan veča. Informacijska družba oziroma Informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) se uveljavljajo na vseh ravneh družbenega življenja, od poslovne uporabe do preživljanja prostega časa. Pomurje se vključuje v tokove digitalizacije, vendar po grobi oceni zaostaja za slovenskim povprečjem. Natančne ocene v tem trenutku ni mogoče podati zaradi pomanjkanja statističnih kazalnikov, ki opredeljujejo navedeno vsebino.

Z gotovostjo je mogoče reči, da Pomurje ne zaostaja na področju klasične telefonije. Z gostoto 31,9 telefonskih priključkov na 100 prebivalcev sicer zaostaja za slovenskim povprečjem, vendar je s stoddostno digitaliziranostjo ter s postavljenim vencem optičnih kablov, celo v boljšem položaju od večine statističnih regij. Za področje mobilne telefonije ni na razpolago regijskih podatkov, vendar interne raziskave ponudnikov mobilne telefonije kažejo, da se uporaba ne razlikuje niti glede na geografski položaj niti na socialni status. Tako predvidevamo, da je penetracija podobna kot v preostali Sloveniji, kjer je več kot 70-odstotna.

Stanje pa je znatno slabše na ravni podjetij, ki se ukvarjajo z informacijsko-komunikacijskimi tehnologijami. Podjetij je malo, večjega sodelovanja z večjimi gospodarskimi subjekti ni zaznati, omejujejo pa se na lokalni trg. Večje podjetje za informacijsko-komunikacijske tehnologije v regiji praktično ne obstaja. Vzrok ali posledica tega je pomanjkanje strokovnega kadra za navedeno področje. Ta se ob ugodnih ponudbah iz Slovenije (manj iz tujine) seli v središča. Izobraženi kader pa se ne odloča za vrnitev v regijo po končanem študiju.

Lokalni centri (središča upravnih enot) imajo izgrajeno kabelsko omrežje, kako tudi nekatere lokalne skupnosti (skupno 21 kabelskih sistemov). Vendar so kabelska omrežja povsem lokalnega pomena, med njimi pa ni nikakršne povezanosti. Prav tako so omejene le na prenos TV signalov in maloštevilnih lokalnih TV postaj, in ne nudijo naprednejših storitev.

SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Interes mladine za IKT in za študij sorodnih ved • Izobraževanje otrok in mladine za IKT v osnovnih in srednjih šolah • Obstoj podjetij, katere se ukvarjajo z IKT • Precejšnje število nezaposlenih z izobrazbo, katere bi se z majhnimi vložki lahko preusmerilo v razvijalce IKT • Storjeni so prvi koraki k informatizaciji javne uprave 	<ul style="list-style-type: none"> • Skromno odzivanje starejše populacije na IKT • Nerazpolaganje z rizičnim kapitalom, ki bi podpiral razvoj IKT podjetij • Nesistematično izobraževanje oseb s posebnimi potrebami ter drugih družbenih skupin za uporabo IKT • Nezadostna dostopnost do javnih informacijskih terminalov
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Geografska bližina štirih prestolnic, kar predstavlja veliko potencialno tržišče • Povezovanje večjih »klasičnih« podjetij z manjšimi IKT podjetji (outsourcing) • Regija nudi prijazno okolje za vzpostavitev podjetnic IKT podjetij • Spletno poslovanje in spletne trgovine imajo v regiji možnosti za razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • »Beg možganov« (brain-drain) oziroma zmanjševanje vračanja visoko izobraženih kadrov v regijo • Neprimerna informacijska infrastruktura lahko onemogoči razvoj IKT podjetij v regiji

V strateškem delu RRP je opravljena tudi SWOT analiza za telekomunikacijsko in poštno omrežje ter storitve:

PREDNOSTI +	SLABOSTI -
<ul style="list-style-type: none"> • zaradi slabše izgrajenosti je lažje uvajati naj-novejše tehnologije 	<ul style="list-style-type: none"> • sorazmerno razpršena (nekoncentrirana) poseljenost in zato večji stroški izgradnje mrež • slaba gospodarska razvitost in zato slabše povpraševanje po telekomunikacijskih uslugah
PRILOŽNOSTI -	NEVARNOSTI -
<ul style="list-style-type: none"> • hitrejša razvijanje odnosov in s tem telekomunikacij z bližnjimi deželami sosednjih držav • nadomestitev še vedno slabše infrastrukturno povezane regije in njene oddaljenosti s hitrejšim urejanjem najnovejših telekomunikacijskih tehnologij 	<ul style="list-style-type: none"> • ob liberalizaciji trga telekomunikacij obstaja verjetnost manjšega zanimanja za vlaganje v razpršena in dohodkovno manj atraktivna omrežja

Izvedbeni / Programski del

Informacijska družba je vsebinsko zastopana v naslednjih podprogramih:

Podprogram: Dostop do znanja in trgov

Cilj podprograma je dvigniti raven informatizacije podjetij in tehnoloških rešitev. Podprogram opredeljuje dostop do informacij (tehnoloških in tržnih) v povezavi z informacijsko tehnologijo na eni strani, na drugi strani pa so odločilni pri vpeljavi tehnoloških rešitev akademski in raziskovalni kadri, ki jih mora imeti podjetnik na razpolago.

Indikatorji:

Število podjetij priključenih na podatkovne baze; število novih/ prenovljenih izdelkov in storitev.

Podprogram: Poslovno okolje in infrastruktura

Cilj podprograma je mrežno povezati in bolje koordinirati delovanje institucionalne razvojno-podporne infrastrukture (zbornice, agencije, svetovalna in druga poslovno-storitvena podjetja) ter pospešiti izgradnjo nujne informacijsko-komunikacijske in fizične infrastrukture.

Posebej pomemben je za regijo vidik telekomunikacij oziroma širše informacijsko-komunikacijskih tehnologij, ki so vse bolj prisotne v vsakdanjem življenju. Informacijsko-komunikacijske tehnologije pa postajajo tudi nujne pri promocijskih aktivnostih regijskega gospodarstva. In nenazadnje uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologij omogoča delo na daljavo, kar lahko v prihodnje omogoči razmah intelektualnih storitev v npr. sedaj obrobni delih regije ter ponovno poseljenost podeželja.

Virtualni trg med Slovenijo, Avstrijo in Madžarsko, kjer bi lahko posamezni proizvajalci trgovali in poslovno sodelovali med seboj ter udeležili koncept medregijskega povezovanja v poslovne mreže, postaja v vseh treh omenjenih državah že realnost, sčasoma pa se bo verjetno tem regijam priključila še obmejna hrvaška regija, tako da Pomurje iz dosedanje »perifernosti« prehaja v »integrativno regijo« štirih držav.

S kadrovskim potencialom, ki ga regija ima (mladi informatiki) bi lahko ob podpori regije in ustanov (npr. finančnih) postale tovrstne promocijske in multivizijske informacijske storitve nova priložnost in tržna niša širših (globalnih) dimenzij.

Indikatorji:

Formalizacija mreže RRA/ORR, število skupnih projektov/ dogodkov (agencije in zbornice), število novih spletnih strani, število podjetij na spletni strani www.pomurje.net, razširjenost in kakovost fizične infrastrukture.

Podprogram: Informacijska družba za vse

Cilji podprograma so povečanje možnosti dostopa do uporabe storitev informacijske družbe za vsakega posameznika, večina prebivalstva obvladuje IKT in povečanje dostopnosti prebivalcev do najsodobnejših IKT.

Podprogram navaja še naslednje cilje: uvajanje nove oblike vseživljenjskega učenja in povezovanja na podeželju, usposabljanje ljudi za delovanje v telehiši, ustanovitve študijske skupine, omogočanje dostopa do uporabe sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij za vse zainteresirane uporabnike, izgradnja Mikrovalovnega Direktnega Distribucijskega Sistema Pomurje za celotno regijo in informiranje o razvojnih aktivnostih v Pomurju, vzpostavitev in uvajanje e-poslovanja v mala in srednja podjetja.

V pomurskih občinah v čedalje večji meri želijo omogočiti dostop do uporabe sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) z ustanavljanjem telehiše. To je posledica primerov dobre prakse nekaterih občin in razvojnih pobud ter projektov razvojnih agencij in PEC-a. Praksa kaže, da je brez uporabe sodobnih IKT človek v vsakdanjem življenju bolj osiromašen in izključen iz vitalnih komunikacijskih tokov. Občine, ki so ustanovile telehiše, so ustvarile osnovne pogoje za to, da bo vedno več ljudi lahko delalo na podeželju. Elektronsko vodena izmenjava informacij omogoča odpiranje novih delovnih mest na podeželju, toda ljudje ne znajo ubrati nove poti. Draga tehnologija, ki je na razpolago učencem, je v večini primerov slabo ali enostransko izkoriščena. Marsikje so razvili telekomunikacijski model, v katerem nabavljeno opremo delno uporabljajo za skupne potrebe.

V Pomurju je veliko področij, kjer kablenska televizija še ni zgrajena (predvsem na podeželju) in zaradi ekonomskih razlogov, to je predvsem visoke cene izgradnje, tudi v bližnji prihodnosti ne bo vzpostavljena. Sodobne tehnologije nam omogočajo zgraditi brezžični sistem prenosa televizijskih in radijskih programov iz distribucijskega centra prek oddajnikov in repetitorjev neposredno do končnih uporabnikov. Frekvenčnice so z najnovejšo uredbo znižane in ne predstavljajo prevelike obremenitve. Sistem je namenjen predvsem za podeželje, kjer je v primerjavi s klasičnim kablenskimi televizija sistemom bistveno cenejši, hkrati pa omogoča uporabo vseh

RRP za Pomurje v več podprogramih opisuje regionalne razvojne težnje za doseganje informacijske družbe

sodobnih tehnologij prenosa podatkov, tona in slike (internet, intranet, digitalni prenos ipd.). Naslednja prednost pa je predvsem v hitrosti izgradnje sistema, kjer lahko v zelo kratkem času s signali pokrijemo veliko površino.

Pilotni projekt E-občine naj bi občanom ter gospodarskim in drugim subjektom omogočil vključevanje v informacijsko-komunikacijske tokove in jim približal večino torišč človeškega delovanja v vseh pomembnih vozliščih v državi in svetu.

Indikatorji:

Število javno dostopnih spletnih terminalov, število izvedenih izobraževanj za IKT.

Podprogram: Nastajanje in razvoj IT podjetij

Cilj podprograma je zagotovitev kapitala za vlaganje v IT podjetja, večje število srednje izobraženega kadra za izdelavo IKT, povezanost IT podjetij z večjimi, »klasičnimi« podjetji, prisotnost podružnic večjih IT podjetij in tako ustvarjene zaposlitvene možnosti strokovnega kadra in posredno tudi razvoj srednjega in visokega šolstva ustreznih smeri, tako v regiji kakor tudi širše.

Ustanovi se podjetje, ki bo po eni strani razvijalo IKT komponente, hkrati pa tudi skrbelo za njihovo promocijo, distribucijo in izobraževanje končnih uporabnikov.

Vzporedno se pričnejo aktivnosti za pridobitev novih srednješolskih in v nadaljevanju visokošolskih programov, ki bodo dijake in študente usposabljali za potrebe uporabe IKT. S tem se bodo zapolnile kadrovske potrebe novo nastalega podjetja, kakor tudi že vseh obstoječih, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, hkrati pa se bo izboljšala tudi kadrovska struktura končnih uporabnikov.

Indikatorji:

Porast števila IT podjetij.

Podprogram: Vpletanje IKT v delovanje družbe

Cilji podprograma so informatizacija javne uprave, opaznost regije na spletu, pospešena informatizacija javnega in zasebnega sektorja v regiji vzpostavitve in uvajanje e-poslovanja v mala in srednja podjetja, servisiranje podjetnikov z aktualnimi informacijami ter omogočanje uporabe sodobnih telekomunikacijskih sredstev podjetnikom in občanom.

Informatizacija družbe dosega vedno višjo raven in osebni računalnik je dostopen skorajda vsem. Za učinkovito vključevanje lokalnih potencialov v procese tržne in informacijske globalizacije družbe bo nujno potrebno nameniti posebno pozornost razvoju telekomunikacij in informatizacije, zlasti na manj razvitih območjih, sicer se bo razvojni razkorak med razvitimi in nerazvitimi območji še povečal.

Indikatorji:

Dostop do javnih spletnih uslug in vzpostavljen regijski portal.

Podprogram: Razvoj infrastrukture in znanj na področju IT

Cilji podprograma so trajno vlaganje v informacijsko infrastrukturo, raziskave na področju IKT ter pospešen razvoj infrastrukture in dvig usposobljenosti na področju IKT.

Za učinkovito vključevanje lokalnih potencialov v procese tržne in informacijske globalizacije družbe bo nujno potrebno nameniti posebno pozornost razvoju telekomunikacij in informatizacije zlasti na manj razvitih območjih, med katere se uvrščajo tudi predlagateljice projekta, sicer se bo razvojni razkorak med razvitimi in nerazvitimi območji še povečal.

Indikatorji:

Število in kakovost fiksnih in mobilnih telefonskih priključkov, število in trajanje dostopov do spleta, izvedene IKT raziskave in izvedba istih.

Podprogram: Posodabljanje telekomunikacijskega omrežja

Cilj podprograma je omogočanje uporabe najbolj izpopolnjenih in najnovejših telekomunikacijskih tehnologij in opreme v komuniciranju in informatiki.

Prek obstoječih in novih operaterjev fiksne in mobilne telefonije dograditi lokalne mreže optičnih kablov do vseh pomembnejših uporabnikov širokopasovnih komunikacij, sočasno pa z dograditvijo ATM omrežja in komutacijskih naprav z ADSL priključki omogočiti uporabo najširšega nabora storitev za najhitrejši prenos podatkov. Medkrajevne optične kable je, zaradi večje zanesljivosti delovanja, potrebno povezati v zanke.

Zagotoviti je potrebno pokritost celotne regije s signali mobilne telefonije čim večjega števila konkurenčnih operaterjev.

Indikatorji:

Pokritost površine območja in števila uporabnikov z najsodobnejšo telekomunikacijsko tehnologijo.

II. 3. 2 Podravska regija

Strateški / Analitični del

Podravje, še pred dvema desetletjema močna industrijska regija, je ob koncu tisočletja eno izmed območij z najresnejšimi gospodarskimi in socialnimi problemi v Sloveniji. Gospodarstvo regije, ki je še pred dobrim desetletjem slonelo na močni industriji in gradbeništvu, sta izguba vzhodnih in južnih trgov ter nenadna upočasnitev investicijske gradnje zelo prizadela. Regija je dobila značilne lastnosti starih industrijskih regij: kapital in znanje sta se umaknila, nov pa vanjo ne priteka sam od sebe.

Področje informacijske družbe se prvič omenja v tretjem poglavju, in sicer v delu, ki se nanaša na opredelitev ciljev razvoja človeških virov. Eden od ciljev se glasi: zagotoviti dostopnost informacijsko-komunikacijskih tehnologij in prijazen dostop do informacij.

Izvedbeni / Programski del

Informacijska družba je vsebinsko zastopana v naslednjih podprogramih:

Podprogram: Razvoj novih programov izobraževanja/ usposabljanja in inovativnih metod prenosa znanja

Z namenom omogočanja hitrejšega prilagajanja znanj in spretnosti ter povečanja zaposljivosti prebivalstva je potrebno spodbuditi razvoj novih poklicnih kvalifikacij in programov izobraževanja, ki bodo v doglednem času omogočali pridobitev novega poklica tako mladim kot odraslim. Na vseh ravneh izobraževanja (poklicni, srednješolski, višješolski, visokošolski in univerzitetni) je potrebno zagotoviti ponudbo izobraževalnih programov (z vsebinskim prilagajanjem obstoječih ali razvojem novih), ki bodo odgovarjali potrebam trga dela v regiji in pripomogli k zniževanju osipa. Pri tem bomo upoštevali potrebe različnih sektorjev gospodarstva, turizma in kmetijstva. Prav tako je potrebno v regiji zagotoviti prilagajanje in razvoj fleksibilnih programov usposabljanja, ki bodo omogočali neprestano izpopolnjevanje znanj in spretnosti v skladu s potrebami sodobne ekonomije in trga dela. Pri navedenem moramo posebno pozornost nameniti razvoju novih oblik in metod izobraževanja in usposabljanja (kot npr. modularni pristop, kreditni sistem, uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologij, povezovanje praktičnega in teoretičnega izobraževanja in usposabljanja z uporabo in združevanjem obstoječih virov, z vzpostavljanjem medpodjetniških izobraževalnih centrov ipd.) ter upoštevanju interdisciplinarnosti znanj, potrebnih v posameznih sektorjih (kot npr. povezovanje kmetijskega, gozdar-

skega in ekološkega izobraževanja). Ob navedenem pa je potrebno zagotoviti loka-
cijsko dostopnost izobraževanja uporabnikom. V lokalnih okoljih je potrebno ohran-
jati in vzpostavljati nove oddelke srednjih in poklicnih šol, ki so odraz potreb v oko-
lju, in jih dopolniti z novimi programi v skladu z utemeljenimi potrebami lokalnega
okolja. Na območju FZR UE Ptuj in UE Lenart je potrebno zagotoviti dostop do pro-
gramov višjega in visokega strokovnega ter univerzitetnega izobraževanja v skladu
z izkazanimi potrebami v okolju.

Podprogram: Spodbujanje vseživljenjskega učenja

Da bomo zagotovili trdnejšo integracijo učenja v življenje odraslih v regiji moramo
izboljšati dostopnost do programov izobraževanja za dvig izobrazbene ravni in uspo-
sobljenosti za vse. Prav tako moramo programe tako finančno kot lokacijsko pribli-
žati uporabnikom. Pri tem je potrebno v prvi vrsti veliko pozornosti nameniti part-
nerski načrtni promociji in uveljavljanju vseživljenjskega učenja z izvajanjem aktiv-
nosti, kot so teden vseživljenjskega učenja, okrogle mize, konference, enotne infor-
macijske baze ponudbe programov v regiji na »enem mestu« z uporabo sodobnih
IKT. Približevanje učenja domu v zadnjih letih omogoča prav uporaba IKT. Za izkori-
ščanje omenjenega je potrebno v Podravju dvigniti raven računalniške pismenosti
mladine in odraslih, pri čemer je potrebno boljše izkoristiti obstoječe vire (kot npr. ra-
čunalniške učilnice šol, ki samevajo v času počitnic in popoldanskem času).

Podprogram: Zagotavljanje enakih možnosti in socialne vključenosti

Pretekli tranzicijski procesi so v Podravju povzročili večji obseg segmentacije na tr-
gu dela in s tem slabšanje dostopa predvsem ciljnih skupin invalidov, žensk in mar-
ginalnih ciljnih skupin do trga dela. Prav za te ciljne skupine je v Podravju čutiti po-
manjkanje sistematičnih pristopov in instrumentov, ki bi omogočili izboljšanje njih-
ovega položaja in izenačevanje možnosti. Na ta način se povečuje socialna izključe-
nost teh skupin. V Podravju je potrebno pospešiti razvoj in uporabo instrumentov za
izboljšanje položaja invalidov in drugih deprivilegiranih družbenih skupin na trgu de-
la z uvajanjem programov izobraževanja in usposabljanja za ponovno reintegracijo
ter podporo specializiranim organizacijam, ki skrbijo za integracijo te populacije v
družbi. Instrumenti namenjeni invalidom in marginalnim skupinam morajo razen
omenjenega vključevati tudi pospeševanje in sistematično podporo ustvarjanju no-
vih zaposlitvenih možnosti in zaposlovanje v povezavi z ukrepi v okviru programa
Razvoj lokalnega trga dela. Zagotavljanje poklicnega uveljavljanja žensk in usklaje-
vanja poklicnega in družinskega življenja bomo zagotavljali s pomočjo usposoblje-
nih »promotork podjetništva žensk« v Podravju, ki bodo v partnerskem sodelovanju
z ostalimi organizacijami pospeševale podjetnost in samozaposlovanje žensk z ra-
zvojem ustreznih instrumentov in skrbele za spodbujanje žensk k podjetništvu in
povečevanje vključevanja v izobraževanja/ usposabljanje, za razvoj ukrepov, ki bo-
do olajšali poklicno uveljavljanje žensk – zagotavljanje razvoja prilagodljivih oblik
varstva otrok v času izobraževanja in poklicnega uveljavljanja žensk, spodbujanje
dela na domu. Promotorke bodo spodbujale različne oblike formalnega in neformal-
nega povezovanja različnih ciljnih skupin žensk itd.).

Podprogram: Razvoj novih oblik dela in zaposlovanja

Z razvojem podpornega okolja, ki bo zagotavljalo pospešeno oblikovanje novih de-
javnosti v okviru dopolnilnih dejavnosti na podeželju in v okviru osebnega dopolnil-
nega dela ter podporo razvoju obstoječih, je potrebno zagotavljati odpiranje novih
delovnih mest tako na podeželju kot v urbanem okolju in s tem omogočiti trajnejše
in kvalitetnejše zaposlitve tudi za mlade na podeželju in za težje zaposljive ciljne
skupine prebivalstva. Zaradi doseganja sinergijskih učinkov bomo aktivnosti pove-
zali z ukrepi, ki so opredeljeni v okviru ostalih prednostnih področij, predvsem s tu-
rizmom, ohranjanjem kulturne in naravne dediščine, kmetijstvom in gospodar-
stvom v segmentu spodbujanja podjetništva in razvoja podeželja. Uvajanje IKT pri-
naša možnosti za uvajanje e-dela, e-poslovanja in dela na domu in s tem širok na-

bor možnosti oblikovanja novih delovnih mest. Navedeno terja razvoj mrežne poslovne infrastrukture v regiji, ki bo na eni strani podjetjem in posameznikom nudila dostop do ciljno usmerjenih informacij, spodbudila razvoj e-poslovanja, e-dela in razvoj novih storitev ter dostop predvsem malih podjetij do IKT, na drugi strani pa razvijala nove poklicne kvalifikacije, programe izobraževanja in usposabljanja, ki bodo podprli pridobivanje znanj za zaposlovanje na novih delovnih mestih. S tem bodo prav tako vzpostavljeni pogoji za ustvarjanje novih, kakovostnih delovnih mest za izobražen kader. Pri tem je zaradi doseganja sinergijskih učinkov potrebno pristopiti k integralnemu povezovanju ukrepov, opredeljenih v okviru drugih prednostnih področij, predvsem področje gospodarstva. Z namenom pospeševanja ustvarjanja delovnih mest za socialno izključene ciljne skupine je potrebno razviti partnerski pristop v lokalnem okolju v povezavi z nacionalnimi ukrepi ter mehanizme, ki bodo omogočili hitrejšo integracijo invalidnih oseb in drugih težje zaposljivih oseb v delovne procese oziroma njihovo aktivno udeležbo na trgu dela. Potrebno je okrepiti in sistematično urediti spodbude za vzpostavljanje posebnih delovnih organizacij kot so npr. socialna in integracijska podjetja, pestrejše oblike invalidskih podjetij itd. K večji integraciji predvsem nekaterih ciljnih skupin invalidov na trgu dela lahko pripomore tudi uvajanje dela na domu in e-delo. Za delodajalce, ki zaposlujejo večje število invalidov je potrebno zagotoviti posebne finančne spodbude, kakor tudi ustrezno strokovno in svetovalno pomoč.

Podprogram: Znanja za rast malih podjetij

Spodbuditi je potrebno podjetniško razmišljanje in zagotoviti rast podjetniške kulture z razvojem in izvajanjem programov usposabljanja in izobraževanja za mala podjetja ter z uvajanjem spodbud za vključevanje delodajalcev in zaposlenih iz malih podjetij v procese vseživljenjskega učenja. Zaposleni in delodajalci (managerji) v malih podjetjih morajo obvladovati niz znanj in spretnosti »v eni osebi« saj običajno opravljajo več delovnih in poslovnih nalog hkrati. Programe usposabljanja in izobraževanja je zato potrebno v sodelovanju z izobraževalnimi in svetovalnimi organizacijami prilagoditi potrebam malih podjetij (tako vsebinsko kot organizacijsko). Pri tem je potrebno izkoristiti prednosti, ki jih prinašajo IKT. Za podporo malim podjetjem pri razvoju človeških virov je potrebno v regiji ustvariti učinkovite sisteme svetovanja in podpore ter motivirati delodajalce v malih podjetjih za uvajanje celovitega sistema razvoja zaposlenih. Raven zavedanja o nujnosti vlaganj v razvoj človeških virov je v malih podjetjih še posebej nizka, zato je potrebno v prvi vrsti zagotoviti osveščanje delodajalcev in spodbude za tiste, ki se odločajo za uvajanje sistema razvoja zaposlenih. Prav tako je v regiji potrebno spodbujati razvoj in zagotoviti dostopnost do izobraževanja in usposabljanja za vzpostavljanje novih inovativnih malih podjetij. Pri tem se ukrep pomembno povezuje z ukrepi v okviru prednostne naloge gospodarstva.

Podprogram: Modernizacija organizacije dela

V Podravju je potrebno zagotoviti uvajanje fleksibilnejšega trga dela z uvajanjem modernizacije organizacije dela v podjetjih. Pri tem je potrebno spodbujati zaposlovanje za krajši delovni čas, spodbujati začasno prekinitev dela zaradi razvoja poklicne kariere, uvajanje informacijsko-komunikacijskih tehnologij v procese dela in s tem spodbujati e-poslovanje ter možnosti dela na domu. Spodbujanje izvajanja ukrepov je v mnogih segmentih odvisno tudi od nacionalnih politik na področju uvajanja davčnih olajšav, finančnih spodbud za skrajševanje delovnega časa ipd.

II. 3. 3 Koroška regija

Strateški / Analitični del

RRP za Koroško regijo v strateškem delu ne obravnava vsebin informacijske družbe, ki so posredno zastopane v nekaterih elementih SWOT analize.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none">• razvoj storitvenega sektorja• povezovanje podjetij v sistem grozdov• okrepitev sodelovanja z avstrijsko Koroško - razvoj čezmejne regije• razvoj specialističnih znanj in novih prilagojenih oblik in metod za pridobivanje teh znanj• vzpostavitev regionalnega centra za izobraževanje in usposabljanje na področju trženja podeželja (produkti, storitve, turistična ponudba, tradicija in izročilo)	<ul style="list-style-type: none">• počasno odzivanje države na razvojne iniciative regije• nezmožnost zagotavljanja lastnih sredstev za razvoj• še zahtevnejši pogoji za uvajanje novih dejavnosti• neoblikovanje Koroške kot pokrajine
PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• povezovanje regije z zibelko slovenstva in zgodovinska navezanost na prekomejni prostor• vpeljana lokalna razvojna organiziranost• dogovor občin o skupnem usklajenem razvoju• nekatere že uveljavljene blagovne znamke za produkte lokalnega značaja• izvozna usmerjenost podjetij• izkušnje pri izvajanju nacionalnih in mednarodnih projektov• biotska pestrost, naravna ohranjenost	<ul style="list-style-type: none">• slaba prometna povezava z drugimi regijami v državi• neustrezno razvita in vzdrževana infrastrukturna urejenost (predvsem ceste in vodo-oskrba)• obstoj posameznih, okoljsko močno degradiranih območij• še vedno visok delež delovno intenzivne industrije in pomanjkanje novih dejavnosti v regiji oziroma kvalitetnih delovnih mest• nizka izobrazbena raven• razpršenost in pomanjkanje finančnih virov

Izvedbeni / Programski del

Informacijska družba je vsebinsko zastopana v naslednjih podprogramih:

Podprogram : Mrežna ekonomija

Koroška regija zaradi geografske oddaljenosti od centrov vidi priložnost za doseganje regionalne kohezije tudi s sistematičnim uvajanjem IKT. V mrežni ekonomiji vrednost omrežja raste s številom članov omrežja. Za razliko od klasičnega gospodarstva, kjer večje število proizvodov pomeni nižjo ceno, v omrežju vsak novi član omrežja povečuje vrednost le-tega.

Gospodarstvo, ki temelji na omrežjih, je drugačno in temelji na znanju. Cilj podprograma je povečati število možnih lokacij opravljanja dela, kar bo povratno vplivalo na trg dela in organiziranost delovnega procesa. Cilj podprograma je ustvariti takšne pogoje mrežne ekonomije, ki pomenijo prevlado inovativnosti in fleksibilnosti nad produktivnostjo, za Koroško regijo pa vključevanje nove razvojne paradigme v regionalni razvoj.

Cilj podprograma je doseči prepoznavnost Koroške regije na svetovnem spletu in pripraviti pogoje za razvoj mrežnega gospodarstva ter hkrati zagotavljati pogoje za razvoj novih dinamičnih oblik dela, učenja in bivanja.

Drugačen pristop Koroške regije – horizontalno pokrievanje ID z enim samim podprogramom

II. 3. 4 Savinjska regija

Strateški / Analitični del

V strateškem delu RRP za Savinjsko regijo najdemo področje ID v poglavju Telekomunikacije - dobro izhodišče razvoj in storitve informatike.

Telekomunikacijska opremljenost in povezanost regij in občin znotraj regij predstavlja pomemben ekonomski razvojni indikator. Kaže stopnjo informacijske mobilnosti, ki postaja z uveljavitvijo "nove ekonomije" vse bolj pomembna. Dnevne delovne migracije se zmanjšujejo, povečujejo pa se možnosti dela na domu. Poleg tega prihajajo na dom vse bolj tudi izobraževalne in študijske vsebine – v obliki študija na daljavo. Telekomunikacijska in informacijska infrastruktura je pomemben predpogoj za učinkovito promocijo turističnega gospodarstva.

Savinjska regija je dobro opremljena s fiksno telekomunikacijsko infrastrukturo v urbanih področjih, kjer naraščajo investicije v digitalizacijo telefonskih central in priključitev ISDN linij. V regiji je bilo na dan 31. 3. 2000 v povprečju 38,1 fiksnih telefonskih priključkov na 100 prebivalcev. Po partnerstvih je bilo največ telefonov na 100 prebivalcev v Celjskem partnerstvu (+24 indeksnih točk na povprečjem regije). Vsa ostala partnerstva so imela manj telefonov na 100 prebivalcev kot je povprečje v regiji, najmanj zaostaja Šaleška dolina (-5 indeksnih točk), večji pa so zaostanki v Spodnji savinjski dolini in na Kozjanskem z Obsoteljem (-12 točk), Dravinjski dolini (-15 točk), največji pa ima Zgornje Savinjska dolina (-16 točk).

Na ravni občin ima največ fiksnih telefonskih priključkov na 100 prebivalcev Dobrna (+58 indeksnih točk nad povprečjem), sledi Celje (+43 točk). Nad povprečjem regije so še: Bistrica ob Sotli (+19 točk), Kozje (+9 točk), Šmartno ob Paki (+3 točke) in Velenje (+1 točko). Najmanj fiksnih telefonskih priključkov imajo občine: Tabor (-35 točk), Vransko (-32 točk), Šoštanj (-31 točk), Dobje (-30 točk), Vitanje (-28 točk) in Gornji Grad (-26 točk). Pomemben indikator komunikacijske infrastrukture, ki omogoča uporabo interneta je razprostrtnost kabelskih televizijskih sistemov. Kabelski TV sistemi so v regiji v večjih naseljih in se hitro širijo.

V SWOT analizi za področje Okolja in prostora najdemo kot priložnost naslednjo formulacijo:

- Obstoječe regijske telekomunikacije (fiksne in mobilne) pa predstavljajo dobro izhodišče za razvoj novih storitvenih dejavnosti, ki so povezane z informatiko.

V SWOT analizi za področje človeških virov najdemo kot priložnost naslednjo formulacijo:

- Smiselno bi bilo bolj izkoristiti možnosti, ki jih omogoča študij na daljavo. V regiji bivajo oziroma iz regije izhajajo v slovenskem in tudi v širšem okolju cenjeni in uveljavljeni pedagogi in raziskovalci.
- Potrebno je nadaljnje prestrukturiranje in povezovanje gospodarstva, kjer bo uspešnost le-tega odvisna od kvalitete izobraževalnega sistema in števila kvalitetnih kadrov. Vzpodbujati bi bilo potrebno tudi intenziviranje storitvenih dejavnosti (tip nove ekonomije), kjer je izobrazba ključni pogoj uspeha.

V poglavju o razvojni viziji in osnovnih razvojnih prioritetah najdemo:

- Prilagajanje gospodarstva mednarodni konkurenci na zunanjem in domačem trgu bo spodbudilo tudi razvoj nove ekonomije, kjer imajo pomembno funkcijo znanje, nova tehnologija in internacionalizacija poslovanja. Razvojno prestrukturiranje bo zahtevalo novo in aktualizirano znanje zaposlenih, odpiralo nova delovna mesta ob ustvarjanju ugodnih pogojev za delovanje podjetij v regijski novi ekonomiji.
- Uporaba informacijske tehnologije: Informacijska tehnologija je po-

Savinjska regija – zastopnost »nove ekonomije« že v analitičnem delu RRP

memben element razvoja na vseh ravneh življenja. Omogoča boljše in učinkovitejšo izvedbo različnih produkcijskih, administrativnih in komunikacijskih procesov. Ne smemo je zanemariti, ampak jo je potrebno vključiti, kjer koli bi lahko prinesla pozitivne učinke. Je tudi generator nastajanja novih, agilnih podjetij, pri čemer pa ne gre pozabiti, da ravno izobraževanje in usposabljanje pomenita ključna elementa za doseganje višjih ravni IT. In obratno, IT prispeva k posodabljanju izobraževalnih procesov in izvajanju novih oblik izobraževanja, pri katerih oddaljenost ni več ovira (npr. izobraževanje na daljavo).

Izvedbeni / Programski del

Podprogram: Izboljšanje regijskega izobraževalnega sistema

Potrebnost

Za doseganje konkurenčnosti je pomemben učinkovit sistem sprotnega prilagajanja znanja in sposobnosti delovne sile potrebam delodajalcev. Okrepitev regijskega izobraževalnega sistema s sodobnimi srednješolskimi, višješolskimi in visokošolskimi izobraževalnimi programi bo izboljšala raven in strukturo znanja v regiji, predvsem na tistih področjih, kjer so znanja trenutno deficitarna. V regiji najbolj manjkajo sodobna znanja, ki so prilagojena hitremu napredku informacijske tehnologije. Zelo pomembno vlogo ima tudi dualni sistem izobraževanja, ki pomeni nadgradnjo povezave sveta dela s sistemom izobraževanja in prenos dela izobraževanja v podjetja ter vpliva na zmanjšanje strukturnega neskladja na trgu dela. Rezultati uvedbe dualnega sistema kažejo na potrebo po širitvi in hitrejšem razvoju dualnega sistema.

Napredku in spremembam v družbi bi se morala poleg vsebin prilagoditi tudi tehnike oziroma oblike izobraževanja. Nova informacijska tehnologija omogoča odlično vključevanje posameznikov v alternativne oblike izobraževanja, kot je npr. študij na daljavo. V regiji bi bilo potrebno pomagati vsem, ki so zainteresirani za tak način vključevanja v izobraževalni sistem, a jim tega finančno stanje ne dopušča.

Temeljni in specifični cilji

Osnovni cilj je: pridobiti v regijo visokošolske, specialistične in druge programe za znanja, ki so v regiji deficitarna. Ob tem cilju je potrebno izgraditi tudi sistem alternativnih institucij za posredovanje znanja, kakor tudi s temi institucijami povezanih raziskovalnih institucij. Posebno pozornost je potrebno posvetiti segmentu »ekoloških znanj« in »znanj povezanih s transportom«.

Strategija za doseganje ciljev

Strategija za doseganje temeljnih in specifičnih ciljev tega podprograma je naslednja: v prvem koraku identificirati vse vsebinske deficite in projekcije potreb ob upoštevanju dinamičnejšega razvoja, temelječega na večji diverzifikaciji dejavnosti; v drugem koraku oblikovati izobraževalne vsebine in jih že aplicirati na obstoječih izobraževalnih kapacitetah (sistemu) in v tretjem koraku dopolniti in na novo formirati tiste sisteme izobraževanja, kjer bo imela regija konkurenčne prednosti.

Podprogram: Izboljšanje pretoka znanja in izkušenj

Potrebnost

Pretok znanja in izkušenj iz okolja v regijo je ocenjen kot nezadovoljiv. Boljše sodelovanje regijskih izobraževalnih institucij in raziskovalnih ustanov s tistimi zunaj regije je nujna aktivnost, ki bo prinesla pozitivne učinke. V regiji velja oblikovati okolje za intenzivnejše apliciranje znanja iz izobraževalnih in raziskovalno-razvojnih institucij v gospodarstvo ter obratno, prenos praktičnih izkušenj iz gospodarstva v ustanove.

ID zastopana predvsem v podprogramih z »mehkimi« vsebinami

Kooperacija inovativnih in dinamičnih majhnih in srednje velikih podjetij (MSP), velikih gospodarskih sistemov, izobraževalnih ustanov in raziskovalnih institucij bi pospešila razvoj in prenavo regije.

Temeljni in specifični cilji

Osnovni cilj podprograma je povečati stopnjo izobrazbe z večjim sodelovanjem in pretokom znanja in izkušenj. Temu cilju so komplementarni tudi specifični cilji: razvoj centrov znanja v okviru večjih sistemov, tehnoloških parkov in povezanih aktivnosti večih dejavnikov – npr. podjetniške mreže in grozdi. Posebno pozornost zaslužita tudi krepitev in ustanavljanje novih medpodjetniških izobraževalnih centrov in v okviru le-teh predstavitev in prenosi primerov dobrih praks v podjetja.

Strategija za doseganje ciljev

Temeljni vzvod za doseganje zastavljenih ciljev podprograma je večja transparentnost in dosegljivost znanja in izkušenj. Ob sami dostopnosti je smiselno intenzivirati tudi prenos znanja in izkušenj iz izobraževalno-raziskovalne sfere v gospodarstvo in obratno preko nosilcev informacij. Sodobna informacijska tehnologija lahko v celoti zadosti tem zahtevam, tako da je aplikacija tovrstnih rešitev eden od osnovnih predpogojev za uspešno izvedbo ciljnih aktivnosti. Poleg vsebinskih vidikov so odločilne za uspešno izvedbo transferja znanja tudi ustrezne organizacijske oblike (centri znanja, mreže, grozdi, tehnološki centri, idr.).

Podprogram: Izobraževanje podjetnikov

Potrebnost

Vpeljava novih tehnologij in tehnoloških procesov zahteva pospešeno sistemiziranje in izobraževanje novih poklicev ter stalno izobraževanje podjetnikov. Spremembe v ekonomskem okolju zahtevajo od podjetnikov, da poznajo sodobne metode poslovanja in upravljanja podjetij. Ustanavljanje novih podjetij, razvoj novih proizvodov in storitev, internacionalizacija so le nekatera izmed številnih področij, ki zahtevajo od podjetnikov specifična strokovna znanja. Usposabljanja podjetnikov morajo biti strokovna, temeljita in učinkovita.

Temeljni in specifični cilji

Glavni cilj te aktivnosti je povečati obseg in kakovost znanja, s katerim razpolagajo podjetniki obstoječih, predvsem majhnih in srednje velikih, podjetij in potencialne podjetnice oziroma podjetniki. Specifični cilji: pospešiti certifikatni sistem izobraževanja; kombinirati izobraževalne programe večih institucij; ogled dobrih praks doma in v tujini; dosegljivost do znanja in dobrih praks preko IT.

Strategija za doseganje ciljev

Preko animacije in s pomočjo prikaza dobrih praks doma in v tujini je možno povečati zavedanje o potrebnosti stalnega izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja vseh segmentov zaposlitve. Z dosegljivostjo vsebin in z vzpostavljenim izobraževalnim sistemom se lahko vzpostavi sistem certificiranja izobrazbe. Z dosegljivostjo informacij preko novih medijev (IT) se lahko vrši študij na daljavo, kakor tudi tele-konferenčne oblike prenosa izkušenj.

II. 3. 5 Spodnjeposavska regija

Strateški / Analitični del

V SWOT analizi za področje človeških virov najdemo kot priložnost naslednjo formulacijo:

- razviti nove oblike dela, fleksibilnost in prilagodljivost delovne sile - delo na domu/delo na daljavo, ustanovitev univerze in fakultet s programi, ki jih še ni (npr. logistika), razvoj programov usposabljanja za pridobitev funkcionalnih znanj, spodbujanje ženskega podjetništva, ciljno usposabljanje vseh zaposlenih, tudi vodstvenega kadra, podjetništvo kot predmet v (osnovnih) šolah, trening obvladovanja sprememb.

V SWOT analizi za področje Okolja in prostora najdemo kot priložnost naslednjo formulacijo:

- izkoristiti obmejno lego regije (bližina Zagreba - velik potencialni trg, čezmejno sodelovanje, razvoj turizma in trgovine, termalna voda...);

kar je z vidika ID priložnost za razvoj storitev za urbane regije.

V poglavju o viziji in dolgoročnih ciljih najdemo naslednje formulacije:

Dolgoročni cilji regije so: »Regija mora postati: privlačen kraj za naložbe, privlačen kraj za delo, študij in bivanje, privlačen kraj za počitek in rekreacijo, privlačen kraj za razvoj novih inovativnih tehnologij, izdelkov, procesov in privlačen kraj za nakupe.«

Z endogenim razvojem bo regija Posavje postala prepoznavna in inovativna regija, ki bo združila vse naravne, človeške in tehnološko-inovativne vire, za kar bo potrebovala:

- sodobno zasnovano regionalno politiko, ki bo temeljila na visokih zahtevah po učenju in prilagajanju novim trendom;
- prilagajanje novim tehnologijam, pri čemer morajo biti nosilci sposobni hitrega prilagajanja gospodarskim in tehnološkim spremembam, ki izhajajo iz globalizacije gospodarstva;
- ideje za nove proizvode, ki izhajajo iz potreb potrošnikov;
- podporo lokalnih skupnosti, ki morajo postati dobre partnerice nosilcem razvojnih projektov, mladi populaciji (mladim družinam in študentom);
- vključitev vseh prebivalcev v vseživljenjsko učenje in nenehno rast ter osebni razvoj.

Izvedbeni / Programski del

Podprogram: Vzpostavitev izobraževalnih institucij, prilagojenim potrebam trga, in razvoj novih oblik dela in učenja

Cilj podprograma je, da se z novimi izobraževalnimi programi, vzpostavijo visokošolskih in univerzitetnih programov, razvojem programov funkcionalnega izobraževanja in nadgradnjo obstoječih programov v osnovnih in srednjih šolah dvigne nivo izobraženosti prebivalstva v Posavju. Pomembno je, da si zaposleno in nezaposleno prebivalstvo Posavja nenehno pridobiva veščine in spretnosti današnjega časa – znanje v najširšem pomenu besede kot celoto temeljnih in strokovnih znanj, v povezavi s socialnimi veščinami in spretnostmi. Dolgoročni cilj je vsekakor doseganje ravnotežja med pridobivanjem znanja in metodološkimi spretnostmi ter veščinami, ki človeku omogočajo, da se tudi sam uči, kar je danes izjemnega pomena.

Cilji podprograma so :

- dvigniti raven izobrazbene strukture,
- vzpostaviti visokošolske in univerzitetne fakultetne programe, kar bo osnova za organizacijo Univerze JV Slovenije,
- vzpostaviti razvojno raziskovalno dejavnost v smislu navezave in podpore pri oblikovanju Univerze JV Slovenije,
- vzpostaviti izobraževalne programe srednjih šol, ki bodo ustvarjali pogoje za višje strokovno izobraževanje in nadalje funkcionalno izobraževanje na posameznih področjih,
- razviti programe funkcionalnega izobraževanja za potrebe gospodarstva v regiji,
- vzpostaviti partnerstvo in informacijske mreže za evidentiranje vsebin in potreb,
- zagotoviti splošen in nenehen dostop do učenja za pridobitev ali obnavljanje spretnosti, ki so potrebne za aktivno sodelovanje v družbi znanja,
- vsem odraslim zagotoviti kakovostno, strokovno in celostno informiranje ter svetovanje kot podporo njihovem izobraževanju in učenju,
- vzpostaviti infrastrukturo za razvoj telepodjetništva in zagotavljanje digitalne pismenosti,
- izboljšati pogoje delovanja osnovnih in glasbenih šol,
- vzpostaviti programe za mlade, da bodo ostajali v regiji.

Podprogram: Dostop do svetovnega spleta in izgradnja telekomunikacijskega omrežja

Cilji podprograma so:

- doseči visok tehnični nivo komunikacijskega omrežja, ki bo posledično omogočil vsestranski razvoj gospodarstva,
- urediti sodobno komunikacijsko omrežje, ki bo omogočilo usposabljanje in izobraževanje prebivalstva na daljavo,
- vzpostaviti cenejši dostop do svetovnega spleta, kar bo povečalo informiranost in osveščenost prebivalstva,
- omogočiti izvajanje dela na domu in dela na daljavo,
- povečati število informativnih točk,
- povečati elektronsko poslovanje gospodarskih subjektov.

II.3.6. Zasavska regija

Strateški / Analitični del

V strateškem delu na vsebine ID prvič naletimo pri povzetku analize infrastrukturne opremljenosti prostora, kjer je zapisano, da je telekomunikacijska infrastruktura zadovoljiva v urbanih območjih, v celotnem Zasavju pa bi bilo potrebno posodobiti in poceniti dostop do interneta. Nespecifično oceno najdemo tudi v SWOT analizi, kjer pa je kot slabost navedena slaba telekomunikacijska in informacijska infrastruktura.

Vsebine ID so seveda horizontalne, zato jih regija navaja kot svoje priložnosti in sicer:

- prestrukturiranje regije na vseh področjih (z zakonom zagotovljeni finančni viri),
- vzpostavitev mrežnih povezav med velikimi (hrbtenci) in malimi ter srednjimi podjetji,

Zasavje želi vstopiti v globalne informacijske procese – globalni paradoks velja tudi za regije

- odprava strukturnih neskladij na trgu delovne sile,
- vstop regije v globalne informacijske procese,
- internetna generacija,
- mrežne povezave med razvojnimi centri in gospodarstvom,

Izvedbeni / Programski del

Podprogram: Izboljšanje regionalne prometne in telekomunikacijske infrastrukture

Cilj:

- Izboljšanje kakovosti cestno prometnih povezav z osrednjimi cestnimi koridorji Slovenije
- Posodobitev ključnih cestno prometnih in železniških povezav z drugimi regijami in znotraj regije
- Izboljšanje dostopnosti do sodobnega omrežja informacij

Indikator:

- Potovalna hitrost do regionalnih centrov zaposlitve in oskrbe,
- Gostota cestnega in železniškega omrežja višjega reda,
- Število osebnih računalnikov na 1000 prebivalcev.

Vsebine ID zaznamo tudi v drugih podprogramih, kjer sicer niso specifično omenjene, predstavljajo pa širok programski okvir za pripravo IRSID: Socialno zaposlitveni projekti, preprečevanje in zmanjšanje brezposelnosti, dvig ravni izobrazbene strukture in uveljavitev koncepta kulture vseživljenjskega učenja, spodbujanje razvoja programov za zmanjšanje pojavov socialne izključenosti.

II. 3. 7 Osrednjeslovenska regija

Strateški / Analitični del

V strateškem delu najdemo analizo komunikacijske infrastrukture, ki jo sestavljajo poštna in telekomunikacijske storitve ter internet kot osnovni pokazatelj stopnje informatizacije regije. V Ljubljanski urbani regiji je pokritost s telekomunikacijskim omrežjem dobra; po podatkih Telekoma je v regiji približno tretjina (276.544) vseh telefonskih naročnikov v Sloveniji; narašča pa tudi število naročnikov mobilnih telefonov.

V Ljubljanski urbani regiji je največje število uporabnikov interneta. Delež uporabnikov močno presega slovensko povprečje (20%). V regiji ima 80% občin svojo predstavitevno stran; podobno velja za regijska podjetja. 96% vseh regijskih srednjih šol ima svoje spletne strani, ki so namenjene predvsem posredovanju ključnih informacij o ustanovi ter komuniciranju z drugimi šolskimi institucijami; delež osnovnih šol, ki se predstavljajo na internetu, je precej nižji (52%), vendar še zmeraj na ravni slovenskega povprečja. Ljubljanska regija ima med vsemi slovenskimi regijami najvišji kumulativni delež šol z dostopom do interneta.

Izvedbeni / Programski del

Podprogram: Ljudem prijazne spletne vsebine

Podprogram je usmerjen v prednostno nalogo državnega razvojnega programa Informacijska družba, infrastruktura in kakovost bivanja. Kjer bomo z razvojem aplikacij dosegli boljšo informiranost in osnove za razvoj.

Uporaba storitev na medmrežju (internetu) v regiji je majhna, predvsem zato, ker je na voljo malo storitev in ker je za uporabo tehnologije usposobljenih malo prebival-

cev. V regiji je nekaj pozitivnih primerov rabe na primer: elektronsko bančništvo, prostorski plan občine Vodice.

Sicer pa v regiji praktično ni razvitih medmrežnih upravnih postopkov, občine malo uporabljajo oz. nimajo prostorskih informacijskih sistemov, zanemarljiv je delež naročanja izdelkov široke porabe, podjetja pa med seboj komunicirajo kvečjemu prek elektronske pošte in nimajo skupnih storitev.

Cilji podprograma:

- omogočiti prebivalcem brezplačen fizični dostop do omreženih računalnikov 24 ur dnevno,
- omogočiti izvajanje storitev občin in posredovanje javnih informacij prek medmrežja.

Vsebine ID zaznamo tudi v drugih podprogramih, (npr. Odpiranje kulture predvsem mladim, Vseživljenjsko izobraževanje, ki so opredeljeni tudi s konkretnimi izvedbenimi projekti:

- analiza možnosti in potreb javnih storitev na medmrežju ter vzpostavitve storitev na medmrežju,
- medmrežna borza znanj,
- internet v šole,
- informacijska točka za kulturne dejavnosti.

II. 3. 8 JV Slovenija

Strateški / Analitični del

Vsebine ID zasledimo v analizi človeških virov, kjer se za osnovnošolsko izobraževanje ugotavlja hiter porast uporabe informacijske tehnologije, saj je povprečna opremljenost šol z računalniki, razen posameznih izjem, na solidni ravni. Vendar pa se v šolah uvaja premalo računalniških vsebin v izobraževalni proces.

Prav tako se v srednjih šolah ugotavlja hitrejši porast uporabe informacijsko komunikacijske tehnologije od evropskega povprečja, vendar se v šolah uvaja premalo računalniških vsebin v izobraževalni proces.

Pri opredelitvi ciljev na področju infrastrukturnega opremljanja si je regije zadala cilj navezave JV Slovenije na glavne prometne tokove in na informacijsko infrastrukturo, ki pa je splošno opredeljen kot izpopolnjevanje in postopno dograjevanje informacijske infrastrukture (telekomunikacij).

Izvedbeni / Programski del

Podprogram: Sklepanje strateških partnerstev s tujimi investitorji

Podprogram navaja, da bodo vsa podjetja, ki dosegajo slabšo konkurenčnost, bodo v večji meri kot doslej iskala ustrezne strateške partnerje, ki bodo pripravljene izpolniti proizvodne programe in soinvestirati v tehnološko posodobitev proizvodnje.

Z vidika IRSID podprogram predstavlja izhodišče za opredeljevanje komparativnih prednosti regije z navezavo strateških partnerstev med urbani in ruralnimi regijami.

Podprogram: Oblikovanje mreže in priprava izvajalskih organizacij za pridobivanje poklicnih kvalifikacij, mojstrskih in delovodskih izpitov in drugih oblik izobraževanja za dvig vseh vrst pismenosti

V regiji zaposlena delovna sila izkazuje povprečno nižjo izobrazbeno raven od slo-

Programski del RRP za JV Slovenijo je razdrobljen in premalo konsistenten za doseganje sinergij med številnimi podprogrami

venskega povprečja. Za dvig izobrazbene ravni moramo izvajanje izobraževanja organizacijsko in vsebinsko približati potrebam zaposlenih.

Program je naveden, ker sklepamo, da vsebuje tudi dvig digitalne pismenosti.

Podprogram: Program razvoja informacijske družbe v gospodarstvu

Obrazložitev: Vsa podjetja morajo zasledovati in uporabljati sodobne izsledke informacijske družbe, ker bodo v nasprotnem primeru izgubila tekmo s konkurenti. Sodobna informatika prodira v vse svetovne spore in že predstavlja temelj multinacionalnih komunikacij.

Cilj: Povečanje uporabe dosežkov informacijske družbe v podjetništvu.

Podprogram: Razvoj proizvodnje proizvodov in/ali storitev s področja informatike

Obrazložitev: Razvoj proizvodov in storitev informatike je zelo hiter in danes je to ena najpropulzivnejših svetovnih dejavnosti, ki pa v regiji (podobno tudi v državi) ni v zadostni meri razvita, zato je potrebno njen razvoj posebej pospeševati.

Cilj: Povečanje proizvodnje proizvodov in/ali storitev s področja informatike.

Podprogram: Razvoj infrastrukture za intelektualno povezavo

Obrazložitev: Za razvoj informacijske družbe v regiji je predhodno potrebno zagotoviti ustrezno informacijsko infrastrukturo z ustreznimi povezavami in opremo, ki bo omogočala dostop podjetnikom in prebivalcem do internet in drugega sodobnega telekomunikacijskega omrežja. Nacionalni projekt e-uprave v občinah in upravnih enotah že poteka v okviru posodabljanja e-poslovanja v državni upravi.

Cilj: Vzpostavitev pogojev za intelektualno povezavo.

Podprogram: Organiziranje baze podatkov in omogočanje dostopa do nje

Obrazložitev: Baza podatkov (o prostih lokacijah, neizkoriščenih poslovnih prostorih, ponudbe in iskanja dela, števila podjetnikov in obrtnikov po dejavnostih ipd) je osrednjega pomena pri iskanju podjetniških možnosti in priložnosti, zato je nujno potrebno organizirati čim popolnejšo bazo (na ravni regije in vsaj podobmočij), ki mora biti dostopna vsem interesentom (seveda ob upoštevanju pravil o ravnanju z osebnimi podatki).

Cilj: Zagotovitev ustrezne informacijske podlage za razvoj podjetništva.

Podprogram: Povečanje mednarodne konkurenčnosti mest z razvojem potencialov na področju informacijske družbe in podjetništva

Obrazložitev: Podprogram je namenjen urejanju urbanih sredin in mest, revitalizaciji mestnih jeder z ustrezno zasedenostjo razpoložljivih prostorov z dejavnostmi, ki sodijo v mestna središča in omogočajo utrip mesta.

Cilj: Ureditev urbanih sredin in mest.

Podprogram: Vzpostavitev in uvedba enotnega turističnega informacijskega sistema na lokalni in regionalni ter podjetniški ravni

Obrazložitev: Turistični informacijski sistem na lokalni in regionalni ravni je temelj ustreznega in integriranega razvoja turizma v regiji, zato bomo organizirali ustrezno mrežo institucij (turistično informacijskih centrov) z ustreznim poenotenim in medsebojno povezanim informacijskim sistemom.

Cilj: Vzpostavitev informacijskega sistema.

Podprogram: Izgradnja informacijske infrastrukture

Obrazložitev: V regiji je informacijska infrastruktura zelo pomanjkljiva. Z izpopolnjevanjem informacijske infrastrukture («informacijska avtocesta») in njenim postopnim dograjevanjem bodo vzpostavljene boljše povezave znotraj regije in medregionalne povezave, s tem pa vzpostavljene večje razvojne možnosti za celotno regijo.

Cilj: Z izgradnjo informacijske infrastrukture povečati možnosti za gospodarski razvoj.

Podprogram : Projekti družinske pismenosti

Obrazložitev: V izobrazbeni strukturi prebivalstva najbolj izstopa nizka raven pismenosti srednje generacije. Za vključitev v izobraževanje, delo in družbeno življenje je to osnovni pogoj za večjo zaposljivost in delovno mobilnost .

Cilji: Vključiti čim večje število odraslih oseb v projekt družinske pismenosti, ki vključuje jezikovno pismenost v materinem in tujih jezikih, informacijsko in zdravstveno pismenost.

Podprogram: Zagotavljanje sredstev za izobraževanje učiteljev in vzgojiteljev, predvsem srednje generacije za uporabo IK tehnologije in mednarodne izmenjave

Obrazložitev: Za izboljšanje kvalitete dela v vzgojno izobraževalnih zavodih za potrebe mladine in odraslih so potrebna večja vlaganja v izobraževanje učiteljev. Enak trend kot pri drugih zaposlenih beležimo pomanjkljiva znanja na področju IK pismenosti in uporabe te tehnologije pri pouku ter neusposobljenost za mednarodno sodelovanje, kar zahteva znanja tujih jezikov ter znanja za sodelovanje v projektih mednarodnega sodelovanja.

Cilji: Vključiti čim večje število učiteljev in vzgojiteljev (srednje) generacije v izobraževanje za potrebe uporabe IK tehnologije pri pouku ter mednarodnega sodelovanja.

II. 3. 9 Obalno-kraška regija

Strateški / Analitični del

Področje ID je omenjeno v opredelitvi problemov na področju gospodarske infrastrukture, kjer so pri oceni stanja v gospodarski infrastrukturi bila obravnavana področja prometne in informacijske infrastrukture, stanovanjskega gospodarstva, infrastrukture za varstvo okolja in oskrbe s pitno vodo. Za vsako področje so izpostavljeni najbolj pereči problemi. Omenjena je pomanjkljiva informacijska infrastruktura, kjer kljub popolni digitalizaciji telekomunikacijskih central v vseh krajih še vedno niso na voljo najsodobnejše telekomunikacijske storitve, kot npr. ADSL.

Kot priložnosti regija navaja:

- vključitev podjetnikov v koridor visoke tehnologije (Padriče, tehn. park NG, LJ)
- uvajanje novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij in storitev
- načrti za skupen informacijski sistem za zagotavljanje varnosti plovbe v severnem Jadranu (C.R.O.S.S)
- dostop do tujih izkušenj in tujega znanja

Obalno – kraška regije združuje različne pristope in na programskem nivoju navaja tako eksplicitne kot

Podprogram: trajnostna mobilnost

CILJ podprograma do leta 2006:

Povečati št. prepeljanih potnikov v javnem prometu za 50% do 2006.

UČINKI

Uspešno izvajanje podprograma bo močno prispevalo k spremembi sedanjega prevladujočega načina mobilnosti, ki temelji skoraj izključno na osebnem avtomobilu, kar je energetske in prostorske potratno, okolje obremenjujoče, obenem pa vodi do razvrednotenja mnogih kvalitetnih mestnih in naravnih ambientov v regiji. V okviru programa bodo izvedene temeljne študije za vzpostavitev zahtevnejših prometnih sistemov v povezavi s poselitvijo v širši regiji (povezava proti Trstu in hrvaški Istri), kar bo podlaga za ustrezne odločitve in investicije v naslednjem planskem obdobju. Izvedeni bodo ukrepi za krepitev kvalitetnega in konkurenčnega javnega prometa (informacijsko telekomunikacijska podpora), pa tudi izgradnja kolesarskih stez in privlačnih sprehajališč, kar bo imelo pričakovani učinek na spreminjanje potovalnih navad prebivalcev k okoljsko sprejemljivejšim načinom. Tovorni promet bo preusmerjen v čim večji možni meri na železnico. Posebna pozornost bo posvečena tudi ozaveščanju prebivalstva in ključnih regionalnih akterjev, kar po pospešilo zelene spremembe.

Program: Informacijska regija

CILJI programa do leta 2006 so:

Zagotoviti visoko raven infrastrukture za razvoj IT storitev;

Povečati izbor informacijskih storitev in spodbujati široko rabo IT.

UČINKI

Izvajanje programa bo vodilo do pestrejšše ponudbe e-storitev (občine, druge javne službe, gospodarstvo) in do razvitejšše infrastrukture za razvoj informacijsko telekomunikacijske družbe. Učinki se bodo pokazali na hitrejšem razvoju regije, racionalnejšem dostopu do različnih javnih in poslovnih storitev, kot tudi do večje fleksibilnosti posameznikov (teledelo na domu).

Podprogram: Razvoj informacijsko komunikacijske infrastrukture, e-uprave, e-poslovanja

CILJI podprograma do leta 2006 so:

Povečati št. uslug lokalne uprave, ki jih je mogoče koristiti preko interneta;

Povečati št. uslug elektronskega poslovanja podjetij;

Razvoj informacijsko komunikacijske infrastrukture.

UČINKI

Uspešno izvajanje podprograma bo vodilo do razvite informacijsko telekomunikacijske infrastrukture, to pa do močnega razmaha e-storitev na vseh področjih življenja v regiji, predvsem do učinkovitejšega delovanja občinskih uprav, pa tudi gospodarskih družb, in posledično do večjega zadovoljstva uporabnikov.

Podprogram: ORIS – okoljski regionalni informacijski sistem

CILJA podprograma :

Do konca 2004 vzpostaviti ORIS – Okoljski regionalni informacijski sistem;

Do konca 2004 vzpostavljen kataster onesnaževalcev zraka, neurejenih odlagališč odpadkov.

UČINEK

Redno spremljanje stanja v regiji in učinkovitost ukrepanja na področju okolja bo izhodišče za pravočasno ukrepanje. Ažurne informacije o okolju bodo tudi motivirale prebivalstvo k odgovornejšemu odnosu do okolja

II.3.10. Notranjsko – kraška regija

Strateški / Analitični del

V analizi stanja za področje prostora je posebej opredeljeno stanje na področju telekomunikacij. Telekomunikacijsko omrežje je doživelo svoj najhitrejši razvoj predvsem v zadnjih 10 letih. Lahko rečemo, da je predvsem lega regije in dejstvo, da preko nje potekajo najpomembnejši telekomunikacijski vodi, botrovala solidni razširitvi telekomunikacijskega omrežja. Še vedno pa je potencialno deficitarna ponudba internet storitev.

Sistematična obravnava telekomunikacijskih omrežij je potrebna tudi zaradi njihovega vpliva na prostorski razvoj regije skladno z usmeritvami države. Načrtovanje telekomunikacijskega omrežja je težko brez vizije poselitve in rabe prostora, posebna pozornost pa mora biti namenjena tudi razvoju telefonije in politiki telekomunikacij na podeželju, ki sta nujni zaradi ohranjanja zelene smeri prostorskega razvoja Slovenije.

Izvedbeni / Programski del

Podprogram : Na znanju temelječa družba

Nizka izobrazbena struktura prebivalstva in zaposlenih v regiji, nizka tehnološka raven gospodarstva in s tem povezana nezmožnost zagotavljanja kvalitetnih delovnih mest za visoko izobražen kader ter nezmožnost prodora malih podjetij na tuje trge so glavne značilnosti, ki zgovorno govorijo o potrebi po intenzivnejšem vlaganju v znanje; tako dodatna usposabljanja zaposlenih, usposabljanja kadrov za tehnološko zahtevnejše programe (ki zagotavljajo višjo dodano vrednost na zaposlenega), dokvalifikacije, prekvalifikacije, pridobivanje specifičnih funkcionalnih znanj tako podjetnikov kot zaposlenih, licenciranja ter ustvarjanje kritične mase znanj oziroma povezovanje z zunanjimi žarišči med seboj povezanih znanj.

Podprogram : Postavitev geo – informacijskega sistema regije

Izboljšati in posodobiti je potrebno prostorske evidence in vzpostaviti zanesljiv prostorsko – informacijski sistem, ki bo omogočal stalno spremljanje stanja in teženj v prostoru ter vključevanje v procese odločanja o urejanju prostora. V sistemu planiranja in projektiranja je treba uveljaviti soodvisnost v procesu izdelovanja, sprejemanja in uresničevanja prostorskih in urbanističnih zasnov in načrtov ter presojo vplivov na okolje in zdravje ljudi. Te potrebe in povezave, ki jih potrebuje informacijsko urejena družba pa narekujejo dodatna vlaganja v opremo in informacijsko podporo.

*Notranjsko – kraška regija
– prvič zasledimo podprogram z imenom evropskih in nacionalnih programskih usmeritev*

II. 3. 11 Goriška regija

Strateški / Analitični del

V strateškem delu najprej najdemo splošno oceno glede stanja informacijske infrastrukture. Regija ni pokrita z visoko zmogljivo in sodobno informacijsko infrastrukturo. Nekateri deli regije so še vedno nepokriti s telekomunikacijami (deli Posočja, Banjške planote, dolina Trebušice). Sive lise so tudi na področju mobilne telefonije (zaprte doline in deli gorsko-višinskih območij).

Kot priložnosti, pomembne za razvoj ID, regija navaja:

- alternativno zaposlovanje in fleksibilne oblike dela
- tehnološki razvoj in razvoj dejavnosti z visoko dodano vrednostjo
- čezmejno sodelovanje in ukinitvev državne meje
- bližina visoko razvite Furlanije-Julijske krajine
- odločitev regije za inovacijsko-tehnološki preskok in preboj na svetovne trge

Izvedbeni / Programski del

Podprogram: Razvoj novih oblik in vsebin v izobraževanju in zaposlovanju

Cilj podprograma je zmanjšati število mladih v srednješolskem izobraževanju, ki tega ne končajo, in tudi usmeriti sredstva iz aktivne politike zaposlovanja (došolanje teh mladih) v oblikovanje alternativnih programov za mlade, ki srednješolskega izobraževanja iz različnih vzrokov ne (morejo) končajo. Cilj podprograma je tudi razvoj novih oblik dela na področju izobraževanja in zaposlovanja ob spremljanju tehnološkega razvoja in na ta način tako v izobraževanje kot v delo vključiti več ljudi (delo in izobraževanje na daljavo, delne/part-time zaposlitve, druge fleksibilne oblike).

Podprogram: Razvoj novih oblik dela in bivalnih možnosti za invalide in duševno prizadete

Podprogram izhaja iz potrebe po pomoči invalidom in osebam z motnjami v duševnem razvoju. Ti morajo pridobiti specifična znanja in izkušnje, da bi se enakovredneje in bolj samostojno vključevali v življenje. S posebnimi ukrepi je potrebno omogočiti hitrejše vračanje in vključevanje duševnih bolnikov v bivalno in delovno okolje.

Podprogram: Ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti

V današnjem času se nove zaposlitvene možnosti ustvarjajo predvsem z inovativnostjo, znanjem in informacijami ter s hitrim prilagajanjem povpraševanju na trgu. To velja tako za storitvene kot proizvodne dejavnosti. Spodbujati je potrebno prilagajanje hitrim spremembam na trgu in strokovno predvidevanje prihajajočih trendov. To velja predvsem za storitvene dejavnosti in visoke tehnologije. Prestrukturiranje je potrebno v vseh sektorjih gospodarstva. Ker želimo v regijo pritegniti čimveč mladih z visoko izobrazbo in čimveč strokovnjakov, bo morala postati ponudba s področja storitvenih, vzgojnovarstvenih in izobraževalnih dejavnosti bolj prilagodljiva potrebam zaposlenih. V okviru programa se bo izvajalo ukrepe za zagotavljanje pogojev uvajanja novih oblik dela in zaposlovanja (za izobražen in inovativen mlad kader ter za starejše zaposelne in prebivalce, ki so težje (pre)zaposljivi) ter ukrepe za usmerjanje v poklice, ki jih gospodarstvo potrebuje. Podpiralo se bo tudi dejavnosti na podeželju ter dopolnilne dejavnosti na kmetijah, posebno tiste, ki dopolnjujejo ponudbo v turizmu, kulturi, storitvenih dejavnostih in aktivirajo naravno in kulturno dediščino.

Podprogram: Geoinformacijski sistem regije

V postopkih načrtovanja prostora in razvoja se pogosto srečujemo s pomanjkanjem ustreznih in kvalitetnih informacij kot izhodišč načrtovanja. Razvita in visoka stopnja uporabe informacijske tehnologije je priložnost za vzpostavitev geo-informacijskega sistema regije. Na ta način se bo zagotovilo bolj kvalitetno in učinkovito delo na področju regionalnega razvoja in urejanja prostora. V podprogramu se bodo izvajale aktivnosti za vzpostavitev in delovanje geo-informacijskega sistema na nivoju regije in aktivnosti za vzpostavitev integralnega pregleda nad stanjem prostora.

Podprogram : Zagotavljanje kakovostne infrastrukture za visokohitrostne prenose podatkov

Trendi razvoja poslovanja in komuniciranja v svetu kažejo na nujnost zagotavljanja takih infrastrukturnih pogojev, ki bodo zagotavljali podjetjem in prebivalcem uporabo sodobne informacijske tehnologije. Razvoj kvalitetne telekomunikacijske in informacijske infrastrukture je v regiji prepočasen. Območje spada med razvitejše regije. Če želi slediti izbrani strategiji (tehnološko-inovacijski preboj regije) ter konkurirati sosednji evropsko uspešni deželi Furlaniji-Julijski krajini, je sodobna, zanesljiva in kvalitetna informacijska infrastruktura predpogoj uspešnega razvoja. S projekti v okviru podprograma se mora povečati pokritost regije s telekomunikacijsko infrastrukturo za prenos visokohitrostnih podatkov in z informacijsko tehnologijo.

Podprogram: Aplikacije v informacijski družbi

Hiter razvoj tehnologije pogojuje nujnost hitrega prilagajanja novim pogojem poslovanja in dela, pridobivanja informacij in komuniciranja s širšo družbo in svetom. V okviru podprograma se bodo izvajali projekti, ki bodo dvignili usposobljenost prebivalcev, upravnih in poslovnih subjektov, da bodo znali in da bodo čimveč in čimbolj koristno uporabljali možnosti, ki jih daje informacijska tehnologija.

II.3.12. Gorenjska regija

Strateški / Analitični del

Kot priložnosti, pomembne za razvoj ID, regija navaja:

- povezovanje razdrobljenih institucij, gospodarstva in njihovih znanj
- sodelovanje s sosednjimi regijami in državami
- razvoj regijskih investicijsko-razvojnih fondov/ skladov

Kot problem pri razvoju telekomunikacij regija ugotavlja premajhno pozornost zagotavljanju zanesljivosti in kvaliteti oskrbe z električno energijo in telekomunikacijami. Energetska oskrba in informacijsko komunikacijska dostopnost in visoka zmogljivost bodo vse pomembnejši razvojni elementi, zato je tema dvema področjema potrebno nameniti več pozornosti, saj je neobravnava teh tem danes predstavlja problem oz. oviro prihodnjemu razvoju regije.

Izvedbeni / Programski del

Podprogram: Pospješevanje inovativnosti in tehnološkega razvoja v malih in srednje velikih podjetjih

Predlogi ukrepov:

- Ustanovitev regijskega inovacijsko tehnološkega centra
- Spodbujanje sodelovanja izobraževalnih institucij in podjetništva
- Spodbujanje raziskav in razvoja v podjetništvu

Širokopasovna omrežja bodo postala generator regionalnega razvoja

IKT kot pomemben vidik razvoja inovativnega okolja

- Spodbujanje uporabe sodobnih informacijskih tehnologij v MSP
- Spodbujanje povezovanj med podjetji pri raziskovanju in razvoju
- Promocija inovativnosti

Indikatorji:

- Število prijavljenih inovacij in patentov

Aktivnosti 2002-2003:

- Vzpostavitev inovacijsko tehnološkega partnerstva med industrijo, izobraževanjem, univerzo in podpornimi centri v regiji
- Študija izvedljivosti za ustanovitev inovacijsko –tehnološkega centra
- Vzpostavitev pilotne inovacijske skupine mladih raziskovalcev za podporo tehnološkemu razvoju malih podjetij

Podprogram: Spodbujanje specializiranega, strokovnega in funkcionalnega usposabljanja ter programov samostojnega učenja za zagotavljanje večje sposobnosti in prilagodljivost na spremembe okolja

Predlogi ukrepov:

- Spodbujanje razvoja in izvedbe certifikatnega izobraževanja ter specializiranih, strokovnih in funkcionalnih programov usposabljanja odraslih (tako brezposelnih, zaposlenih kot tudi majhnih delodajalcev) prilagojenih potrebam regijskega gospodarstva,
- Uvajanje razvoja in izvedbe programov samostojnega izobraževanja in izobraževanja na daljavo
- Razvoj programov izobraževanja za III. življenjsko obdobje
- Promocija koncepta vseživljenjskega učenja
- Vzpostavitev systemskega vira za sofinanciranje izobraževanja socialno šibkejših skupin odraslih
- Zagotavljanje sodobne knjižnične mreže, sodobnih tehnologij v knjižnicah in sodobnih knjigarn kot podpore konceptu vseživljenjskega učenja

Indikatorji:

- Število novo razvitih certifikatnih izobraževanj
- Število novo razvitih gospodarstvu prilagojenih funkcionalnih izobraževanj
- Število novo razvitih programov samostojnega učenja in izobraževanja na daljavo
- Število udeležencev novih programov

Aktivnosti 2002-2003:

- Razvoj novih programov usposabljanja odraslih prilagojenih potrebam gospodarstva
- Vzpostavitev systemskega vira za sofinanciranje izobraževanja socialno šibkejših skupin odraslih
- Uvajanje razvoja in izvedbe programov samostojnega izobraževanja in izobraževanja na daljavo
- Promocija koncepta vseživljenjskega učenja

Gre za zelo obsežen podprogram s katerim želimo predvsem spodbuditi spremembo strukture ponudbe programov za izobraževanje in usposabljanje odraslih. S programom želimo spodbuditi razvoj novih vsebin oz. programov (vključenih v certifikatni sistem), ki bodo prilagojeni potrebam na regionalnem trgu dela in namenjeni izobraževanju in usposabljanju odraslih ne glede na to ali so zaposleni, brezposel-

ni ali samozaposleni. Novo razviti, izvedeni in v okviru regije (RRP) podprti izobraževalni programi morajo brezposelne voditi v zaposlitev oz. samozaposlitev, zaposlenim pa povečati znanja in fleksibilnost .

Podprogram: Računalniško opismenjevanje različnih ciljnih skupin (e-Gorenjska)

Predlogi ukrepov:

- Razvoj in uvedba prilagojenih računalniških izobraževanj, ki dvigujejo nivo osnovne računalniške pismenosti vseh generacij (še posebej žensk, starejših generacij, manj izobraženih zaposlenih, marginalnih skupin). – »Odpravimo strah pred računalnikom«
- Izobraževanje za uporabo informacijskih tehnologij in elektronskega poslovanja med samozaposlenimi, obrtniki, kmeti in malimi podjetji (po standardu ECDL)
- Spodbujanje razvoja programov in uvedba e-učenja

Indikatorji:

- Število izvedenih izobraževanj osnovnega računalniškega opismenjevanja
- Število udeležencev v posameznih ciljnih skupinah
- Število certifikatov ECDL
- Število razvitih programov e-učenja

Aktivnosti 2002-2003:

- Razvoj in uvedba programov, ki dvigujejo nivo računalniške pismenosti vseh generacij (še posebej kmetov, žensk, manj izobraženih, marginalnih (mejnih) skupin).

Podprogram prvenstveno želi dvigniti računalniško pismenost med skupinami, ki računalnika sploh še ne uporabljajo in med tistimi, ki ga bodo morali uporabljati v večjem obsegu (samozaposleni, obrtniki, kmetje). Hkrati s programom spodbujamo razvoj programov za učenje prek računalnika. Pri izvajanju podprograma se v maksimalni možni meri izkoristi razpoložljive računalniške učilnice gorenjskih šol.

III Ocena prednosti in pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti, ki izhajajo iz analize RRP

III. 1 Ključni problemi slovenskih regij

Dobra stran RRP je, da se regije zavedajo pomembnosti informacijske družbe pri dvigovanju lastne konkurenčne sposobnosti

Na podlagi pregleda RRP lahko ugotovimo, da je veliko ključnih problemov slovenskih regij skupnih. Regije so v analitičnih delih preveč podajale dostopne statistične podatke in se premalo osredotočile na opredelitev specifičnih problemov, komparativnih prednosti in jasni opredelitvi prednostnih nalog, ki bi izhajale iz ekstrapolacije razvojnih trendov. Prioritete so preširoko zastavljene in zajemajo celotne ekonomsko-socialno-prostorske sklope.

Kar zadeva zastopanosti vsebin informacijske družbe, so v grobem prisotne tako v strateškem kot v izvedbenem delu dokumentov. Metodološko ne moremo govoriti o enotnem načinu zastopanja vsebin informacijske družbe, saj lahko zasledimo različno stanje:

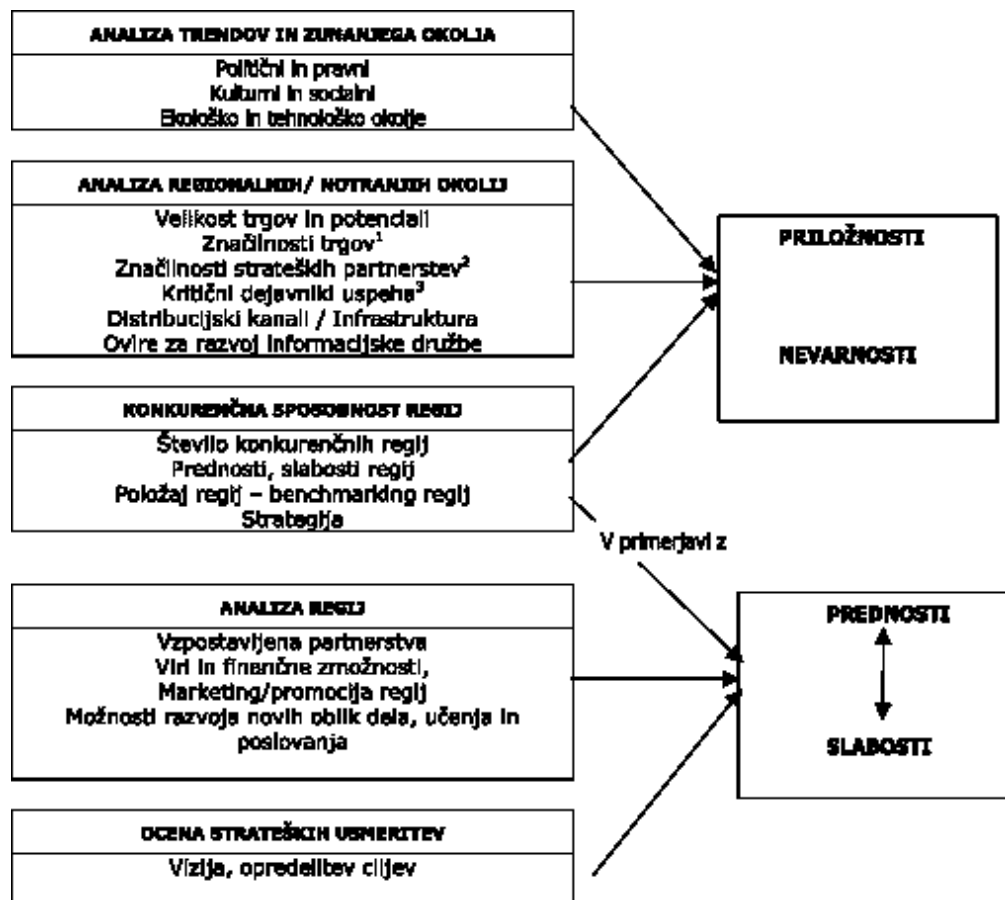
- RRP so strukturno razdrobljeni z velikim številom glavnih programov in podprogramov,
- Poleg eksplicitnih omemb informacijske družbe so njene vsebine prisotne tudi v ostalih podprogramih (med drugim vseživljenjsko učenje, podprogrami razvoja človeških virov, programi socialnega razvoja, podprogrami na področju urejanja prostora in okolja, vključevanja novih tehnologij in internacionalizacija podjetij). Zaradi horizontalne narave informacijske družbe je le-ta seveda smiselno prisotna tudi v ostalih podprogramih, vendar jih zaradi nespecifičnosti v prejšnjem poglavju nismo posebej navajali,
- RRP vsebujejo samo en podprogram, ki horizontalno opredeljuje uvajanje informacijske družbe.

Struktura nosilcev projektov po posameznih podprogramih ne zagotavlja njihove izvedbe v programskem obdobju do l. 2006.

Z vidika priprave IRSID je pozitivno, da se regije zavedajo pomembnosti informacijske družbe pri izboljševanju lastne konkurenčne sposobnosti.

III. 2 SWOT analiza za razvoj informacijske družbe na ravni statističnih regij

Pri analizi je bil upoštevan naslednji model:

¹ Katera znanja lahko regije uporabijo za pridobivanje dela in poslovanje na eNačin

² Značilnosti urbanih regij, s katerimi lahko ruralne tvorijo strateška partnerstva

³ Glej KDU v domeni regionalni razvoj /identifikacija dobrih ePraks

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Vpetost Slovenije v Evropski prostor • Sprejeta vladna strategija Republika Slovenija v informacijski družbi • Izgradnja informacijske družbe je horizontalna prednostna naloga v ključnih strateških dokumentih (SGRRS, EPD) • Harmonizacija zakonodaje z EU • Sprejete in delno implementirane strategije za uvajanje ePoslovanja v državni upravi • Čezmejni status slovenski regij – priložnost za navezavo strateških partnerstev • Vsi RRP vsebujejo vsebine informacijske družbe, vendar večinoma v analitičnem in programskem delu 	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija regionalnega razvoja Slovenije ne omenja informacijske družbe • Navidezna demonopolizacija telekomunikacij • Regije v strateških usmeritvah/ciljih ne omejujejo informacijske družbe • Večinoma nekonkurenčno gospodarstvo s pomanjkanjem podjetniških iniciativ za razvoj IKT podjetij • Nezmožnost tekmovanja z »inteligentnimi« EU regijami • Nizka stopnja znanj za izvajanje storitev, ki jih omogočajo IKT – nevarnost pridobiti poceni delo • Zanemarljivo število subjektov, ki pospešujejo te oblike dela – doseganje kritične mase • Neuveljavljeni sistemi svetovanja in zagotavljanja novih oblik dela • Pridobivanje »poceni« namesto »kakovostnega« dela
PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Sprejete in delno uresničene strategije za uvajanje ePoslovanja v lokalnih skupnostih • Vzpostavljena partnerstva za izvajanje regionalnih projektov • Želja po izgradnji regionalne identitete 	<ul style="list-style-type: none"> • Slabo razvita IKT infrastruktura, predvsem v ruralnih regijah • Pomanjkanje zavedanja o pomembnosti širokopasovnih podatkovnih omrežij • Pomanjkljivo poznavanje internetnih tržišč • Nezastopnost vsebin informacijske družbe pri opredeljevanju vizij in strateških ciljev v RRP • Vsebine informacijske družbe opredeljene samo kot široka programska izhodišča • Nerealna opredeljenost nosilcev, finančnih virov in terminskih okvirjev za izvajanje projektov v RRP • nizka izobrazbena raven v večini slovenskih regij /nizka stopnja splošne računalniške pismenosti • razpršenost in pomanjkanje finančnih virov za izvajanje projektov z eVsebinami

IV Regionalni razvoj kot del razvojnega načrtovanja

IV.1 Definicije regionalnega razvoja

IV. 1. 1 Regionalni razvoj

Regionalni razvoj je proces družbenih sprememb, ki je v krajšem časovnem obdobju usmerjen v zmanjševanje, v daljšem pa v odpravljanje razlik v stopnji razvitosti regij ter obenem razlik v kakovosti življenja njihovih prebivalcev. V tem procesu razvojni subjekti s premagovanjem ovir za kakovostno izrabo lastnih razvojnih potencialov ter s spodbujanjem samoiniciativnosti in samorazvoja regij ustvarjajo pogoje za učinkovit ter skladen razvoj gospodarstva in družbe kot celote ter njenih posameznih delov. Obenem se zmanjšuje obseg medsebojne odvisnosti razvoja razvitih in manj razvitih regij.

IV. 1. 2 Regionalni prostorski razvoj

Regionalni prostorski razvoj je proces sprememb v sistemu poselitve, infrastrukture ter naravne in kulturne krajine na regionalni ravni. Prostorske spremembe so po eni strani posledica prostorskega umeščanja in odražanja vplivov razvojnih sprememb drugih sistemov – predvsem družbenega, gospodarskega in okoljskega – po drugi strani pa se pojavljajo kot pomemben aktiven dejavnik, ki (povratno) vpliva na družbene in gospodarske spremembe. Cilj regionalnega prostorskega razvoja je predvsem “nova”, trajnostna zasnova rabe prostora kot omejenega razvojnega vira na državni in regionalni ravni, ki omogoča in spodbuja procese regionalnih razvojnih sprememb v skladu z opredeljenimi, trajnostno usmerjenimi razvojnimi cilji družbe.

IV. 1. 3 Regionalizem

Regionalizem je gibanje, ki ga tvorijo in usmerjajo teritorialno zamejene regionalne skupnosti prebivalcev s podobnimi kulturnimi, jezikovnimi in drugimi identitetnimi značilnostmi. Usmerjeno je v reševanje skupnih razvojnih problemov in uresničevanje skupnih razvojnih interesov, usmeritev in ciljev. Temelji na filozofiji in tehniki samopomoči, samorazvoja ter iniciativnosti, v kateri vsaka regionalna skupnost ni samo predmet pomoči, pač pa je privržena polnemu razvoju lastnih razvojnih virov. Gibanje utrjuje in zvišuje stopnjo družbene integracije regionalne skupnosti ter izboljšuje sposobnosti njene družbene mobilizacije.

IV. 1. 4 Regionalizacija

Regionalizacijo opredeljujemo kot instrument za družbeno legitimizacijo in legalizacijo regionalizmov ter kot instrument za uresničevanje ciljev regionalnega razvoja države, regij in lokalnih skupnosti. Predstavlja sredstvo za povezano in soodvisno gospodarsko, prostorsko, okoljsko, socialno ter kulturno členitev prostora države z namenom ustvarjanja ustreznih formalno-upravnih in organizacijskih pogojev za:

- optimalno teritorialno delitev dela v skladu z značilnostmi vsakokratnih družbenih, gospodarskih, prostorskih in okoljskih razmer,

Regionalizacijo opredelimo kot družbeno legitimizacijo in pravno legalizacijo regionalizmov ter kot instrument za uresničevanje ciljev regionalnega razvoja države, regij in lokalnih skupnosti

- funkcionalno poseganje države pri ustvarjanju čim boljših in čim enakopravnejših možnosti za delovanje tržnih mehanizmov,
- samorazvoj lokalnih in regionalnih družbenih skupnosti na temelju spodbujanja samoiniciativnosti, samoorganizacije ter samoupravljanja razvoja lokalnih in regionalnih razvojnih dejavnikov.

IV. 2 Vloga IKT pri uresničevanju Načel regionalizma kot druge ravni lokalne samouprave

IV. 2. 1 Decentralizacija

če pogledamo z vidika ciljev uvajanja pokrajin v Sloveniji, pokrajine kot nova raven lokalne samouprave prinašajo decentralizacijo. Ameriški sociolog Daniel Bell pravi, da je nacionalna država za majhne probleme prevelika in za velike probleme premajhna. Regije se velikokrat pritožujejo nad državo, da ne zna prisluhniti njihovim razvojnim potrebam. Njihovi veliki problemi so nekje na poti v »Ljubljano« izgubili na svoji pomembnosti, njihova velikost se je zrelativizirala glede na »nacionalne prednostne naloge in usmeritve«.

Regije vidijo svojo priložnost v procesu približevanja EU vidi tudi v čezmejnem in medregijskem povezovanju. Slovenske pokrajine kot decentralizirane enote so sposobne sprejeti izzive 21. stoletja – tradicionalne strukture lokalne samouprave so postale premajhne za izpolnjevanje razvojnih usmeritev, regije, v večjem obsegu pa prevelike.

Internet kot skrajno demokratični medij predstavlja sredstvo doseganja decentralizacije, saj je mrežna ekonomija po svoji osnovni opredelitvi policentrična.

IV. 2. 2 Subsidiarnost

Načelo subsidiarnosti postavlja posameznika v središče družbene organizacije in pomeni iskanje ravnovesja med svobodo posameznika in različnimi obstoječimi ali na novo nastajajočimi oblastmi. Obnovljen interes za načelo subsidiarnosti se ujema z željo za prerazporeditev oblasti med osrednjo in drugimi političnimi oblastmi. Je pa načelo subsidiarnosti dinamično načelo in ne more biti izraženo v zelo strogih določbah. Predpisovanje birokratskih meril za njegovo uveljavitev (npr. 150 000 ali 100 000 prebivalcev) je seveda nesmiselno.

Načelo subsidiarnosti terja, da se na nižjo raven prenesejo zadeve, ki jih je bolj smiselno uresničevati na tej ravni. Mrežna ekonomija uveljavlja pojav t.i. globalnega paradoksa, kjer se mali lokalni igralci vključujejo v globalno povezano omrežje. Informacijsko-komunikacijske tehnologije uresničujejo načelo subsidiarnosti skozi zagotavljanje osebne svobode, ki jo implicira virtualnost. če pogledamo njihov vpliv na regionalni razvoj z vidika izpolnjevanja ostalih načel, sledi:

IV. 2. 3 Enovitost delovanja

Gospodarnost upravljanja z viri je lažje zagotoviti v okviru funkcionalnih pokrajin kot v širši regiji. Socialna politika, zadeve, ki se nanašajo na življenjske razmere (ceste, stanovanja, kultura ipd.), razvojna infrastruktura, načrtovanje mest, vzpostavljanje prometno-poselitvenega sistema ipd. so na ravni zdajšnjih statističnih regij posebnost. To so področja, kjer se morajo informacijsko-komunikacijske tehnologije v največji možni meri uveljaviti, bodočim pokrajinam je treba dati največjo možno svobodo, država pa naj se vključuje samo s širokimi smernicami.

Internet je demokratičen medij in kot tak omogoča uresničevanje načel regionalizma

IV. 2. 4 Učinkovitost

Z vidika neposredne bližine (storitve bližje ljudem z nižjimi stroški) in vidika učinka presežkov (optimalna dodelitev pooblastil je dosežena, ko proizvedene storitve v celoti koristijo samo državljanom) je smiselnost preobrazbe statističnih regij v pokrajine upravičena, poseben poudarek je potrebno posvetiti uvajanju ePoslovanja v lokalne skupnosti.

IV. 2. 5 Solidarnost

Skladnost teh načel (subsidiarnost – solidarnost) je sicer lažje doseči na državni ravni, vendar ideja subsidiarnosti vsebuje tudi idejo pomoči, torej iskanja ravnovesja med različnimi skupinami. Pomoč pa mora voditi k usposobitvi prejemnika te pomoči, kar je seveda mnogo lažje doseči na smiselno zaokroženi regionalni ravni.

V. Regije v procesu strateškega načrtovanja

V.1. Regionalni razvojni programi – priložnost za uvajanje novih oblik dela v regije

Sposobnost črpanja sredstev bo določala zamike med vplačili in izplačili iz bruseljske blagajne

Učna ura priprave strateških razvojnih dokumentov je mimo. Maj 2004 bo dejansko čas pridružitve EU in že pred pravno-formalnim statusom polnopravne članice bo Slovenija morala dokončno prepričati evropske partnerje, za kaj želi porabiti razvojna sredstva. Dolgotrajna usklajevanja pri pripravi Enotnega programskega dokumenta kažejo, da bo zamik med vplačili v bruseljsko blagajno in dejanskimi prilivi razvojnih sredstev pogojevala stopnja asimilacijske sposobnosti.

če so regije tiste teritorialne enote, kjer se bodo zmanjševale razvojne in strukturne razlike, potem imajo razvojne strategije in iz njih izhajajoči širši dokumenti izjemen pomen.

Slika 1: Priprava razvojnih strategij v spreminjanju konteksta ekonomije, dela in regij

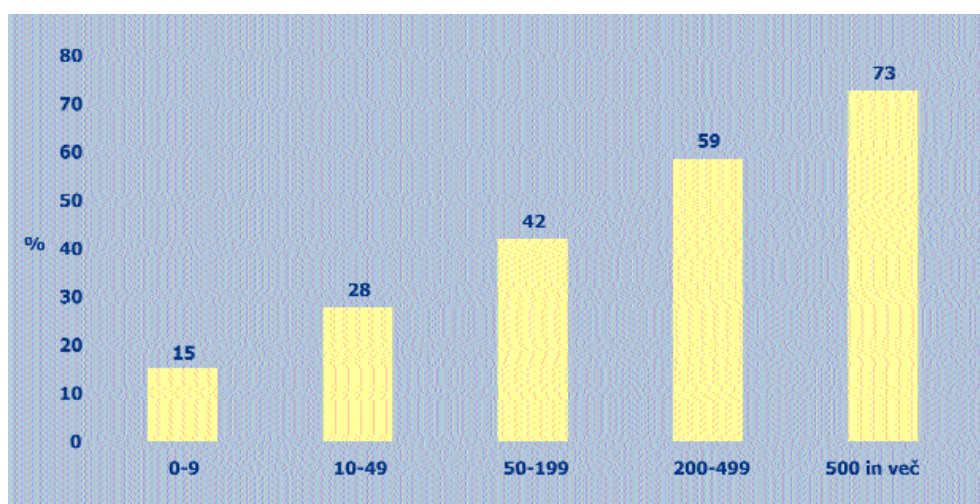
Tabela 1: Glavne značilnosti okolja, kjer nastajajo regionalne razvojne strategije

Glavne značilnosti okolja, kjer nastajajo regionalne razvojne strategije		
Spreminjanje konteksta dela	Spreminjanje konteksta ekonomije	Spreminjanje konteksta regij
<ul style="list-style-type: none"> • Uporaba mrežnih tehnologij • Neodvisnost od časa in prostora • Razširjanje trga dela • Spremembe v organiziranosti delovnega procesa • Zapletenejši delovni odnosi, spremembe v menedžmentu • Povečanje osebne odgovornosti – poudarek na znanjih, spretnostih in neodvisnosti • Pojav virtualnih delovnih mrež – projektni timi 	<ul style="list-style-type: none"> • E-ekonomija, mrežna ekonomija, temelječa na znanju • Globalizacija in lokalizacija (»glokalizacija«) • Izdelki → storitve • Dobava → povpraševanje • Pomembnost CRM – »The Customer is King« • Hierarhije → omrežja (v ekonomiji, v upravi in družbi nasploh) • Novi igralci – globalni paradoks • Nova zaveznitva, partnerstva, sodelovanje in tekmovanje (»co-opetition«) • Individualizacija - lokalne skupnosti postajajo vse pomembnejše 	<ul style="list-style-type: none"> • IKT (vse postaja »e«): • Orodje - staro na nov, boljši način • Omogoča, da počnemo nove stvari na nov način • Redefiniranje ekonomskih in socialnih razmerij – spreminjanje odnosov med lokalnim, regionalnim in globalnim

Doba fascinacije s tehnologijo je mimo in pomen lokalnega oziroma regionalnega okolja je večji kot kdajkoli. Spreminjanje primerjalnih prednosti lokalnih skupnosti v mrežni ekonomiji pomeni, da ni več pomembna samo neposredna bližina surovin, delovne sile, velikih trgov, itd., ampak da naraščajoča pomembnost e-transkacij pomeni zmanjšan pomen fizične dostopnosti in pomembnost ostalih lokalnih atributov.

Pomembnost regionalne ravni in sovpadanja z razvojem IKT pomenijo tudi ugotovitve iz spodnje slike.

Slika 2: eDelo po velikosti podjetij

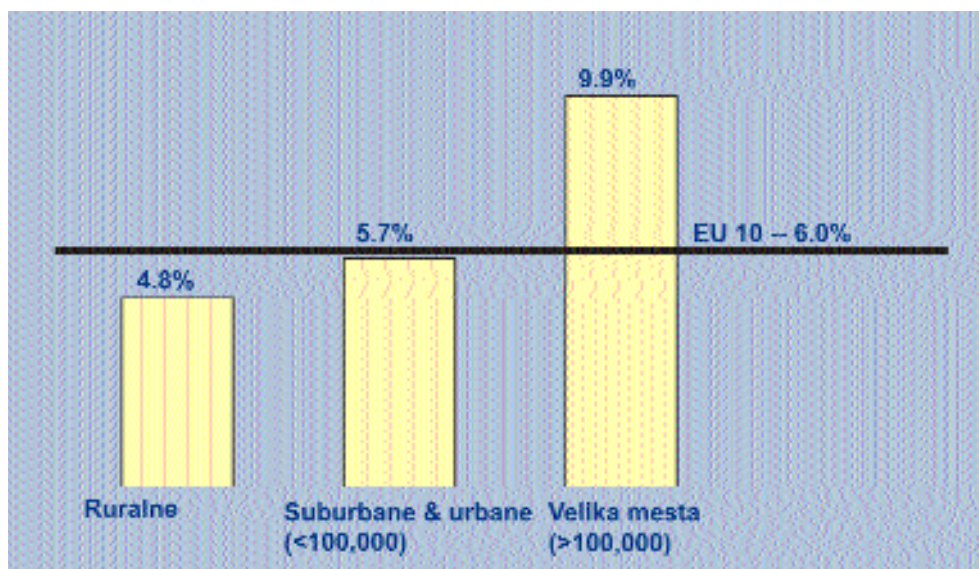

- Nerealna pričakovanja o vsemogočnosti tehnologije so povzročila sintagmo o izginjanju razdalj - "The death of distance" - navedba iz časnika The Economist (1998): "...the further a country or town is from the main centres of economic activity, the more it will gain..." "...it will no longer necessarily be the case that the productivity and wealth of cities will be vastly greater than that of the countryside...". Razvoj dogodkov ni sledil pričakovanjem, Slika 4 ponazarja, da so se nove oblike dela najbolj uveljavile v urbanih aglomeracijah.

Nove oblike dela so se razvile predvsem v velikih podjetjih

Ruralne regije imajo ne glede na pričakovanja iz pred nekaj let najnižji odstotek t.i. teledelavcev

Slika 4: Delavci na daljavo glede na tip regij (v odstotkih delovne sile)

- “Živimo v virtualnem svetu” - kopičenje (ljudje, pisarne) v velikih mestih se povečuje, ljudje še vedno živimo “fizična” življenja! IKT so v bistvu samo razširile meje »stare« ekonomije.
- “IKT kot nadomestilo za transport” - obstaja pozitivna korelacija med ekonomsko rastjo, uporabo IKT in povečevanjem transporta/ potovanj. Telekonfernce niso nadomestilo za osebni stik, spet se IKT uveljavljajo kot podpora v procesih npr. transporta in kot katalizator gospodarske rasti.
- “Lokalna in regionalna raven izgubljata na pomenu” - nasprotno, pomen lokalnega in regionalnega okolja mogoče še večji. Povečan vpliv regionalnega okolja je opisan v naslednjih poglavjih.

V. 2 Nove primerjalne prednosti za regije

Evropska komisija navaja, da so se informacijsko-komunikacijska omrežja v evropskih regijah sicer modernizirala, vendar pa je “tehnološki razkorak med bolj in manj razvitimi regijami večji kot razkorak v GDP.” (EK, 2000). Tehnološki razkorak je prisoten na področju R&R, razpoložljivih znanj in spretnosti ter delovnih mest.

Spremenjeni pogoji v mrežni ekonomiji oddaljenim regijam ponujajo nove primerjalne prednosti, ki jih le-te verjetno lahko izkoristijo:

- kakovost (dobra znanja in spretnosti, zanesljivost, sposobnost prilagajanja) in cena delovne sile,
- naravno in privlačno okolje,
- kakovost bivanja (kulturno življenje, manj stresa in kriminala itd.),
- ugodne cene zemljišč, lastnine in storitev itd.,
- lociranost: časovni pasovi – izkoriščanje časovnih razlik itd.

Lokalno/ regionalno torej ostaja/ postaja pomembno, mogoče celo bolj kot prej. Izgled regij v času e-dostopnosti postane dodatno merilo umeščenja novih dejavnosti.

Govorimo lahko o novi lokalno-regionalni agendi:

- lako lokalno prebivalstvo dojema in razvija lokalne vire;
- lokalne skupnosti morajo delovati lokalno in globalno :
 - lokalno zato, ker viri neke regije (ljudje, znanja, ustanove) ostajajo lokal-

Nova lokalno/regionalna agenda temelji na izkoriščanju možnosti, ki jih omogočajo sodobne tehnologije

ni,

- hlobalno zato, ker se tekmovanje (trgovinski tokovi, vlaganja) dogaja na globalnem trgu in se povečuje;
- pojavijo se novi načini interakcij med lokalnim/ regionalnim in globalnim tudi zaradi informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

V. 3 Prilagojeni načini dela v regijah

Na podlagi dosedanjih izkušenj se v regijah pojavljajo štiri tipi prilagojenega načina dela (delo temelji na uporabi IKT):

- zaposleni posamezniki delo opravljajo lokalno za znanega stalnega oddaljenega delodajalca,
- nov 'footloose' način prilagojenega dela – posamezniki/ skupine delo opravljajo lokalno za oddaljene stranke,
- lokalni 'footloose' - domači vlagatelji ustanavljajo nova podjetja kot podružnice znanih večjih podjetij,
- obstoječe dejavnosti, nadgrajene s prilagojenim načinom dela.

V. 3. 1 Posamezniki – delo opravljajo za znanega stalnega oddaljenega delodajalca

Osnovne značilnosti takšnega načina dela so naslednje:

- delo je nekaj časa ali v celoti lokalno, drugače delo v "tradicionalni pisarni",
- delo lokalno: na daljavo od doma, v telecentru ali v satelitni pisarni; sorodni izraz (corporate) tele-commuting,
- v ruralnih regijah pride v poštev, če je delodajalec resnično oddaljen,
- telecommuting je bolj verjeten v sub-urbanih ali semi-ruralnih regijah.

V. 3. 2 Posamezniki/ skupine delo opravljajo lokalno za oddaljene stranke

Osnovne značilnosti takšnega načina dela so naslednje:

- delo lokalno: od doma ali v telecentru,
- stranke lahko kjerkoli,
- lahko posamezniki kot freelancerji/ 'free agents' ali skupine (lahko ustanovijo podjetje),
- lokalno tu ne igra vloge; lokalna znanja in spretnosti morajo ustrezati potrebam trga, kjer tekmovalne dejavnike predstavljajo:
 - kakovost opravljenega dela,
 - cena,
 - roki opravljenega dela;
- zaposlovanje, ki temelji na znanju.

V.3.3. Domači vlagatelji ustanavljajo nova podjetja

Osnovne značilnosti takšnega načina dela so naslednje:

- nova podjetja/ podružnice nastanejo kot posledica lokalnih/ domačih vlagateljev, ki imajo dobre zveze z velikimi podjetji,
- lahko vključujejo klicne centre,
- stranke, dobavitelji, partnerji ali ostali del podjetja je lahko kjerkoli,
- lokalni dejavniki so zelo pomembni za privabljanje oziroma vzpodbujanje vlaganj,
- torej, specifične primerjalne prednosti posamezne regije (kako so te

Tudi pri uvajanju novih oblik dela v ruralne regije je potrebo delo »pripeljati« od drugod. Kritični dejavniki so vedno znanja in spretnosti, ki jih lahko ponudimo

predstavljene s strani lokalnega prebivalstva ostalemu svetu) so lahko odločilne.

V. 3. 4 Obstoječe dejavnosti, nadgrajene s prilagojenim načinom dela

Obstoječe dejavnosti:

- primarne dejavnosti: kmetijstvo, gozdarstvo,
- sekundarne dejavnosti: predelava,
- terciarne dejavnosti: turizem, javne storitve.

Način nadgradnje s PND:

- povečanje učinkovitosti in produktivnosti,
- dostop do oddaljenih trgov,
- vstop v verige z več dodane vrednosti,
- privabljanje vlagateljev,
- ugodnosti za mala in srednje velika podjetja: dostop do informacij, povezovanje in dostopnost trgov.

V. 4 Lekcije za ruralne in oddaljene regije

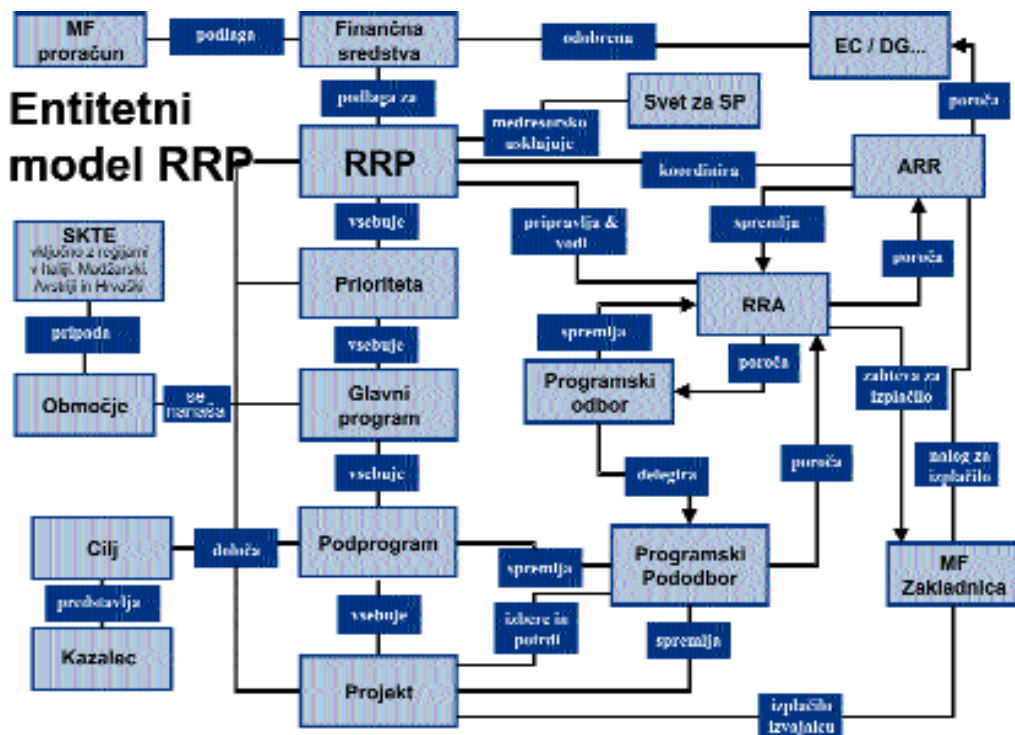
Ključna sporočila, ki jih morajo regije upoštevati pri pripravi regionalnih strategij, so:

- nadgradnja informacijsko-komunikacijske infrastrukture in storitev:
 - spodbujanje povpraševanja s privabljanjem novih podjetij in podpora obstoječim podjetjem pri uvajanju novih načinov dela in poslovanja,
 - združevanje povpraševanja v javnem in zasebnem sektorju,
 - sistemsko financiranje (regionalni, nacionalni, EU programi);
- ustvariti, prepoznati in krepiti regionalna partnerstva/ omrežja, ki temeljijo na lokalnih primerjalnih prednostih, zaupanju in komplementarnosti, tekmovalnosti;
- ustvariti partnerstva/ omrežja izven regij, posebej z urbanimi regijami, dobavitelji in strankami;
- privabljanje vlagateljev s kakovostjo življenja, usposobljeno delovno silo, izkoriščanjem posebnih niš, itd.;
- izkoristiti preference visoko usposobljene delovne sile za življenje v regijah ob hkratnem izkoriščanju obstoječih omrežij;
- pomembna vloga javnega sektorja (npr. podpora malim in srednje velikim podjetjem, grozdom in omrežjem, doseganje kritične mase odločilnih razvojnih dejavnikov, uvajanje novih oblik dela).

Kakovost bivanja je tudi v času e-dostopnosti pomemben dejavnik razvoja informacijske družbe v regijah

V. 5 Vključevanje novih oblik dela, učenja in poslovanja v regionalne razvojne strategije

Slika 5: Entitetni model RRP – Prikaz vpetosti RRP v institucionalno in teritorialno okolje (vir: ARSRR)

Vir: ARSRR

Regionalni razvojni program je tisti strateški dokument regije, kjer ta opredeli svojo strategijo na področju gospodarskega, socialnega in prostorskega razvoja v določenem programskem obdobju. RRP mora upoštevati predpisano zakonsko regulativo, torej vsebino in metodologijo priprave, seveda pa so v njem zapisane usmeritve rezultat usklajevanj vseh razvojnih deležnikov.

In vendar:

»Načrt sam ni nič, načrtovanje je vse.«

Dwight D. Eisenhower

S tem želimo povedati, da še tako dober načrt ali program ne more zagotoviti razvoja regij, če se ne vzpostavi partnerstvo med ključnimi razvojnimi akterji. Proces priprave RRP je pomemben, ker predstavlja priložnost za oblikovanje regionalnih partnerstev, ki bodo nujno potrebna v fazi izvajanja RRP - torej v fazi projektiranja. Prepričevanje potencialnih naročnikov v procesu pridobivanja razvojnih sredstev bo pred regije postavilo nalogo nujne opredelitve regionalnih razsežnosti projektov. Če vzamemo za primer »Projekt postavitve eCentra v regiji«, bo regionalna razsežnost takšnega projekta predstavljala presek vseh ključnih poglavij iz RRP. Slednji mora odsevati razloge, zakaj želi regija s takšnimi projekti krepiti svojo razvojno moč, zato je vključevanju takšnih vsebin potrebno posvetiti posebno pozornost že v času nastajanja razvojnih dokumentov. Načrt sam ni nič, načrtovanje je vse

VI Organiziranost regionalnega okolja - primer Integrirane strategije za razvoj informacijske družbe

VI. 1 eCenter – vozlišče IRSID

VI. 1. 1 Mreža e-centrov v Sloveniji

Pospeševalni center za malo gospodarstvo (PCMG) je, ob finančni podpori Ministrstva za informacijsko družbo, leta 2001 objavil poziv za izbor t.i. Referenčnih centrov za ePoslovanje (RCeP), ki naj bi v prvi vrsti dvignili zavest o možnostih ePoslovanja v lokalni ekonomiji, v nadaljnji fazi razvoja pa prevzeli naloge e-centra (v skladu z že razvitim modelom in glede na razmere v lokalni ekonomiji). Poziv je izvedla Pospeševalna mreža za malo gospodarstvo in ker so bili izbrani lokalni podjetniški centri (LPC), ki opravljajo širok nabor razvojnih aktivnosti, so za polno uveljavitev modela eCentra v vsakem izmed izbranih centrov do sedaj potekala posebna usposabljanja ekip.

Je pa nastajajoča mreža e-centrov priložnost vzpostavitve mreže izvajalskih agencij na lokalni/ regionalni ravni, ki bodo povezale bolj ali manj delne aktivnosti doseganja informacijske družbe. Z vzpostavitvijo e-centrov sledimo cilju, da je za uspešno uvajanje novih oblik dela in bivanja potrebno izgraditi fizično infrastrukturo in stimulatивно podporno okolje, ki bo izboljšalo možnosti dostopa do finančnih virov, znanja in informacij ob hkratni izgradnji prepoznavnosti Slovenije na internetu.

V okviru Operativnega programa za uvajanje dela na domu in dela na daljavo (izvajan v letih 2000 – 2002) je nastal tudi »Model eCentra«. Namen Modela je ob upoštevanju globalnih sprememb v ekonomiji, ki postaja mrežno povezana, opredeliti vsebinske, tehnične, človeške in prostorske zmogljivosti, ki so potrebne ne samo za operacionalizacijo e-centra v času trajanja projekta, ampak zmogljivosti, ki bodo omogočile preživetje e-centra na tržni osnovi ob hkratnem izvajanju razvojnih aktivnosti. V tej luči je pomen e-centra predvsem dvojen:

- center kot e-agent,
- center kot e-vozlišče za razvoj lokalnih/ regionalnih e-shem oziroma IRSID.

Za doseganje pogojev za razvoj novih oblik dela je odločilnega pomena doseči kritično maso znanja in ljudi z optimalno ravniyo menedžerskih spretnosti, projektnih znanj, poznavanja zakonitosti globalne ekonomije, evropskih programov s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter informacijske pismenosti. Z usposobljenimi kadri, ki bodo znali upravljati in voditi e-centre, bomo dosegli tudi povečanje števila lokacij za usposabljanje v smislu doseganja informacijsko-komunikacijskih spretnosti.

VI. 1. 2 Funkcionalna opredelitev e-centra

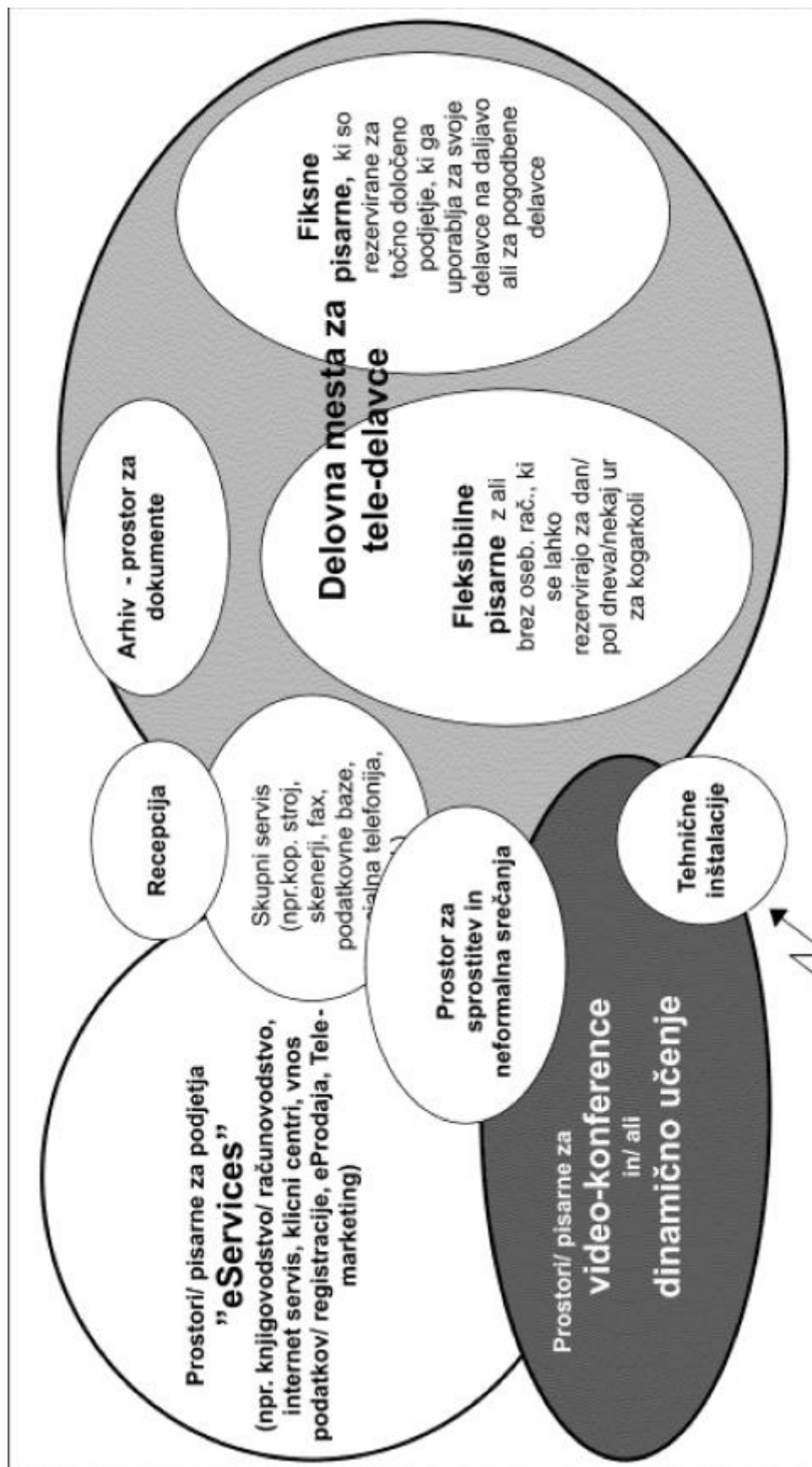
Pri opisovanju proizvodov in storitev se pri e-centru srečujemo s specifičnim področjem. Funkcionalna opredelitev e-centra mora biti v smislu doseganja njegove ekonomske neodvisnosti. V času vzpostavitve e-centra je potrebno zagotoviti delno sofinanciranje nacionalnih sistemskih virov, po prehodu na tržno osnovo pa bodo vire prihodkov predstavljali:

1. sodelovanje v nacionalnih in evropskih programih, kjer gre predvsem za t.i. razvojna sredstva;
2. prodaja storitev,
3. izvajanje programov povečevanja digitalne pismenosti za različne ciljne skupine

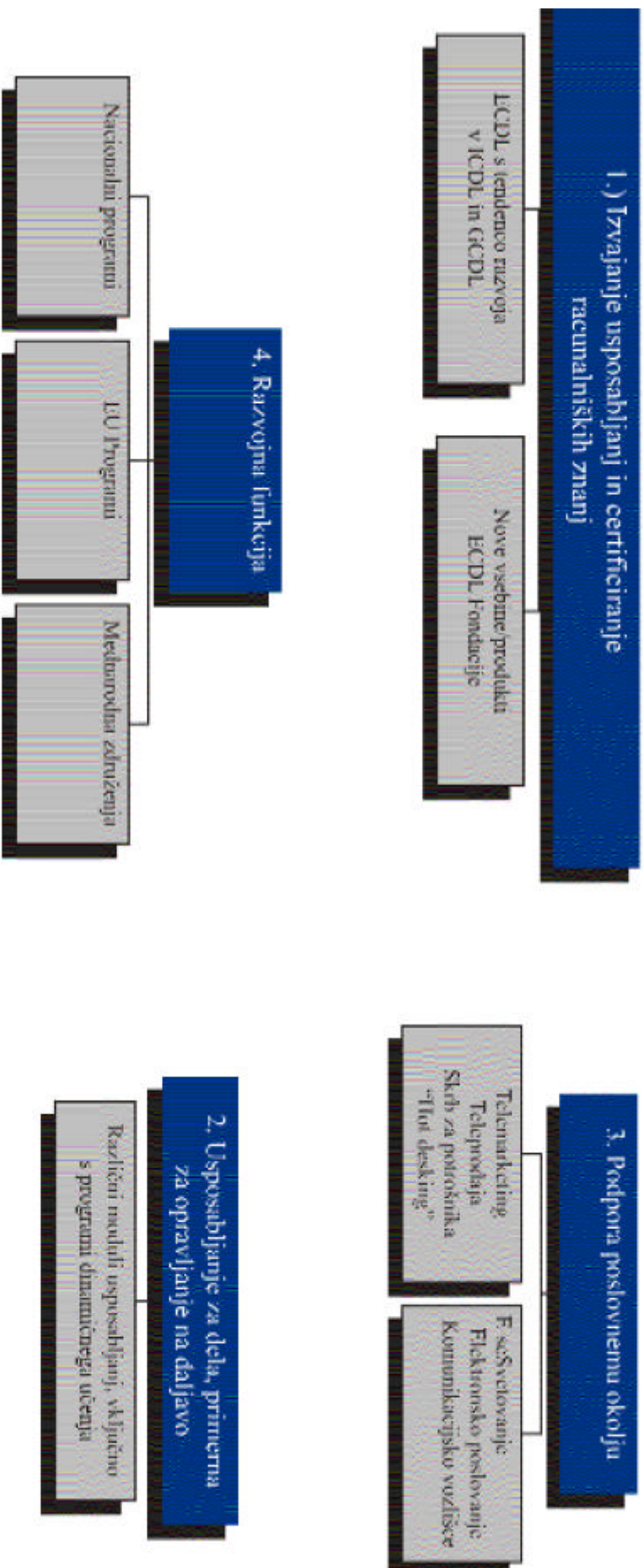
E-center lahko razumemo kot e-vozlišče za razvoj IRSID

ID bomo na lokalno/regionalnem okolju dosegli s koordinacijo aktivnosti nosilnih institucij

4. izvajanje programov priprave na digitalne poklice
5. izvajanje programov priprave obstoječih poklicev na spremenjene pogoje v mrežni ekonomiji
6. izvajanje storitev za poslovno okolje
7. središče za samostojno učenje

Osnovni funkcionalni diagram predstavlja naslednja shema:

Podrobna razlaga funkcionalnega diagrama:

1. Izvajanje mednarodno priznanih računalniških izobraževanj: izobraževanja tipa ECDL kot osrednje evropske pobude za dvig računalniške pismenosti (tudi del Akcijskega načrta eEurope in vladne strategije Republika Slovenija informacijski družbi), ki je do sedaj priznana kot standard splošnih računalniških znanj v več kot 60 državah sveta.

V nadaljevanju lahko e-center pa analogiji uveljavi tudi nove proizvode/ vsebine ECDL Fundacije, časovna dimenzija je odvisna od pridobitve licence na nacionalni ravni.

2. Usposabljanje za dela, primerna za opravljanje na daljavo: če je računalniška pismenost tista podlaga, ki pomeni ničelno raven zagotavljanja pogojev za uveljavitev dela na daljavo, pomenijo usposabljanja v tem okviru določeno nadgradnjo. Vsebina takšnih usposabljanj je razgrajena tako v smislu zahtevnosti, kot primernosti posameznim profilom. Gre za vzpostavitev koordinacije in vsebinske povezanosti med posameznimi ravnmi in moduli. Tako tu najdemo dela, ki so zelo primerna za opravljanje na daljavo, in sicer: različne vrste tekstovnih oblikovanj, urejanje teksta in pisanje povzetkov, programirano delo s preglednicami, urejanje podatkovnih baz z zahtevnejšimi podatkovnimi poizvedbami, grafično oblikovanje in namizno založništvo, oblikovanje enostavnih in multimedijskih predstavitev, internetna analitika, knjigovodstvo, obračuni stroškov, knjigovodstvo, različne ravni zahtevnosti programiranja in različni programski jeziki, projektni in interni menedžment, mrežno komuniciranje – če naštejemo samo nekatere. Seveda gre tu za dopolnjevanje s programi dinamičnega učenja.

Del teh dejavnosti bo potekal v e-centru in se bo prilagajal trenutnim potrebam, del dejavnosti pa bodo izvajali posamezniki, ki si bodo delo znali poiskati na podlagi svoje usposobljenosti na globalnem trgu. E-center bo tako v skladu z aktivnostmi, zapisanimi v terminskem planu, predstavljal središče podjetniške mreže in mesto osrednje podpore za uveljavljanje posameznih ponudnikov storitev.

V ta sklop sodijo tudi programi dinamičnega učenja, kjer je funkcija e-centrov naslednja:

- promocijsko-informativne (katera izobraževanja ponujajo centri, kako se vključiti v izobraževanje in podobno),
- pridobitev osnovnih znanj, potrebnih za študij na daljavo (osnovna računalniška znanja in veščine, potrebne za dostop do gradiv, in uporabo izobraževalnih portalov),
- tehnična pomoč pri obvladovanju gradiva,
- dostop do interneta, če ga udeleženec nima doma,
- osnovna literatura in izobraževalna gradiva,
- stiki z učitelji, vključno z izvajanjem seminarjev, delavnic,
- vodenje in izvajanje posameznih predmetov,
- povezovanje z ostalimi e-centri.

3. Podpora poslovnemu okolju: s podporo poslovnemu okolju mislimo predvsem na pomoč podjetjem pri boljšem izkoriščanju možnosti, ki jim jih ponuja internet. Kot splošna lastnost se kaže dejstvo, da podjetja sicer postavijo svojo internetno stran, ki pa je običajno ne urejajo v zadostni meri. Predvsem se podjetja ne zavedajo možnosti marketinga, prodaje, mrežne ekonomije in hitrega prilagajanja potrebam trga. Namen elektronskega poslovanja je predvsem povečanje obsega prodaje, zniževanje stroškov na enoto in resnična interakcija s kupcem, kar omogoča natančno zaznavanje njihovih potreb ter definiranje in prilagajanje produktov tem potrebam.

E-center lahko nudi pomoč podjetjem v obliki t.i. hot-deskinga, ki pomeni najem zmogljivosti s strani podjetja za dogovorjen obseg storitev.

E-center je povezovalni element aktivnosti in ustanov

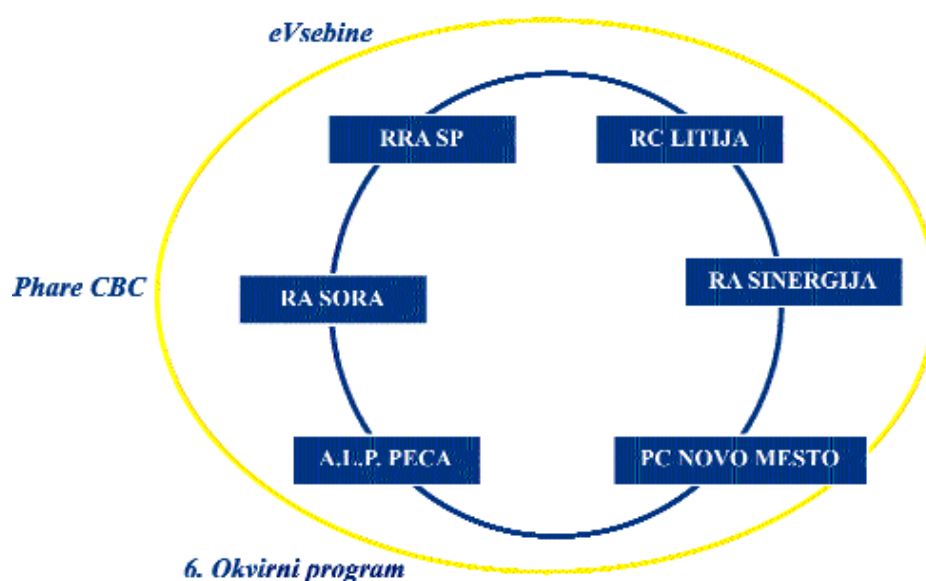
Pomemben del podpore poslovnemu okolju predstavlja izvajanje e-svetovanja, kjer se poslovna priložnost kaže v dveh oblikah:

- uvodna svetovanja kot priprava podjetij na vključevanje v vavčerski sistem,
- izvajanje svetovanja v smislu uvajanja končnih rešitev – vključevanje v vavčerski sistem svetovanja.

4. razvojna funkcija centra za e-delo:

- e-center kandidira samostojno ali kot član mreže e-centrov za nacionalne/ evropske vire financiranja,
- E-centri lahko z medsebojnim sodelovanjem razširijo možnosti dostopa do sistemskih virov financiranja.

Slika 6: Možni načini sodelovanja med e-centri na področju programov EU (navedeni so e-centri, izbrani l. 2002)

VI. 1. 3 E-center kot lokalna koalicija

Izhajajoč iz trenutne organiziranosti referenčnih centrov za e-poslovanje, ki delujejo znotraj izbranih lokalno-pospeševalnih centrov, je smiselno funkcijo e-centra organizirati v skladu z načelom partnerstva – torej z vzpostavitvijo lokalne koalicije. Tako ni nujno, da se vse funkcije e-centra fizično nahajajo na eni lokaciji, ampak se v okolju tvorijo partnerstva za izvajanje vsebin, ki jih predvideva model e-centra.

E-centri se kot lokalna koalicija lahko v svojem okolju oblikujejo z upoštevanjem ustreznih nacionalnih strategij. Ministrstvo za informacijsko družbo uveljavlja pristop vzpostavljanja večnamenskih javno dostopnih točk z uravnoteženo regionalno pokritostjo, ki predpostavlja grozdenje vsebin, virov in partnerjev za izvedbo. Postopnemu vzpostavljanju infrastrukture za javno dostopnost do storitev informacijske družbe morata slediti koncentracija vsebin in stimulatívno podporno okolje.

V okolju se bodo vzpostavljali večnamenski centri, kjer se lahko izvajajo tako izobraževalne kot tudi kulturne aktivnosti.

E-center je zasnovan v skladu z načeli partnerstva, s sorodnimi ustanovami predstavlja t.i. regionalno e-koalicijo

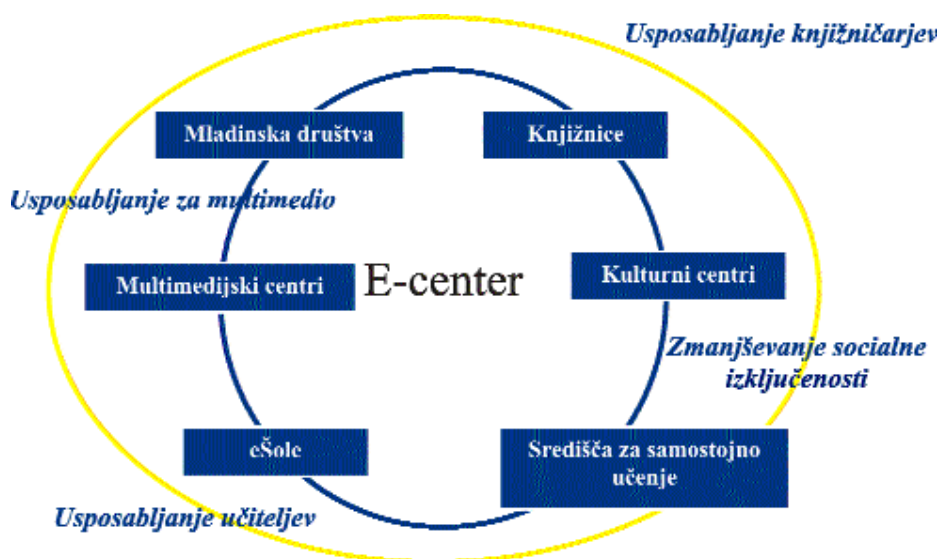
Te lokacije predstavljajo potencialne partnerje e-centrom, in so:

- e-šole,
- multimedijски centri,
- mladinska društva,
- knjižnice,
- kulturni centri,
- kulturni centri narodnostnih skupnosti,
- središča za samostojno učenje,
- ostali zainteresirani partnerji.

Delovanje e-centra kot lokalne koalicije je pomembno tudi z vidika spodbujanja socialne vključenosti in uporabe sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij z namenom vključevanja v mrežno ekonomijo. Z vzpostavitvijo partnerstva e-centri postanejo presečišče aktivnosti v svojem okolju, kjer izpolnjuje večkratni namen:

- uporaba IKT za potrebe dela in vsakdanjega življenja,
- dostop do interneta na javen način,
- usposabljanja za znanja, potrebna za vključevanje v mrežno ekonomijo.

Slika 7: eCenter kot vozlišče lokalne/regionalne eKoalicije

Izobraževanje, povečevanje in izboljšanje znanja pomeni za e-centre priložnost za vključevanje v lokalno okolje. Središča za samostojno učenje ostajajo lokacije za dostop do pomembnih vsebin (predvsem jezikovni tečajji), medtem ko lahko e-centri postanejo lokalne točke dostopa do on-line vsebin.

Prav tako je v smislu grozdenja vsebin smiselno v koalicijo kot partnerja vključevati lokalne knjižnice. S tem izkoriščamo obstoječo infrastrukturo, knjižnice so že prepoznane kot lokacije dostopanja do interneta. V sodelovanju s knjižnicami je možno ponuditi materiale, ki so nastali v okviru nacionalnih programov, in tako dosega ti ciljno populacijo, ki zahaja v knjižnice.

Z vključevanjem knjižnic in središč za samostojno učenje dosegamo višjo stopnjo zavedanja o mrežni ekonomiji v okolju, prav tako pa večji pretok zainteresiranih oseb in posledično tudi večje število vključenih v e-vsebine, ki jih koordinira ali izvaja e-center.

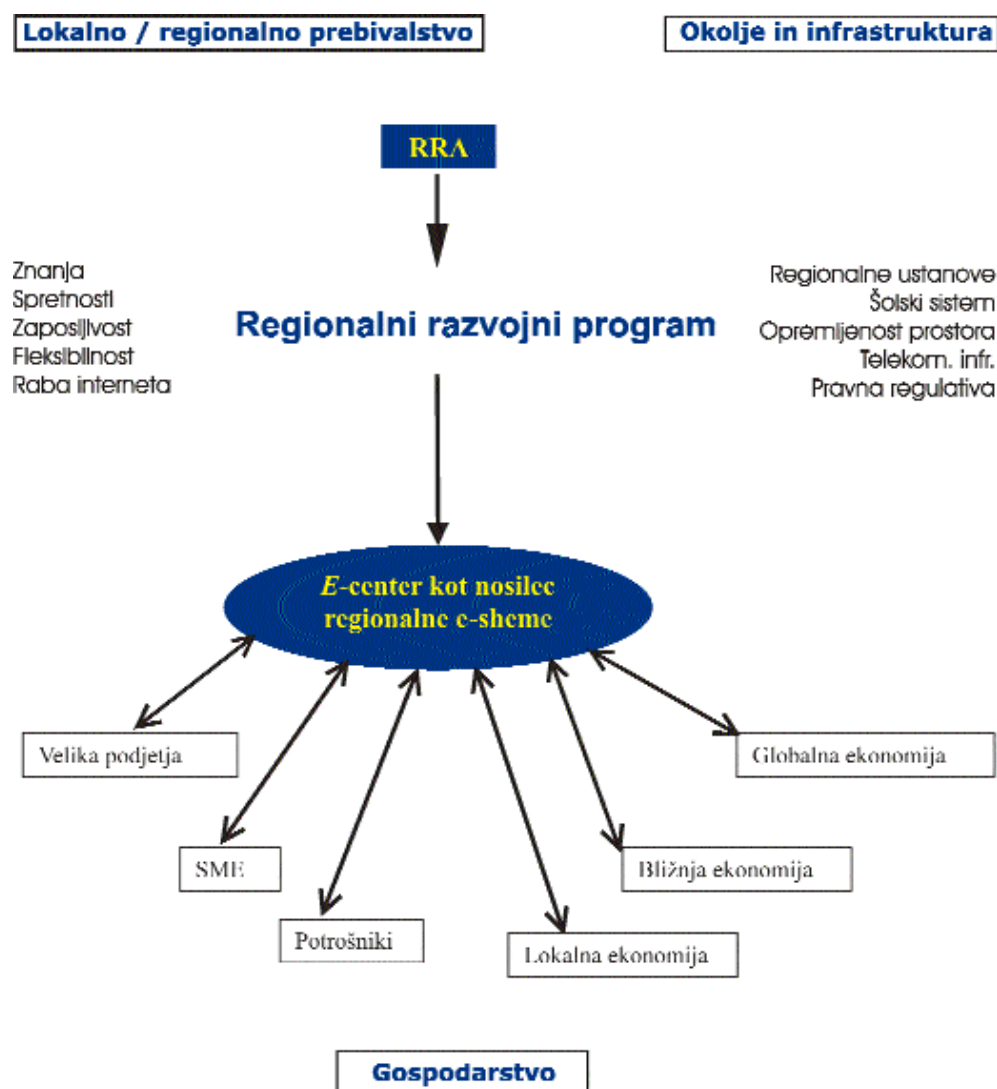
Regionalna e-koalicija predstavlja edinstven pristop k razvoju informacijske družbe in uresničevanje panevropske paradigme »informacijska družba za vse« v lokalnem okolju

VI. 2 Institucionalni okvir za pripravo irsid

VI.2.1. Povezovanje RRA in e-centrov

V Sloveniji nastajajoča mreža e-centrov pomeni priložnost za pripravo regionalnih e-shem kot integracijskih regionalnih strategij za informacijsko družbo.

Slika 8: Vpetost eCentrov v lokalno/regionalno okolje in način povezave med IRSID in regionalnimi razvojnimi programi

VI. 2. 2 RRP kot izhodišče za oblikovanje IRSID

IRSID torej pomeni integracijo načrtovanja razvoja na področju informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) z razvojnim načrtovanjem na nivoju regij.

Zakonska določila predpisujejo minimalno obvezno vsebino in metodologijo priprave regionalnih razvojnih programov, vsaka regija se glede na pomembnost razvoja IKT lahko odloči za umestitev tega področja v RRP. Priporočeno je, da se razvoj mrežne ekonomije/ družbe znanja v RRP umesti vsaj na raven podprograma (glej poglavje o zastopanosti informacijske družbe v RRP slovenskih regij).

V strateškem delu RRP bi bila formulacija podprograma kot sledi:

Regija zaradi geografske oddaljenosti od centrov vidi priložnost za doseganje regionalne kohezije tudi s sistematičnim uvajanjem informacijsko-komunikacijskih tehnologij. V mrežni ekonomiji vrednost omrežja raste s številom članov omrežja. Za razliko od klasičnega gospodarstva, kjer večje število proizvodov pomeni nižjo ceno, v omrežju vsak novi član omrežja povečuje njegovo vrednost.

Gospodarstvo, ki temelji na omrežjih, je drugačno in temelji na znanju. Cilj podprograma je povečati število možnih lokacij opravljanja dela, kar bo povratno vplivalo na trg dela in organiziranost delovnega procesa. Cilj podprograma je ustvariti takšne pogoje mrežne ekonomije, ki pomenijo prevlado inovativnosti in fleksibilnosti nad produktivnostjo, za regijo pa vključevanje nove razvojne paradigme v regionalni razvoj.

V izvedbenem delu RRP bi bila formulacija podprograma kot sledi:

Cilj podprograma je doseči prepoznavnost regije na internetu in pripraviti pogoje za razvoj mrežnega gospodarstva ter hkrati zagotavljati pogoje za razvoj novih dinamičnih oblik dela, učenja in bivanja.

Indikatorji:

- število podjetij, ki poslujejo prek interneta,
- vključevanje podjetij v e-delo,
- certificiranje podjetij o računalniški pismenosti.

Nosilci: podjetja v regiji, RRA, Gospodarska zbornica Slovenije, obrtne zadruga in podjetniki.

Terminski načrt: 2001 – 2006

2001 – 2002 vzpostavljanje infrastrukture in promocija za izvajanje projektov, priprava izobraževalnih programov

2003 – 2006 izvajanje projektov v lokalnih skupnostih in podjetjih

Finančni načrt:

Leto	2003	2004	2005	2006
Potrebna sredstva v mio SIT				

Geografsko območje:

Podprogram se bo izvajal na območju celotne regije in v povezavi z drugimi regijami in državami.

Projekti:

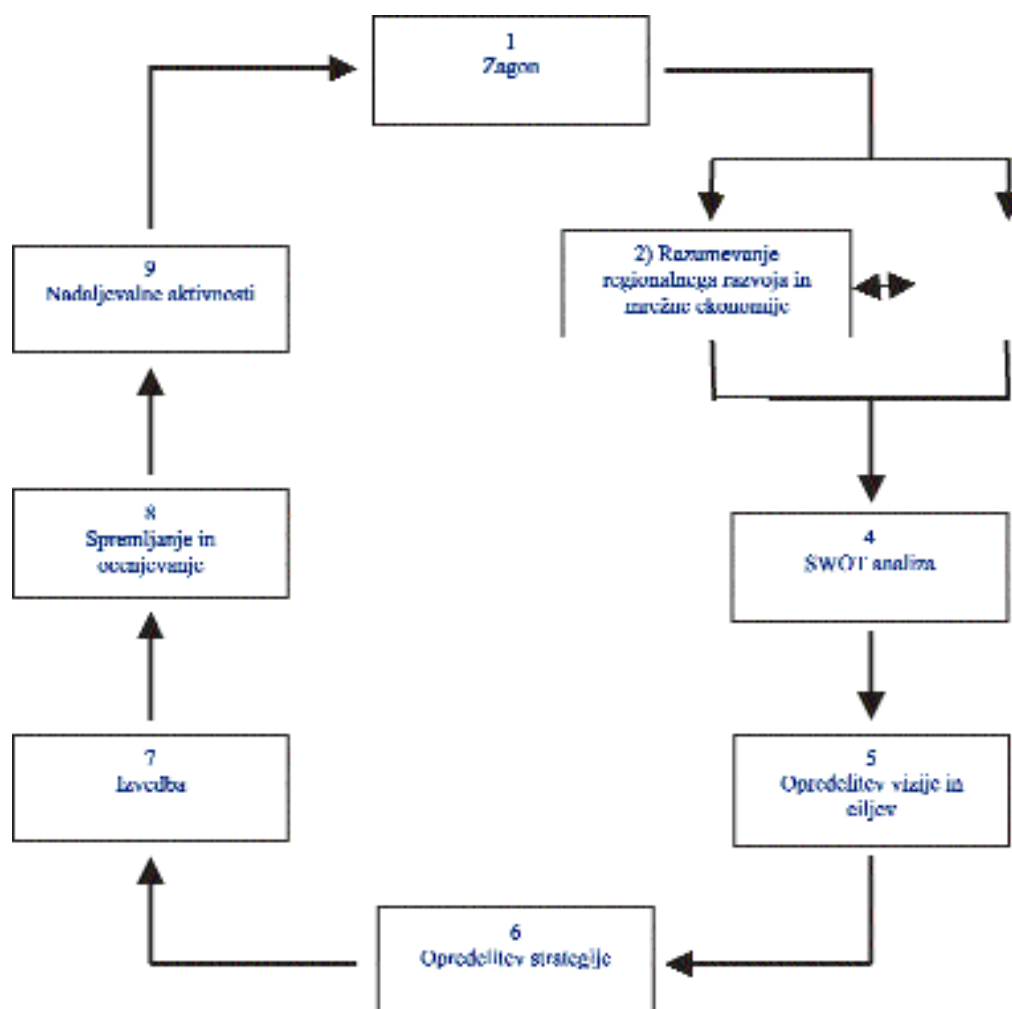
1. izgradnja sistema mehkih vzpodbud za razvoj mrežne ekonomije,
2. vzpostavitev e-centra,
3. izgradnja lokalnih in regionalnih e-shem
4. zagotavljanje računalniške pismenosti - vzpostavljen sistem certificiranja računalniških znanj.

IRSID torej pomeni integracijo načrtovanja razvoja na področju IKT z razvojnim načrtovanjem na ravni regij

VI. 3. 1 Modelni primer regionalne e-scheme

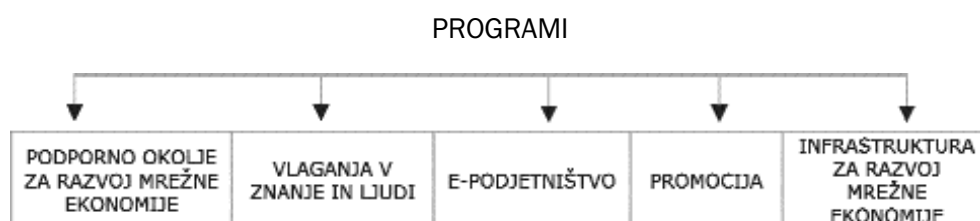
VI. 3. 1 Proces priprave IRSID

Slika 9: Proces priprave IRSI

Vir: © EMERGENCE Project

Na podlagi opravljene SWOT analize v regiji oblikujemo sistem ciljev (cilje ovrednotimo z indikatorji). SWOT analiza in sistem ovrednotenih ciljev sta podlaga za oblikovanje izhodišč za področja, kjer bomo pospešeno uvajali informacijsko-komunikacijske tehnologije kot sredstvo doseganja konkurenčne sposobnosti regije. Področja izvajanja aktivnosti in ukrepov lahko imenujemo programi.

V posameznem programu določimo ukrepe in aktivnosti, ki so potrebni za doseganje ciljev.

VII Metodologija identifikacije in prenosa dobrih praks

Metodologija identifikacije dobrih e-praks je namenjena nosilcem izvajanja IRSID v lokalnem/ regionalnem okolju. Z identifikacijo dobrih e-praks se priključujemo več evropskim pobudam,, ki imajo skupne cilje, kot na primer:

- zagotavljanje dostopa do interneta za vse državljane,
- vzpostavljanje računalniško pismene Evrope,
- upoštevanje socialne vključenosti in regionalne ravni pri izvajanju aktivnosti.

Osnovni namen identifikacije dobrih e-praks je:

razvoj, preizkušanje in izvedba metodologije povezovanja prakse, benchmarkinga in menedžmenta, ki temelji na znanju – najprej v državnem okolju in potem tudi v širšem evropskem prostoru.

Identifikacija dobrih e-praks bo potekala v štirih ključnih domenah:

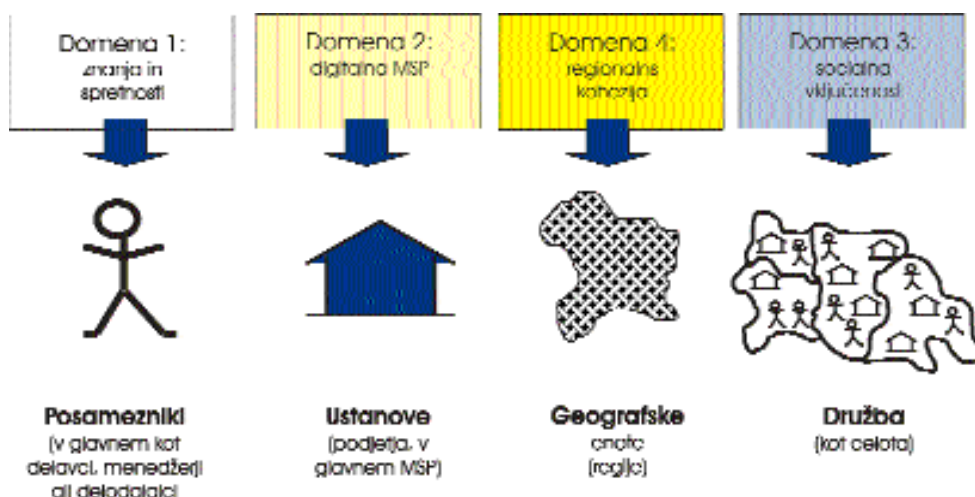
Domena 1: znanja in spretnosti

Domena 2: digitalna MSP

Domena 3: socialna vključenost

Domena 4: regionalna kohezija/ regionalni razvoj

Slika 10: Povezava med domenami in ciljnim skupinam, ki jih naslavlja

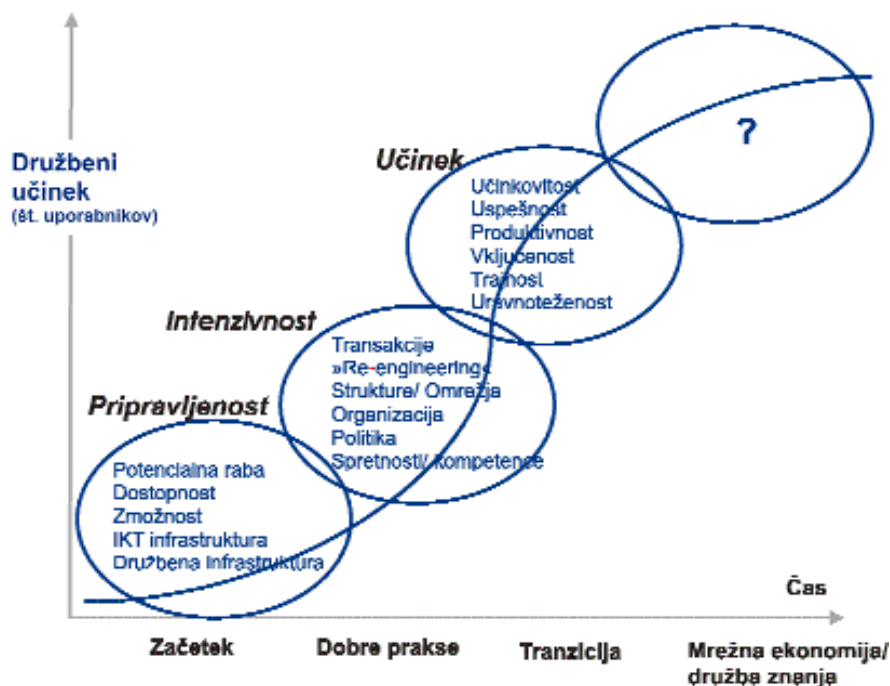
Prenos dobrih praks – kopirati ali »kapirati«

VII. 1 Teoretske podlage za prenos dobrih e-praks (DeP)

Namen DeP je omogočiti proces učenja s prenosom pomembnih izkušenj. Z DeP sledimo evropski pobudi in Akcijskemu načrtu eEurope 2005, kjer so zapisane tudi aktivnosti o prenosu dobrih izkušenj iz različnih okolij.

Prenos znanja je v evropskem prostoru ena od sodobnih zapovedi, Evropa deklarirano prehaja v t.i. gospodarstvo znanja oziroma mrežno ekonomijo. To ponazarja tudi spodnja slika, ki podaja umeščenost dobrih praks v celotno dinamiko razvoja družbe znanja.

Slika 11: Izzivi prehoda v družbo znanja/ mrežno ekonomijo in vloga dobrih praks

Vir: prilagoeno po OECD (2000)

VII. 2 Uporaba benchmarkinga in dobrih praks

Teorija dobrih praks je v tesni povezavi s t.i. teorijo benchmarkinga, kjer je eden od ciljev opredeliti ključne dejavnike uspeha, in sicer v procesih, ki jih je treba izboljšati za doseganje maksimalnih rezultatov in želenih ciljnih vrednosti. Seveda se postavlja pod vprašaj sama definicija dobrih praks, način njihove identifikacije in zapisovanja.

Benchmarkinga ne predstavljajo samo različne metode primerjanja, ampak je to predvsem način razmišljanja in učenja. Učenje na podlagi primerjalnega pristopa vedno omogoča nove izboljšave v delovnem ali poslovnem procesu. Doseči ideal "učiti se iz najboljših izkušenj" je eden od osnovnih ciljev DeP.

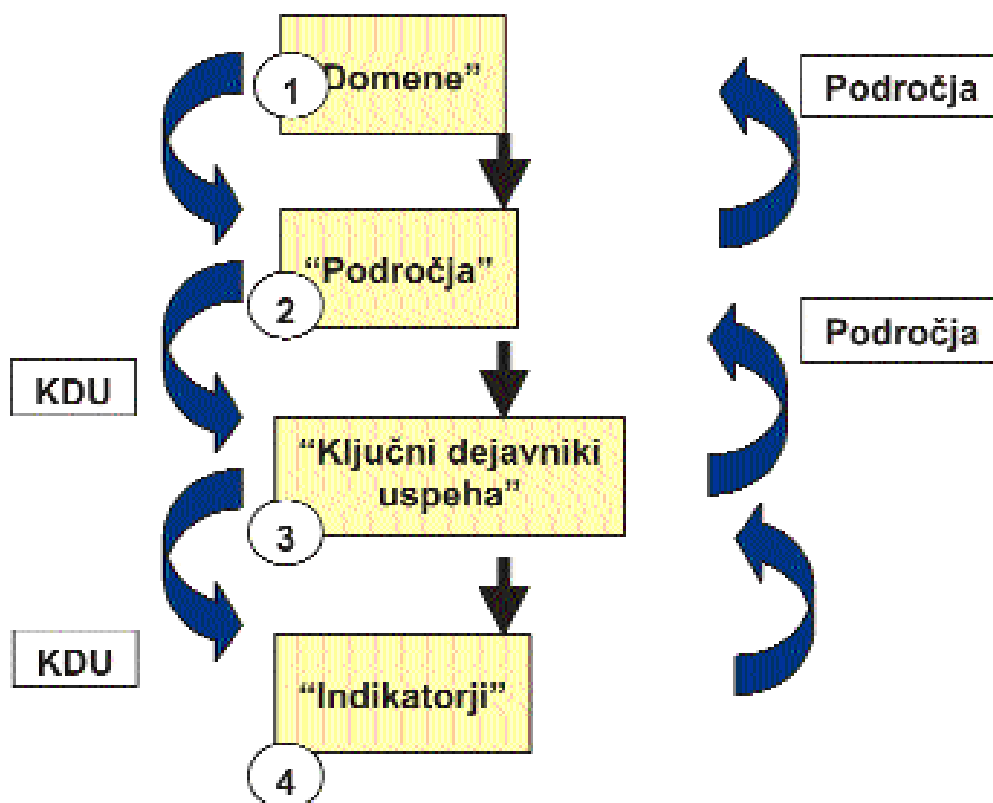
VII. 3 Metodološki pristop

Metodološki pristop predstavlja zaporedje logičnih korakov, vendar opozarjamo, da sekvenčno zaporedje pri izvajanju ni nujno, ampak vrstni red sledi logičnemu razmišljanju. Aktivnosti lahko potekajo vzporedno ali iteracijsko.

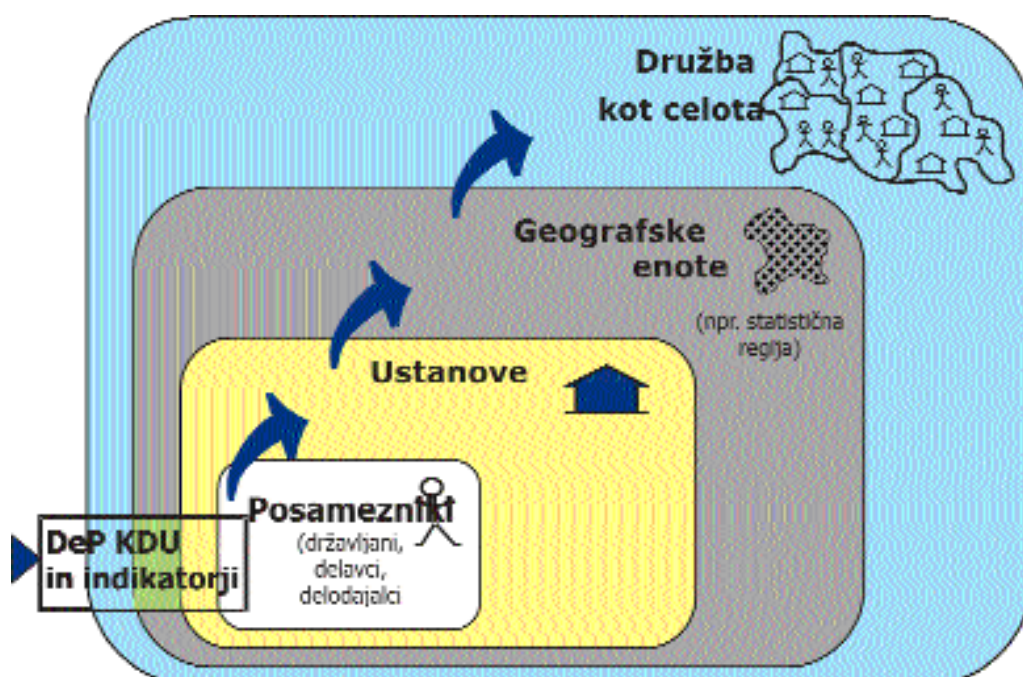
1. Raziskovanje ozadja vseh domen,
2. identifikacija potreb končnih uporabnikov,
3. oblikovanje podatkovne baze,
4. opredelitev kriterijev za izbiro uspešnih primerov,

5. ocenjevanje posameznih primerov,
6. procesiranje primerov – kodiranje posameznih lastnosti, ocenjevanje indikatorjev in priprava razlag uspešnih primerov,
7. ocenjevanje uspešnosti primerov v ostalih okoljih/ preizkušanje prenosljivosti,
8. sinteza dobrih praks,
9. pregled in izboljšanje metodologije.

Slika 12: Vertikalna struktura identifikacije DeP

Slika 13: Horizontalna struktura identifikacije DeP

Prehod od benchmarkinga do benchlearninga – učenje tudi s socialno interakcijo

DeP - kako posamezen primer vpliva na življenje posameznika, institucije, geografske enote (npr. statistične regije) ali na družbo kot celoto

VII. 4 Domene

VII. 4. 1 Delo, znanja in spretnosti

V zadnjih dveh desetletjih smo bili priča povečanju števila ljudi, ki imajo dostop do računalnika, razvoj mrežnega gospodarstva je pomenil spremembe v načinu organiziranja delovnega procesa. V 80. letih prejšnjega stoletja so računalnike uporabljali kot podporo individualni produktivnosti. Eksponencialna rast omrežij (internet, intranet, mobilna omrežja) v zadnjem desetletju in povečana omreženost ključnih deležnikov pa je pomenila tudi odločilen poseg informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) v samo izvajanje poslovnega procesa.

Trenutno lahko kljub še vedno hitrim spremembam na področji IKT razvoja ugotovimo, da tehnologije niso več dejavnik minimuma. Računalniška revolucija ne pomeni več pospešenega uvajanja novih tehnologij, ampak predvsem izkoriščenost IKT v organiziranju delovnega in poslovnega procesa. Predvsem dvig znanja pri uporabi IKT je nujen za uspešen prehod v družbo znanja. Področja v tej domeni, na katere vpliva predvsem uvajanje IKT, so trg dela, zaposlitvena struktura, oblikovanje poklicev in spreminjanje potreb po znanjih in spretnostih. IKT so generirale fleksibilnost na trgu dela, kjer delo na daljavo, e-delo ali fleksibilno delo pomeni nove priložnosti za delodajalce in delojemalce. Zaposlitvene priložnosti se povečujejo v storitvenem sektorju, proizvodnja postaja vse učinkovitejša, medtem ko so zahteve po strošnikih vse bolj izražene.

Vsebina dela je vse bolj raznolika, IKT pa omogočajo prenos odgovornosti na izvajalce posameznih opravil in del.

Nujno je povečevanje spretnosti v t.i. ekonomiji znanja. Tudi v EU je ena najbolj očitnih pomanjkljivosti pomanjkanje računalniške pismenosti. Tudi v strategiji Generalnega direktorata za informacijsko družbo Strategije za delovna mesta v informacijski družbi ("Strategies for Jobs in the Information Society") je zmanjševanje razlik na področju digitalnega razkoraka ena najpomembnejših aktivnosti. Poleg računalniške pismenosti pa delovna mesta v mrežni ekonomiji – družbi znanja – zahtevajo poleg tistih, značilnih za tradicionalno ekonomijo, dodatne kompetence in spretnosti. Tradicionalna zaposlitev bo možna samo z nadgradnjo spretnosti za uporabo IKT, delo v mrežni ekonomiji bo odvisno od privzetja prilagodljivega obsega spretnosti, ki se bodo spreminjale skozi čas. Poleg računalniške pismenosti bodo kompetence obsegale predvsem samo-organiziranost, reševanje problemov (obvladovanje konfliktnega menedžmenta na določeni stopnji) in sposobnosti odločanja.

Ker se delo in za opravljanje dela potrebna znanja in spretnosti spreminjajo, se postavljajo ključna vprašanja, kako obveščati vladno raven za pripravo ključnih programskih usmeritev, in kako organizirati lokalno/ regionalno okolje za pospešeno uvajanje novih znanj in spretnosti. Izhodišče nam lahko predstavljajo t.i. dobre prakse na tem področju, kjer iščemo odgovore na naslednja vprašanja:

- katere nove organizacijske oblike lahko uporabimo/ spodbujamo,
- kakšne spremembe moramo uvesti v proces razvoja človeških virov.

Identifikacija primerov bo potekala na naslednjih področjih:

Spretnosti in kompetence

Poudarek je na uporabi IKT v učnem procesu – posredovanju učnih vsebin. Gre predvsem za nadaljevanje učnega procesa (vseživljenjsko učenje) in učenje odraslih na delovnem mestu.

Upravljanje / menedžment dela

Poudarek je na uporabi IKT pri upravljanju dela, npr. pri nadzoru izvrševanja opravil, delegiranju nalog v koncentriranih ali v oddaljenih delovnih timih.

Delovni procesi

Kako lahko IKT izboljšajo delovne procese znotraj podjetja ali uvedejo povsem nove pristopeč Poudarek je na uporabi IKT pri pretoku informacij v delovnem procesu.

Delovno okolje

Gre za mapiranje sprememb na delovnem mestu, ki so jih povzročile IKT. Spremembe so tako fizične kot kulturne. Z ustvarjanjem okolja, kjer posamezniki delujejo neodvisno od geografske lokacije, IKT povečujejo možnost dostopa do dela in obratno. Gre za virtualno nadgradnjo delovnega mesta, ustvarijo se lahko t.i. virtualni delovni timi. Poudarek je na integraciji informacijsko-komunikacijskih rešitev pri reorganizaciji delovnega procesa.

Organizacija dela

IKT so omogočile uporabo radikalnih novih načinov organiziranja podjetij, kakor tudi posameznih skupin znotraj podjetij. Poudarek je na primerih reorganizacije komunikacijskih struktur, dostopa do znanj, preoblikovanja upravljaljskih struktur (vpliv IKT na proces odločanja).

Področje	Ključni dejavniki uspeha	Prilagodljivi indikatorji
Spretnosti in kompetence	Podpora podjetij pri udeležju - zagotavljanja časa in finančnih sredstev	<ul style="list-style-type: none"> Povečana finančna sredstva Zagotavljanja potrebnega časa Boljša podpora podjetij za učenje
	Priljubljenost podjetij za povezovanje učnega procesa in karernih ciljev zaposlenih	<ul style="list-style-type: none"> Povečana pripravljenost podjetja Izboljšana pripravljenost podjetij Uporabljavanje karernih ciljev zaposlenih
	Fleksibilni dogovori	<ul style="list-style-type: none"> Povečana fleksibilnost pri dogovarjanju za vidjučevanje v učne procese Izboljšana fleksibilnost pri dogovarjanju za vidjučevanja v učne procese
	Naslanjane potreb po spretnostih v kritičnih delih poslovnega procesa	<ul style="list-style-type: none"> Povečana potreba po dodatnih spretnostih Prilagojena potreba po dodatnih spretnostih
	Podpora povezovanju - mreže znanja	<ul style="list-style-type: none"> Izboljšana podpora povezovanju v mreže znanja
Upravljanje/ menedžment dela	Investicije v tehnologije, ki omogočajo virtualno delovno okolje (diančnik, notisnik, omogočanje dostopa do datotek) Uporaba virtualnih timov	<ul style="list-style-type: none"> Povečanje investicije Namen investicij v tehnologije Oblikovani virtualni timi
	Uporaba informacijsko-komunikacijskih sistemov	<ul style="list-style-type: none"> Povečana uporaba informacijsko-komunikacijskih sistemov Način uporabe informacijsko-komunikacijskih sistemov
	Promocija organiziranega učenja in na znanju temelječega menedžmenta	<ul style="list-style-type: none"> Povečana promocija organiziranega učenja Število programov Število vidjučenih v programe
Delovni procesi	Razširjenost inovacij	<ul style="list-style-type: none"> Povečano število inovacij Povečano število izboljšav
	Učinkovit nadzor poteka dela - inteligentni sistemi	<ul style="list-style-type: none"> Povečana učinkovitost pri opravljanju delovnih nalog
	IKT omogočajo pogosta stika med zaposlenimi	<ul style="list-style-type: none"> Povečano število kontaktov Izboljšana komunikacija med zaposlenimi
	Uvajanje samo-upravljanja pri zaposlenih in na ravni timov	<ul style="list-style-type: none"> Povečano stopnjo samo-organiziranosti Število delovnih timov
Delovno okolje	Dostopnost do delovnega mesta	<ul style="list-style-type: none"> Povečano dostopnost do delovnega mesta Izboljšana dostopnost do delovnega mesta
	Investicije v tehnologije, ki omogočajo virtualno delovno okolje (diančnik, notisnik, omogočanje dostopa do datotek)	<ul style="list-style-type: none"> Povečanje investicije Namen investicij v tehnologije
Organizacija dela	Osvestitev zaposlenih	<ul style="list-style-type: none"> Povečana osveščenost o novih tehnologijah Prepoznavanje možnosti, ki jih nudijo tehnologije
	Priljubljenost vršnega menedžmenta	<ul style="list-style-type: none"> Povečano pripravljenost vršnega menedžmenta za uvedbo bolj horizontalnih shem upravljanja

Največ težav pri vključevanju v globalno ekonomijo imajo MSP v ruralnih regijah

VII. 4. 2 Digitalna mala in srednje velika podjetja

Mala in srednje velika podjetja (MSP) so najhitreje rastoči del gospodarstva, ne samo v EU, ampak tudi pri nas, in ena ključnih ciljnih skupin v nacionalnih in evropskih pobudah. MSP imajo največji zaposlitveni potencial in sposobnost oblikovanja dinamičnih vrednostnih verig. V zadnjih desetih letih so MSP v EU navkljub dvema gospodarskima padcema uspela povečati število zaposlenih in ublažiti izgubo delovnih mest zaradi propadanja velikih sistemov.

Mrežna ekonomija predstavlja za MSP nov izziv: uvajanje informacijsko-komunikacijskih tehnologij pomeni priložnost za uvajanje novih metod v menedžmentu in priložnost vključevanja v globalno ekonomijo.

Vendar pa MSP pri tem naletijo na več težav kot veliki sistemi, tradicionalne ovire pogojujejo njihov razvoj: otežen dostop do finančnih virov, R&R, praviloma niso formalizirane, pomanjkanje sodelovanja z raziskovalnimi ustanovami in univerzami, oteženo uvajanje novih prijemov, metod in orodij v menedžmentu, otežen je tudi dostop do visoko specializiranih kadrov – novačenje kompetentnega kadra.

Nerealno je pričakovati preveč formalizacije v zgodnjih fazah rasti MSP, dostop do ustreznih znanj, know-howa je najbrž bolj kritičen dejavnik kot dostop do ustrezne finančne podpore, kar še povečuje pomen podpornega okolja. Za povečevanje inovativnosti in rasti v MSP je znanje ključni vložek.

Lokalna in regionalna dimenzija predstavljata ustrezen kontekst za ustvarjanje dinamičnih znanj. Prisotnost večjega števila MSP s komplementarnimi vlogami v produkcijskih verigah, prisotnost velikih podjetij, ki pomenijo začetnike novih nastajajočih industrij, poslovna infrastruktura (finančni trgi, mreže podjetniških svetovalcev, tehnološki centri,..) razvojno-raziskovalne in središča za usposabljanje in strokovna gospodarska združenja so ključnega pomena.

Z drugimi besedami to pomeni, da so stiki med temi ključnimi dejavniki možni zaradi njihove bližine in pomenijo vzpostavljanje socialno-ekonomske kohezivnosti. Digitalna MSP, ki izhajajo predvsem iz tega storitvenega sektorja, ne občutijo toliko geografske oddaljenosti, čeprav tudi ta ni zanemarljiva.

Z vidika proizvodnih in upravljaljskih procesov je zmanjševanje stroškov glavni rezultat uvajanja novih tehnologij. Digitalna komunikacija je ključni vir produkcijskih in organizacijskih sprememb, zniževanje stroškov je razvidno predvsem iz nadzora, izmenjave in obdelave informacij.

IKT vplivajo tudi na strukturne spremembe v sektorju MSP. Pri tem je predvsem mišljen vpliv na reorganizacijo dobavnih verig ali omrežij MSP, vključno z združevanjem in prevzemi kot obliko vertikalne integracije. Digitalizacijo je potrebno razumeti kot priložnost za tehnološki razvoj, internacionalizacijo MSP in lokalnih ekonomij.

Z geografskega stališča pomeni globalizacija poenotenje ekonomije (glej »globalni paradoks«), tako na ravni produkcije kot na ravni potrošniških trgov. Inovativne aktivnosti se internacionalizirajo, ključna so vprašanja:

- kako lahko MSP sodelujejo v teh procesih,
- kakšni so kompetitivni scenariji za MSP/ kako se prilagajati spremembam.

Seznanjanje s primeri bo potekalo na naslednjih področjih:

- eksterna omrežja - dostop do IKT omrežij;
- inovativnost - inovativnost na področju proizvodov, procesov in organiziranosti;
- uporaba virov - nova uporaba virov in novi viri, kot npr. znanje, sposobnosti in finančni viri;
- marketinške strategije - novi trgi in nove strategije uspeha.

VVII. 4. 4 Socialna vključenost

Področje	Ključni dejavniki uspeha	Primerljivi indikatorji
Elektronska omrežja	Dostop do IKT omrežij	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
	Povezava z dobavitelji	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
	Upravljanje odnosov s potrošniki	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
	Sodelovanje v mrežah	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
Inovativnost	Proizvodil/ Storitve	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
	Organizacija	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev • Dopolnjevanje z domeno dela, znanja in spretnosti
	Procesi	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
Uporaba virov	Znanje	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
	Sposobnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev • Dopolnjevanje z domeno Delo, znanja in spretnosti
	Finančni viri	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
Marketingne strategije	Tekmovalnost/ konkurenčnost	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev
	Poslovne strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Doseganje načrtovanih ciljev • Fleksibilnost v organiziranosti • Ustreznost organizacijske strukture za doseganje ciljev

Že Svet EU je v informacijsko-komunikacijskih tehnologijah (IKT) prepoznal veliko priložnost zmanjševanja socialne izključenosti (European Council - Employment and Social Policy, Introductory Note to the "Objectives in the fight against poverty and social exclusion", 17. oktober 2000).

Poudarek je na tistih vidikih zagotavljanja socialne vključenosti, kjer lahko govorimo o vplivu IKT. Ključne besede v tej domeni predstavljajo informacijska vključenost, digitalna vključenost, ali, če uporabimo nasprotne termine, informacijska izključenost in digitalni razkorak oziroma ločnica.

Ena pglavitnih značilnosti mrežne ekonomije je pojav t.i. inteligentnih distribucijskih sistemov oziroma okolja, kjer je dostop do informacij in različnih podatkovnih baz omogočen na ravni osebne komunikacije z različnimi tehnologijami. Računalnik se je iz naprave, namenjene predvsem znanstvenikom oziroma ozkemu krogu ljudi, spremenil v informacijsko napravo, namenjeno najširšemu spektru prebivalstva.

Ta širina se odraža v zelo raznolikih skupinah končnih uporabnikov, ki prihajajo iz različnih kulturnih, izobraževalnih in zaposlitvenih okolij. Gre lahko za začetnike ali izkušene računalniške uporabnike, mlade, starejše ali ljudi z različnimi posebnimi potrebami. Spreminja se tudi kontekst uporabe računalnika. Tradicionalna uporaba računalnika (npr. znanstveniki) se umika zasebni rabi, kjer je računalnik namenjen za splošne zadeve in v drugačnem kontekstu: šola, dom, delo, prodajni trgi in podobno.

Inteligentni distribucijski sistemi so lahko sredstvo družbenega razslojevanja

Tehnološki razvoj prav tako prinaša množico rešitev v obliki sistemov in naprav, ki omogočajo dostop do informacij. Ne gre samo za računalnike, ampak tudi za mobilno telefonijo, informacijske kioske in ostale "omrežene" naprave. Uporabniki lahko uporabijo različne tehnologije za dostop, lociranje, pregledovanje in obdelavo informacij.

Mrežna ekonomija/ informacijska družba ima potencial, da izboljša kakovost življenja, učinkovitost socialne in ekonomske organiziranosti in okrepi kohezijo. Vendar tako kot vse tehnološke spremembe prinaša tudi slabosti, postavlja nove ovire, povzroča izolacijo in odtujevanje, predvsem, če niso celostno upošteevane potrebe končnih uporabnikov. Kot posledico lahko omenimo dodatno družbeno razslojevanje, ko ima samo del populacije dostop do ustreznih tehnologij in znanje, da jih uporabijo.

Identifikacija primerov bo potekala na naslednjih področjih:

- dostop - olajšati dostop do IKT za vse;
- izobrazba - prilagoditev učnega procesa z namenom popolne računalniške pismenosti učencev, ko ti zapustijo šolo;
- posebne potrebe - uporaba IKT za doseganje socialne vključenosti ljudi s posebnimi potrebami;
- znanje - poleg digitalne ločnice moramo zmanjševati tudi in predvsem ločnico v znanju;

Področje	Ključni dejavniki uspeha	Prilagojeni indikatorji
Dostop	Omogočanje lokalnega dostopa do interneta	<ul style="list-style-type: none"> • Zmanjševanje cen lokalnega dostopa • Število povezovanj/ uro
	Povečanje števila javno dostopnih točk (Public Internet Access Points)	<ul style="list-style-type: none"> • Število PIAP • Število uporabnikov na ugotovljenih PIAP
	Izboljšanje uporabe IKT za ljudi s posebnimi potrebami	<ul style="list-style-type: none"> • Odkaz uporabnikov v ciljnih skupinah • Uvajanje novih uporabniških rešitev (user interface)
Izobrazba	Zagotavljanje dostopa do interneta za šole	<ul style="list-style-type: none"> • Število učencev na osebni računalnik • % učilnic s povezavo na internet
	Izboljšanje dostopnosti (na internetu) novih kakovostnih učnih vsebin za učitelje	<ul style="list-style-type: none"> • število učiteljev, ki uporabljajo na internetu pridobljene vsebine • dostopnost materialov na internetu
	Uvajanje novih inovativnih metod učenja v šolah z uporabo IKT	<ul style="list-style-type: none"> • ocena učiteljev/ učencev • razširjenost metod
Posebne potrebe	Iznačevanje možnosti (ženske) z uporabo IKT	<ul style="list-style-type: none"> • število žensk, ki so sodelovale v pomembnih programih
	Vključevanje starejših v posebne programe	<ul style="list-style-type: none"> • število starejših, ki so sodelovali v pomembnih programih
	Uporaba IKT za ljudi s posebnimi potrebami	<ul style="list-style-type: none"> • Število programov • Vsebinska ustreznost programov
	Uporaba IKT v procesu usposabljanja brezposelnih	<ul style="list-style-type: none"> • Število novih zaposlitev • Število vključenih v programe
	Povečevanje socialne vključenosti nerodnostnih skupnosti z uporabo IKT	<ul style="list-style-type: none"> • Dostopnost informacij v drugih jezikih
Znanje	Povečevanje baz znanja	<ul style="list-style-type: none"> • Ali dol. projekt rezultira javni dostopnosti gradiv na internetu
	Spodbujanje povezovanja med organizacijami, ki se borijo proti socialni izključenosti	<ul style="list-style-type: none"> • Število povezav

VV. 4. 4 Regionalna kohezija/ regionalni razvoj

Mrežna ekonomija spreminja tudi okolje delovanja gospodarstva in javnega sektorja. Informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) niso več samo orodje, da lahko nova opravila opravljamo hitreje, ceneje ali bolje, temveč na novo opredeljujejo ekonomsko, družbeno in politično okolje, predvsem z vzpostavljanjem novih odnosov med ključnimi akterji in z uvajanjem novih storitev. Odgovori na te izzive se seveda spreminjajo od regije do regije.

Istočasno s procesi vzpostavljanja razvojnega načrtovanja na ravni statističnih regij v Sloveniji poteka v širšem prostoru sprejemanje odločitev za umeščanje posamezne dejavnosti. Posamezna regija se ocenjuje z vidika programsko podprtih razvojnih projektov, infrastrukture, znanj, omrežij, ravni storitev, privlačnosti, celostne podobe ipd. - regionalno torej dobiva na pomenu.

Spreminja se razvojna paradigma: primerjalne prednosti neke regije prej predstavljajo bližina trgov, dostop do surovin, ugodna geografska lociranost, ko pa regija postane informacijsko-komunikacijsko dostopna, postanejo pomembni znanje, ustvarjalnost in nadarjenost, inovativnost, podprtost z lokalnim/ regionalnim razvojem človeških virov in institucionalnih struktur. Lokacija in privlačnost regije sta še vedno pomembni, toda še pomembneje je zaznavanje lokalnih/ regionalnih značilnosti, ki smo jih našli zgoraj. Regionalno pridobiva na pomenu, ker se z vzpostavljanjem regionalne ravni tudi ustanove približujejo ljudem (vzpostavljanje druge ravni lokalne samouprave), prav tako pa se je potrebno zavedati globalne ravni, ker se konkurenčni boj, trgovanje in vlagateljski procesi odvijajo na globalni ravni. To pomeni nov način interakcij med lokalnim, regionalnim in globalnim, ki je spremenjen tudi zaradi uporabe IKT; zato na ravni regionalnega razvoja lahko govorimo o »novi regionalni agendi«.

V nasprotju s pričakovanimi učinki globalizacije, regionalne razlike ostajajo glavna primerjalna prednost. Toda regija hkrati razvija - v procesu tekmovanja z ostalimi regijami - občutek pripadnosti, ki je nujen za družbeno in ekonomsko stabilnost v globaliziranem svetu.

Ta proces odraža ključni prispevek regij k mrežni ekonomiji, opišemo ga lahko kot skladnost kontinuitete in raznolikosti kot nujnega pogoja za razvoj inovativnosti, blaginje in izboljšanja kakovosti življenja.

Identifikacija primerov bo potekala na naslednjih področjih:

- regionalno ekonomskega razvoja - gre za vzpostavljanje pogojev za dolgotrajni ekonomski razvoj, povečanje zaposljivosti in regionalnega BDP, povečanje števila uspešnih podjetij. Pomembno je povečanje regionalne tekmovalnosti, inovativnosti in raznolikosti. IKT pomenijo priložnost ustvarjanja kakovostnejših delovnih mest, predhodno pa je potrebno ustvariti ustrezno IKT infrastrukturo na regionalni ravni;
- spodbujanje regionalnega (okoljskega) trajnostnega razvoja - vključuje tako naravna kot antropogena okolja, vključno s procesi prostorskega planiranja;
- Spodbujanje regionalne socialne kohezije - gre za doseganje socialne kohezije na področju regionalnega razvoja (glej domeno 3).

*IKT kot sredstvo doseganja
socialne kohezije na
regionalni ravni*

Področja	Ključni dejavniki uspeha	Prilagočeni indikatorji
Promocija regionalno ekonomskega razvoja	Povečanje števila podjetij v regiji	<ul style="list-style-type: none"> • Število novih podjetij • Promet in dobiček podjetij v regiji • Število zaposlenih v regiji • Regionalni BDP • Ocena regionalne prosperitete
	Povečanje uspešnosti podjetij v regiji	<ul style="list-style-type: none"> • Izmenjava regije z ostalo državo • Izmenjava regije z EU • Izmenjava regije z ostalim svetom • Tržni delež regije
	Povečanje konkurenčnosti regije	<ul style="list-style-type: none"> • Število izdelkov/storitev • Število poslovnih aktivnosti v regiji (NACE klasifikacija)
	Povečanje inovativnosti v regiji	<ul style="list-style-type: none"> • Število lokacij za usposabljanje • Število oseb, ki si bodo pridobili srednješolsko izobrazbo • Število oseb, ki si bodo pridobili visokošolsko izobrazbo • Doseganje strukturne skladnosti na trgu dela • Fleksibilnost in prilagodljivost delovne sile v regiji
	Povečanje poslovne raznolikosti znotraj regije	<ul style="list-style-type: none"> • Število regionalnih institucij, ki uporabljajo oziroma omogočajo eStartupe • Število regionalnih institucij, ki uvajajo eStartupe • Boljše regionalno planiranje z uporabo IKT
	Izboljšanje upravljanja s človeškimi viri	<ul style="list-style-type: none"> • Število transportnih servisov, ki uporabljajo IKT za boljše delovanje • Povečana učinkovitost transporta • Število servisov, ki uporabljajo IKT • Boljše regionalno prostorsko planiranje z uporabo IKT
	Izgradnja regionalnih ustanov	<ul style="list-style-type: none"> • Število podjetij z ISDN povezavami • Število podjetij z ADSL povezavami • Število podjetij z širokopolovnimi brezžičnimi povezavami • Število podjetij z mobilnimi povezavami
	Nadgradnja prometne/ transportne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> • Število podjetij, ki uporabljajo e-pošto • Število podjetij, ki uporabljajo Internet • Število podjetij, ki imajo svojo internetno stran • Število podjetij, ki uporabljajo e-poslovanje • Število podjetij, ki omogočajo e-delo • Ali uporaba IKT podjetjem prinaša komercialne koristi?
	Nadgradnja prostorske infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> • Stopnja onesnaženja okolja • Stopnja energetske učinkovitosti • Uporaba IKT pri ravnanju z odpadki • Ali uporaba IKT izboljšuje stanje okolja v regiji?
Promocija regionalnega (ekološkega) trajnostnega razvoja	Nadgradnja regionalne IKT infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> • Stopnja onesnaženja zaradi prometa • Prometni zastoji v regiji • Ali uporaba IKT izboljšuje prostorsko načrtovanje? • Ali uporaba IKT izboljšuje stanje urbanih predelov v regiji?
	Uporaba IKT v podjetjih v regiji	<ul style="list-style-type: none"> • Število socialnih/ javnih servisov, ki uporabljajo IKT • Ali obstaja sodelovanje javno-zasebnega sektorja pri delovanju javnih služb
Promocija regionalne socialne kohezije	Izboljšanje podpornih servisov/ javnih služb	

VII.7. izbira primerov DeP

Kriteriji za izbiro posameznih primerov

Skupno izhodišče je identifikacija primerov, ki bodo predstavljali t.i. dobre e-prakse. Pristop pri izbiri je naslednji:

- upoštevanje konceptualnega okvirja, ki ga predstavljajo domene, področja, ključni dejavniki uspeha in indikatorji;
- identifikacija primerov, ki sodijo v konceptualni okvir;
- raziskovanje posameznih primerov, ki imajo:
 - dobre rezultate na ravni dejavnikov uspeha in indikatorjev,
 - zadostno dokumentacijo, ki omogoča razlago uporabe IKT in opis primera v skladu s podlogo (glej Poglavje 9);
- vnos posameznih primerov v podatkovno bazo.

Za lažje razumevanje izbire primerov priporočamo postopni izbor ob upoštevanju navedenih meril.

Prvi korak: iskanje primerov

Primeri temeljijo na že opravljenih raziskavah, gradivo so poročila o projektih, viri na internetu, znanstvena periodika, vladna ali institucionalna poročila ipd. Gre torej za sekundarno raziskavo, kjer pa je zaželen stik z izvajalci oziroma avtorji primera. Po potrebi je potrebno urediti tudi vprašanje varstva intelektualne lastnine.

Merilo 1: primer mora biti dobro dokumentiran

Drugi korak: upoštevanje ključnih dejavnikov uspeha

Izpolnjevanje merila ključnih dejavnikov uspeha pomeni vrednotenje referenčne stopnje posameznega primera, prav tako pa pomeni pot do identifikacije ustreznih primerov v posameznih domenah. Primer mora izpolnjevati najmanj en ključni dejavnik uspeha.

Merilo 2: primer mora ustrezati konceptualnemu okviru - metodologiji

Tretji korak: uporaba gradiv za opis primera

Zbrano gradivo je potrebno prilagoditi enotni obliki, ki je predstavljena v Podlogi za opis DeP. Zavedati se moramo, da imajo opisani primeri neko časovno razsežnost, zato morajo odsevati doseganje zastavljenih ciljev, torej jih je potrebno geografsko in časovno opredeliti skozi doseganje ciljev.

Merilo 3: primer vsebuje opis izpolnjevanja določenih politik in ciljev, opredeljenih v geografskem in časovnem obsegu

Četrty korak: ocenjevanje pomembnosti primera

Poudarek pri iskanju primerov je bolj na doseganju pozitivnih sprememb kot pa na prikazu posameznega vidika uporabe IKT. Takšno izhodišče narekuje dinamika sprememb in razvoja IKT, zato so tudi lekcije oziroma dobre prakse nekako časovno omejene. Vendar pa lahko upravičeno trdimo, da je znanje o uporabi in inovacijah določene tehnologije lažje posplošiti na ravni aplikativnih atributov. Idealnih primerov ni, prav tako bi bilo napačno trditi, da dobre e-prakse predstavljajo primeri brez težav. Nasprotno, nekateri primeri lahko povzročijo pozitivne premike pri enem in negativne premike pri drugem ključnem dejavniku. Torej bolj kot dobre prakse iščemo lekcije, ki so se jih izvajalci primerov/ projektov naučili.

Merilo 4: v tem geografskem in časovnem okvirju morajo biti zastavljeni cilji tudi izpolnjeni v določeni meri

Angleška terminologija je Best oziroma Good Practice nadomestila z Learning Practice, kar seveda nakazuje možnost učenja tudi iz slabih praks

Merilo 6: primer mora ustrezati najmanj enemu ključnemu dejavniku

Peti korak: ocenjevanje kakovosti primera

Primer mora prav tako odražati zadovoljiv nivo prepričljivosti, konsistentnosti in razumljivosti. Doseganje rezultatov mora biti preverjeno pri izvajalcu primera / projekta ali pri neodvisnemu viru.

Poleg prepričljive navedbe rezultatov mora biti na voljo dovolj materiala za opis ozadja primera. Potrebno je zagotoviti možnost preverjanja informacij pri originalnemu viru.

Merilo 5: primer vsebuje opis doseganja pozitivnih sprememb uporabe IKT

Merilo 7: primer mora zagotoviti dovolj kontekstualnega in ekonomsko-socialnega ozadja, kakor tudi dokaze o doseganju postavljenih ciljev

VII. 8 DeP podloga

Podloga za identifikacijo DeP je sestavljena iz sedmih poglavij, in sicer:

1. Ozadje: kratek opis primera; podati je potrebno razlago, ki naj vključuje težave, situacijo, razloge za tak primer. Vključiti je potrebno tudi izhodiščno stanje in statistiko, ki je bila izhodišče za aktivnosti v prihodnosti.
2. Cilji: kakšni so bili kratkoročni in dolgoročni cilji primera/ projekta.
3. Viri: kot finančni, človeški, znanje, spretnosti, oprema, prostori, omrežja, tehnologija – kar je bilo potrebno za izvajanje aktivnosti.
4. Aktivnosti: katere so bile izvedene, kako so bili uporabljeni viri za doseganje rezultatov.
5. Rezultati: opis oziroma navedba neposrednih rezultatov (kvantitativno in kvalitativno), prikazati povezavo s cilji.
6. Lekcije in sklepi: kakšne specifične in splošne sklepe lahko podamo na podlagi primera: lekcije in sklepe je potrebno podati z vidika ključnih dejavnikov uspeha (KDU)/ skupin KDU in priporočenih indikatorjev.
7. Reference in povezave: ali obstajajo povezave s sorodnimi primeri/ projekti.

Točke od 1 do 7 morajo biti sistematično opisane za vsak pomemben KDU, ki ga lahko identificiramo v primeru. Primer, potencialna DeP, je opisan in razložen prek vsakega KDU, najboljši s podnaslavljanjem za vsak KDU skozi vseh sedem poglavij.

Za vzpostavitev celotnega informacijskega sistema je potreben enoten zapis »dobrih« praks

Viri

- (1999) *A Guide To Developing Regional Information Society Initiatives*, Eris@
- (2000) *ECaTT project - Electronic Commerce and Telework Trends*, www.ecatt.com
- (2001) *SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI: Strategija gospodarskega razvoja Slovenije*, Ministrstvo za gospodarstvo
- (2001) *Strategija regionalnega razvoja Slovenije*, Agencija RS za regionalni razvoj
- (2002): *eEurope + 2003*, Evropska komisija
- (2002): *eEurope 2002: Creating A EU Framework For The Exploitation Of Public Sector Information*, Evropska komisija
- (2002): *eEurope 2005: An Information Society for all: An Action Plan to be presented in view of the Sevilla European Council, 21/22 June 2002*, Evropska komisija
- (2003) *EPD – Enotni programski dokument*, Služba Vlade RS za regionalni razvoj
- (2003) *Poročilo o regionalnem razvoju*, Agencija RS za regionalni razvoj
- (2003) *Projekt Beep - Best eEurope Practices*, www.beep-eu.org
- (2003) *Strategija Republika Slovenija v informacijski družbi*, Ministrstvo za informacijsko družbo
- (2003): *Pokrajine v Sloveniji, strokovno gradivo MNZ - Urad za lokalno samoupravo*
- (2003) *Emergence project - Estimation and Mapping of Employment Relocation in a Global Economy in the New Communications Environment*, www.emergence.nu
- Millard, Jeremy (2003): *Regional development and cohesion in the European Information Society*, Danish Technological Institute
- Rogina, Davorin (2000): *Delo na daljavo – priložnost in izziv* (revija Podjetnik)
- Rogina, Davorin (2000): *Akcijski načrt za projekt eDelo*, A.L.P. PECA in PCMG
- Rogina, Davorin (2002): *Model eCentra*, A.L.P. PECA in PCMG
- Rogina, Davorin, Žarko Tomšič, Irena Nagernik, Primož Vodovnik, Karmen Sonjak (2001): *Metodološki priručnik za pripravo Regionalnih razvojnih programov*, ARSRR
- RRP GORENJSKE 2002 – 2006
- RRP Goriške regije
- RRP LJUBLJANSKE URBANE REGIJE
- RRP Notranjsko kraške regije
- RRP regije Posavje
- RRP Savinjske statistične regije
- RRP statistične regije Podravje
- RRP ZA JUŽNO PRIMORSKO
- RRP za Koroško regijo
- RRP ZA OBMOČJE JUGOVZHODNE SLOVENIJE
- RRP za Pomurje: Pomurje 2000+
- RRP ZA ZASAVJE
- Uradni list RS: Navodilo o minimalni obvezni vsebini in metodologiji priprave ter načinu spremljanja in vrednotenja regionalnega razvojnega programa (št. 52/00 in št. 111/00)
- Uradni list RS: Navodilo o spremembi navodila o minimalni obvezni vsebini in metodologiji priprave ter načinu spremljanja in vrednotenja regionalnega razvojnega programa (št. 44/01)
- Urbanistični inštitut Ljubljana (2001): *Regionalna zasnova prostorskega razvoja Koroške regije*, A.L.P. PECA
- Vehovar, Vasja, Robinšak, Matjaž (2002): *Teledelo v Sloveniji*, A.L.P. PECA

